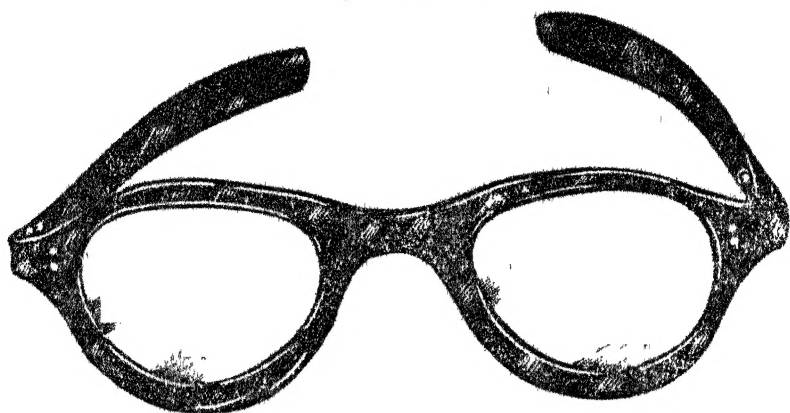

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202337

UNIVERSAL
LIBRARY

ಉಚ್ಚ ಕರಗತಿಯು

ಕನ್ನಡಕಗಳಿಗಾಗಿ

ದಿ ದಕ್ಕನ್ ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಅಂಡ್
ಅಲೈಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್
ಬಷೀರ್ ಪಾಕ್ ರೋಡ್, ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ
ಬನ್ನಿ.

**The Deccan
Optical & Allied Industries Ltd.,**

Qualified & Dispensing Opticians
Bashirbagh Road :: HYDERABAD Dn.

ದೇವರ ಹೊಲ

ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ

ಲಿಂಗಸುಗೂರು ವಿಠ್ಠಲರಾಯರು

ಮಾರಾಟಗಾರರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ

ಇಸಾಮಿಯಾ ಬಾಜಾರ್

ಹೈದರಾಬಾದ್

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಪ್ರಭಾತ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ :: ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಲೆ : ೦—೧೦—೦

ಮುದ್ರಕರು
ಎಸ್. ನಂದಪ್ಪ,
“ ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್ ”,
ಲಾ. ೨, ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೬

ಮುನ್ನುಡಿ

‘ದೇವರ ಹೊಲ’ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ. ಹರಿಜನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಜನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಸೌಪ್ತಿಕವಾದ ಶರಣನಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಯ. ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಿಯತೆ ; ಹೊಸತು ಎಂದರೆ ಅಸಹನೆ. ಅವನ ಅಳಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ ತರುಣ ಸುಧಾರಕ. ಎಲ್ಲಾ ಸುಧಾರಕ ತರುಣರಿಗೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೂ ಹಳತು, ಅಧಿಕಾರ ಕಂಡರೆ ಬೇಸರ, ಅಸಹನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಹುರುಪುಗಳ ತಾಕಲಾಟಕ್ಕೆ ಹರಿಜನ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕವಡುಗಾಣದ ಚೆನ್ನ ತನ್ನ ಭೋಳೇತನದಿಂದಲೇ ತನಗೂ ಪರರಿಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಜನ ಈ ರುದ್ರನಾಟಕಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಮ್ಮ ಆಳಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯನ ಶಿಷ್ಯ ಹೊಲೆಯ ಚೆನ್ನನ ಹೊಲವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿದಿರಬಹುದು, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹೆಂಡತಿ-ಕುಸುಮಾ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆಯಿಸಿ, ಅವಳಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ದಾನವನ್ನಾಡಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ‘ದೇವರ ಹೊಲ’. ದೇವಾಲಯಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಸಂತನಲ್ಲ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು. ಅವಳಿಂದಲೇ ಅವರ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಅಭಿಮಾನ. ಇವು ಅವಿಶ್ವಾಸ ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಬೀಜ. ಇವರಿಂದ ಬಬ್ಬರನ್ನೂ ಬ್ಬರು ಅರ್ಥವನ್ನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ, ನೃಕಪಾಚಾರ್ಯರು ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಗಲಿಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೀರು ಬಿಟ್ಟದೆಯೋ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗಿರುವ ಈ ದೇವರ ಹೊಲ. ಈ ಲೋಕವೇ ದೇವರ ಹೊಲ. ಈ ತೊಡಕು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿತ್ಯವೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನರ್ಥ ಕಲ್ಪೋಲ. ಅಂತೇ ಈ ಹೆಸರು ಬಹಳ ಒಪ್ಪುವಂತಿದೆ.

ದೇವರ ಹೊಲವನ್ನು ಹರಗಿ ಸುಲಿಸಲು ನಮಗೆ ಇರುವ ಅಲ್ಪ ಸಮ್ಮ ಸೌಜನ್ಯ ಲೋಪವಲ್ಲ-ಅಸಹನೆ, ಅನುಮಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಜ್ಜನಿಕೆ. ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಪರಾರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಯ ಬಯಸುವವರೇ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಸಹನೆ, ಸಂಕೋಚ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ ಗೊಂದಲ. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೇ ಸಂಚಕಾರವಾದರೂ ತನ್ನ ಒಡತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಮಂತ್ರ ಹಾಕುವ ಚೆನ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನ-ಅಳಿಯಂದಿರ ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡಿಸಬಾರದೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಳಿಯನಿಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಅಳಿಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವನ್ನು ದೇವರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಜನ ಸಕ್ಷಾತನನ್ನು ತೋರುವ ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ

ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುವ ಮಾವನ ನಿಲುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯನಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅಳಿಯನ ಕಾಯಿಯೂ ಸತ್ತಿತು. ಮಾವನ ಕಾಯಿಯೂ ಸತ್ತಿತು. ಅಬ್ಬ ಬಯಲಾಯಿತು. ಇದು ದೇವರ ಹೊಲದ ವಿಧಿವಿಲಾಸ.

ಇಂಥ ಜನ್ಮತಾರವಾದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದು ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಲಿಂಗಸುಗೂರ ವಿಠಲರಾಯರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಯುತರು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕನ್ನಡ ಬರೆಹಗಾರರಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದವರು. ಒಳ್ಳೆ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞರು. ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲರು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಹಲವಾರು ರಸಪೂರ್ಣ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಲೈಲಾ ಪತ್ರಗಳು' ಎಂಬ ಉರ್ದು ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಅಗಲೇ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ಣಾಟಕ' ಎಂಬ ಪರಿಚಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಸ್ತು, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಶಕ್ತಿ, ದುಡಿತದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಲೇಖನಶಕ್ತಿ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಗಲು ಅವನ ಕಾಲವಾಗುವಂತೆ ಅವರ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗಲು ಕನ್ನಡನಾಡು ಹುಂಚಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಜನ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಈ ಹೊಲ ಎಂದು ಸಿಕ್ಕಿತೋ? ನಡುವೆಯೇ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿತೋ? ದೇವರ ಬಲ್ಲ.

೧೬—೩—೫೦

ಸಿದ್ಧವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ.

ಪಾತ್ರಗಳು

೧. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು	: ೪೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಸಾವುಕಾರರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು.
೨. ರಾಧಾಬಾಯಿ	: ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಪತ್ನಿ.
೩. ಸುಮಿತ್ರಾ	: ಇವರ ಮಗಳು. ವಯಸ್ಸು ೧೫.
೪. ಶ್ರೀನಿವಾಸ	: ರಾಧಾಬಾಯಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಗ, ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಪತಿ.
೫. ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು	: ಸುಶೀಲರಾದ ಅಚಾರ್ಯರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು,
೬. ಡಾ. ನೀಲಕಂಠರಾವ್	: ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ತಾಯಿಯ ತಮ್ಮ. ಆಯುರ್ವೇದ—
ಹೋಮಿಯೋಪಥಿಕ್ ಡಾಕ್ಟರು.
೭. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ	: ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸ್ನೇಹಿತ, ಹರಿಜನಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕ.
೮. ಚಿನ್ನಪ್ಪ	: ರಾಮಪೂರದ ಚೀಗಾರ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ರೈತ, ವಯಸ್ಸು ೫೦.
೯. ರಾಮಣ್ಣ	: ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಗುಮಾಸ್ತ, ವಯಸ್ಸು ೪೦.

ದೇವರ ಹೊಲ

(ರಾಮಪುರದ ಊರಹೊರಗಿನ ಬೀದಿ. ಚೆನ್ನಪ್ಪ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾಗೂ
ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಎಪ್ಪಾ ! ಇದೇ ನೋಡರಿ, ಎಡಗಡೆ ಐತಲ್ಲಾ ಈ ಬೈಲು.
ಇಲ್ಲೇ ಸಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೂ ಅಂತಾರ ವಾಸ್ತರು. ಊರಮುಂದೆ
ಅನುಮಪ್ಪನಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿದಾಂಗ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಊರಹೊರಗ ಕಟ್ಟಡ ಅದರನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಅನುಕೂಲ.
ಸಾಲೀಮುಂದೇ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೈಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ
ಬಹುದು. ಊರೊಳಗ ಈಗ ಸಾಲಿ ಇರುವ ಮನೆಯನ್ನಂತೂ ನೀವು
ನೋಡಿಯೇ ಇದ್ದೀರಿ. ಅದೂ ಈಗ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಾಕಾಗವಲ್ಲದು.
ಮತ್ತೆ ಊರೊಳಗ ಬೇರೆ ಮನೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗಿರುವ
ಮನೆಯಮುಂದೆ ಚಪ್ಪರಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆಯೆ ರಾಮಪುರದ ಈ ಹರಿಜನರ ಶಾಲೆಗೆ
ಇಷ್ಟು ಹುಡುಗರು ಬಂದಾರು ಅಂತ ನನಗ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು
ಅಭ್ಯಾಸವೂ ನೆಟ್ಟಗ ನಡದ್ದಾಂಗ ಅದ.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಸ್ತರದ್ದ ಕಟಪಿಟ ನೋಡೆಪ್ಪ. ಉಡುಗರನ್ನ
ಅಂದರ ಮಕ್ಕಳಮಾಡತಾರೆ. ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಇರುವು ಮುಕ್ಕಿರದಾಂಗ
ಮುಕ್ಕರತಾವ ಉಡುಗರು ಮಾಸ್ತರನ್ನ ಕಂಡರ. ನಮ್ಮೂರ ಉಡುಗ
ರಂತೂ ಸೈ, ಸುತ್ತ ಎರಡಮೂರ ಅಳ್ಳ ಉಡುಗರು ಬರಾಕ ಅತ್ಯಾವ.
ಮತ್ತ ಅದಕ ನಮ್ಮ ಸಾಲಿ ಆ ಸರಕಾರಿ ಸಾಲೀಗಿಂತ ಬಲಾ ಆಗೈತಿ.
ಇದಕೊಂದು ಈಟುಬ್ಯಾಡೆ ಬಂಗ್ಲೇವು ಆಗಿಬಿಟ್ಟು ಅಂದರ ನೋಡ್ರೆಪ್ಪ
ಊರಮಂದೆಲ್ಲ ಬಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಬಂಗ ಆಗ್ಲೈತೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಆದರ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಬೇರೆ. ಹರಿಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅದೇ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗಬೇಕು. ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಎಪ್ಪಾ ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಇಂಗ ಬಿಡು. ಅಲ್ಲ ಅದೇನೂ ಅಂತಾ ರಲ್ಲ. ಉರಾಗಿರಬ್ಯಾಡಾ ಅಂದರ ಸುಣ್ಣು ಆಚ್ಚಿದ ಮನಿಬೇಡಿದಂತ. ಈ ನಮ್ಮ ಸಾಲಿ ಬ್ಯಾರೇ ತಗದೂ ಉರಮಂದಿ ಸಂಗಡ ಕರಿಮಾರಿ ಕಟಗೊಂಡಿ. ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ದಣಿಯಂತೂ ಪೂರಾ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಆಗೈತೆ. ಈಗ ಬ್ಯಾಡೆಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಸಾಲಿ ಬ್ಯಾರೆಯಾಕೆ ಇರೋಲ್ಲ. ಈ ತಿಂಗಳಾ ನನಗ ನಿನಗ ಬಲಾಚಾರ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲಂತ. ಮೊನ್ನೆ ಉಗಾದಿ ದಿನ ದೋಸೇರು ಏಳ್ಕಾರ. “ಬಲ ಇಲ್ಲದಾಗ ನೆಲಾ ಎದ್ದ ಬಡೀತು” ಅನ್ನಾಂಗ ಆದೀತು. ಈ ಬ್ಯಾಸಿಗಿ ಓಗಲಿ. ನಿನಗೂ ಈಟು ಎಲ್ಲಾರ ಕೆಲಸಾ ಸಿಗಲಿ. ಎಲ್ಲಾಪಾಡ ಆದ ಮ್ಯಾಗ ನೋಡಾ ಮಂತ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ, ಈಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಮತ್ತೂ ಚೆನ್ನಪ್ಪನಮ್ಯಾಲ. ಆದರಾಗ ನೀವು ಈ ಸಾರೆ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲ ಹೆಚ್ಚೇ ಆಗೇದ. ನನ್ನದೇನು ಹ್ಯಾಂಗಾದರೂ ಆದೀತು. ಅದರ ಈ ಸಾರೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪಗ ನಿಮ್ಮ ಹೊಲಾ ಕಾಲಿಗೆ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲಂತ. ಮತ್ತೆ ದೇವರಹೊಲಾ ದೇವರಹೊಲಾ ಅಂತ ಅನ್ನೋ ಅವನ ಹೊಲಾನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲಂತ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಹಾಂ ! ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹೊಲದ ಸಂಬಂಧ. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಕಾರಣ ಏನು ತೋರಸತಾರ ?

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—(ಸಣ್ಣ ಮೋರೆಮಾಡಿ) ಕಾರಣ ಏನು ಎಪ್ಪಾ ! ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ನೆಂಬಿಕೆನೆ ಕಾರಣ. ಈಗ ೨೫ ವರ್ಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಕಾಲದ ಸೊಂಟು ಈ ಒಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂತ ಬಂದೀನಿ. ಇಷ್ಟದಿನಾ ನಾ ಒಲಾ ಮಾಡಿದರೂ ನಾ ಏನ ಕಾಗದಪತ್ರ ಸೈತ ಬರಕೊಟ್ಟಲ್ಲ. ಈ ಒಲಾನ ಎಪ್ಪಾ ! ಮದಲ ಒಡ್ಡರ ದುರಗ ಮಾಡತಿದ್ದ. ನೀನಿನ್ನ

ಉಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ದಿಮ್ಮನಿಸೇಳಿದ್ದಳು. ನಾನು ಚಾಕರಿಗಿಂತ ಓಗಿದ್ದೆ. ಮಕ್ಕಳು ದಕ್ಕತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂತ್ರ ಕಟ್ಟಿಂದಳು. ಅಂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ ಗಣನುಗ ಉಟ್ಟತಾನ, ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಎಳಿಬಂದೆ. ಮುಂದ ಆರತಿಗಳಿಗೆ ಎಪ್ಪಾ! ನೀನು ಉಟ್ಟ. ತೊಟ್ಟಾಗ ಆಕಿ ದ್ವಿವಸನು ನನಗ ಕರದು ಒಲಾ ಕೊಟ್ಟ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನ. ಕಾಗದ ಬರಕೊಡತೀನಿ ಅಂದ್ರ, “ಆದ್ಯಾಕೊ ಚೆನ್ನ ಕಾಗದ ಯಾಕ ಅಂದ.” “ಮನಿಸ್ಯಾ ಏನ ಕಳಕೊಂಡರ ಕಳಕೊಳ್ಳ ನೆಂಬಿಕೆ ಕಳಕೋ ಬಾರದು. ಅನು ಓದಮ್ಯಾಗ ಎನಾರ ಮಾಡಬಾರದು” ಅಂತ ಎಳೆದ್ನೆಪ್ಪಾ-ಆತ ನಮ್ಮನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿರಿದ. ಆದರ ಆತನ ಕಿರಿಯೇವು ತಪ್ಪಿಸೇನೇನು ನಾನು. ಆತನ ತರುವಾಯ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ದಣೇನ್ ನಂಬೀನಿ ಆತಗ ಈಗ ನನ್ನಮ್ಯಾಗ ನೆಂಬಿಕೆ ಇಲ್ದಾಂಗ ಆಗೇತಿ. ಎಪ್ಪಾ ಒಲಾ ನಿಮ್ಮದು. ಮತ್ತೆ ಅಂದಮ್ಯಾಗ ಕಾರಣ ಎನಾರ ಎಳಬೋದು.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ಹೊಲದ ಮೃತಂತೂ ಸರಿ. ನನಗೆ ಅದರ ವಿಷಯ ಅಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದಾದರೂ ಆ ಹೊಲಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅನ್ನಿರಿ ಆದರ, ಅವನ ಹೊಲಕ್ಕು ಚಕ್ರ ತಂದಾರಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೇ ನನಗ ಬಹಳ ಯೋಚನೆ ಆಗೇದ. ದೊಡ್ಡಕುಟುಂಬ ಅವನದು. ಆ ಹೊಲಾ ಬಿಟ್ಟರ ಬೇರೆ ಹೊಲಾಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಇರಲಿ ಬಿಡರಿ. ಈಗ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಗಳಿ ಆತಗ ಯಾಕ ಅಚ್ಚತೀರಿ. ಆತಂದ ಆತಗ ಈಗ ರಗಡ ಎತೆ. ‘ಅಪ್ಪನ ಒಲಾ ಅಂತೂ ಯಾರ ತೆಲಿಬಡದರೂ ನಾ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಊರಾಗ ಯಾ ಗಂಡಸು ಬರತಾನಬರಲಿ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಉಡಗ ರಾಮ ಅಂತೈತರಿ. ಅದರದೇನು ಉಡಗಬಟ್ಟೀ ಅಂತ ನಾನು ಸುಮ್ಮಕ ಇದೀನಿ. ಉಟ್ಟಿಸಿದ್ದೇವು ಉಲ್ಲು ಮೇಸತಾನ ಎಪ್ಪಾ. ಎಂಗಾರ ಆದೀತುಮಾಸ್ತರ ನಾ ಎಳೆದ್ದು ಎಳೆದರೇನು ಅಪ್ಪಗ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಮತ್ತೇನದು ?

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಎನಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅದಷ್ಟುಬೇಗ ಪ್ರಸ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ಬಯಕೆ. ಅಂದರ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗತದ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಆಗ್ತದಂತ. ಮತ್ತೆ ಆಮೇಲೆ ಈ ವಿಷಯಗಳಿಲ್ಲ.....

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಅಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಸ್ತಿಮಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಈ ಪ್ರಸ್ತಪ್ರಯೋಜನ ಯಾರಿಗೆಬೇಕು? ದಿನಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೂ ಮಾವಯ್ಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪೇಚು ತಂದಿಡೋ ಮುಂದ ಇದು ಹ್ಯಾಂಗ ಸಾಧ್ಯ? ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ಹೊಲಾ ನುಂಗಿಹಾಕೋದಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬೋದನ್ನು ಮೊದಲ ತಿಳಿದಹೊರತು ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಇಲ್ಲ. ಅದೇನು ಸಂಗತಿ ನನಗ ಹೇಳಿರಿ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಆ ಹೊಲಾನೇ ಚೆನ್ನಪ್ಪಂದು ಅಲ್ಲ. ರಾಮದೇವರದು ಹೊಲಾ. ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣ ಸಲ್ಲಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡೋದು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಹೊಲಾ ಚೆನ್ನಪ್ಪಂದು ಅಲ್ಲ! ರಾಮದೇವರದು! ಏನು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರ ?

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಔದ ಎವ್ವಾ! ಇಂಗ ಆಗೈತಿ ಅದು. ದೇವರು ಒಲಾ ತನಗ್ಗೆ ಬೇಕು ಅಂದರ ಯಾಕ ತಗೋಬಾರದು. ಎಲ್ಲದೂ ಆತಂದ ಐತೆ. ನಮ್ಮದಂಬೋದು ಏನೈತಿ ಇಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ನನಗ ನಿನ್ನ ವೇದಾಂತ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತ ನಿನ್ನ ಈ ವೇದಾಂತ ಜಗತ್ತಿನ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ. ಹೊಲ ರಾಮದೇವರದು ಆದರ ಈ ವಿಷಯಾನ ಊರ ಜನರು ರಾಮದೇವರೆದುರಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಲಿ. ಮಾವಯ್ಯ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಕವ್ವುಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋದು. ಅಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟೇದ ಹೊಲಾ ರಾಮದೇವರದು ಅದದ್ದಾದರೂ ಹ್ಯಾಂಗ ?

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಈಗ ಏಳಿಂಟು ವರ್ಷದಕೆಳಗೆ ನನ್ನ ಇರೇ ಉಡುಗ—ತೀರಿ ಕೊಂಡನಲ್ಲಿ—ಅವನ ಎಣ್ಣೆತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತೆರೆವಿಗಂತೆ ಎಡ್ಡೆನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ನಿಮ್ಮ ಒಲದ್ದು ಸಾಗೋಳಿ ರಕಮು ೬೦ ರೂಪಾಯಿನಂತಾಗ ನಿಂತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಓದರ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡ ಬೇಕಾಗತದ ಅಂತ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ದಣಿತಾಗ್ಗ ದುಡ್ಡು ಕೇಳಿದೆ. ನೂರಾ ನಾಲೊತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಯಾಡ್ ನೂರು ಬರ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ತಿರಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದ್ರ ಮೂರೊರಸ ವರ್ಷ ಬರಬಿತ್ತು. ನಾವ್ನ ಒಟ್ಟೇ ಬದಕಾಕ ಅಂತ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಓದ್ದೆ. ತಿರಗಿ ಬಂದ ಮಳೇ ವರಸ ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ದಣಿಅಂದ, “ಚೆನ್ನಾ, ನಿನಗಕೊಟ್ಟ ರೂಪಾಯಿಗೆ ತಗಾದಿ ಮಾಡೋದು ಏನವತಿ. ಸಾವಕಾಶ ಕೊಡವಂತಿ. ಆದರ ಆ ರೂಪಾಯಿ ದೇವರವು. ನಾನು ತಿರಗಿ ಕೈಲೆ ಹಾಕೀನಿ. ಅದಕ ದೇವರ ಎಸಗ್ಲೇ ಒಲಾ ಬರಕೊಡು” ಅಂತ ಏಳಿ ಗುಮಾಸ್ತ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡಿಂದ ಒಂದು ಟಾಪುಕಾಗದವ್ಯಾಗ ಬರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗಾ, ಮರವರಸನ್ ದೇವರ ಕಣ್ಣ ತಗದಾ, ಬೆಳಿನೂ ಪಾಡಅತು. ಎಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿನೂ ತಿರಗಿಕೊಟ್ಟೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಅಂದರ ಹೊಲಾ ಪೂರಾ ದೇವರದು ಹ್ಯಾಂಗಅತು. ಹೆಸರನ್ ಬದಲಾಸಿ ಹೋತೇನು?

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ಉನೆಪ್ಪ. ‘ತುರಡಗಿ’ ಒಲಾ ಅಂತಇದ್ದ ಎಸರು ದೇವರ ಒಲಾ ಅಂತ ರಜಿಸ್ತರಆಗಿ ಬಂದೈತೆ ಅಂತ ಏಳಿದರು. ಯಾಕ ಅಂತ ಕೇಳಿದರ, ಒಸಾ ಕಾಯ್ದೇವು ಆಗೈತಿ. ಒಲಾ ಯಾರ ಎಸಗ್ಲೇ ಬರ ಕೊಡ್ತಾರೋ ಅವರು ಬೇಕಾದರ ಎಸರು ಬದಲಿನಾಡಬೋದು ಅಂತ ರಾಮಣ್ಣೋರು ಏಳಿದರು. ಒಲದಎಸರು ಯಾವದಿದ್ದರೇನು? ಪಟ್ಟೇವು ನನ್ನ ಎಸಗ್ಲೆ ಐತಲ್ಲ ಅಂತ ಸುಮ್ಮಕ.ಆದೆ. ಮತ್ತೆ ಅದೂ ದೇವರ ಎಸರ ಅಂದವ್ಯಾಕ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮತಂಟೆ ಅಂತ ಅಟಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಹೊಲಾ ಬರದುಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರು ಯಾಕ ಬದಲಾಗತದ? ಇದು ಯಾವ ಹೊಸಕಾಯದೆ ಬಂತಪ್ಪ! ನಿನಗ ಇಷ್ಟೂ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲೇನೊ?

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—ನಮಗೇನ ತಿಳಿತ್ತೈತರಿ. ಒಂದೊಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿದಾದರೂ ಏನ ಮಾಡಂಗ ಅದೀವಿರಿ ನಾನು? ಯಾರ ಕೂಡಬಡದಾದದ್ದೈತಿ? ‘ಒಲಕ್ಕು ಅಚ್ಚಿದ ಬೇಲೀನೂ ಒಲಾಮೇದರ’ ಏನ ಮಾಡದ್ದೈತಿ? ನಿಮ ತಂದಿ ತರುವಾಯ ನಿಮ್ಮ ಮಾವನೋರ ನಮಗ ಯಜಮಾನರು. ಅವರನ್ನು ನಂಬೀನಿ. ಮತ್ತು ನೆಂಬಿಗಿ ಇದ್ದಮ್ಯಾಗ ದೇವರು ಎಂಸೂ ಕೆಟ್ಟಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗ ಪೂರಾ ಬರೋಸ ಟೈತೆ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಧನಿಕರು. ಊರಿಗೇ ಸಾವುಕಾರರು. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು. ಮೇಲಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು. ಕಾಯದ ಕಾನೂನು ಓದಿದವರು. ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಅವರ ರೈತ. ಬಡವ; ಅವರ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವವ. ಏನುಮಾಡಬಹುದು ಅವನು? ಏನೋ ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗ. ನೀವು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ, ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಊರ ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ತೋರಿಸೋದಕ್ಕ ಆರಂಭಿಸಿದವ್ಯಾಲೆ, ಅವನೇ ಹೇಳೋಹಾಂಗ, ‘ನಮ್ಮ ಅರಸು ನಮ್ಮಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ.’ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯತಾಳಿ ಆಗಾಗ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಲ್ಲತಾನೆ ಅನ್ನರಿ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಅವನೇ ಅಂದಹಾಂಗ, ‘ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ತೀರಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಊರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದೆ.’

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಆಗಲಿ. ಆಗಲಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನಿ.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ—(ನೇಪಥ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ.) ಅಯ್ಯ! ರಾಮಣ್ಣೋರು ಬಂದರಲ್ಲ.

(ರಾಮಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸಲಾಂ, ರಾಮಣ್ಣೋರ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ನಮಸ್ಕಾರ ಗುಮಾಸ್ತರ.

ರಾಮಣ್ಣ—ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ. ಏನು ಸೀನಣ್ಣ. ನೀವು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಬಂದೆರಂತ ಊರಿಗೆ! ದರ್ಶನವೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಂಜಾನೆದ್ದ ಘಳಿಗೆ ರಾಮಪೂರಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೀರಿ. ಊರಮ್ಯಾಲ ಪ್ರೇಮ

ಅಂದರ ಹೀಂಗ ಇರಬೇಕು. ಮಾಸ್ತರ ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿ.

ಸೀನಣ್ಣ ಅಂದರ ದೇವರಿದ್ದಾಂಗ ಈ ಮನಿಸ್ಸಾ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಹೌದ್ವೈದು. ಆವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗೇ ಊರಮ್ಯಾಲೆ ಪ್ರೇಮ ಅದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ನೀನು ಇವೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಕೆಲಸಾ ಅಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ರಾಮಣ್ಣ—ಕೆಲಸಾ ಏನು. ನೀವು ನಂಬ್ರಿಬಿಡಿ. ತೋಟಾ ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಅಂತಬಂದಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ಹಾಂಗೆ ಚನ್ನಗೂ ಊರಿಗೆ ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆವನು ಇತ್ತಲಾಗ ಬಂದಾ ನಂತ ತಿಳಿತು. ಮತ್ತು ನನಗೂ ಬಸ್ಸಿನಿಂದೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಂ! ಚೆನ್ನಾ, ನೀನು ನಾಳೆ ಒಬ್ಬ ಓಲೆಕಾರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ, ಏನಪ್ಪ. ಹಾಂ! ಹಾಂ! ಇದು ನೋಡು. ನಿಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಭೂಪುರದಿಂದ ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರುಬಂದು ನಿಂತಾರ. ಹಾವು ಕಡದ ದಂತ ಯಾರಿಗೋ! ಮಂತ್ರ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆಬಂದಾರಂತ ಕಾಣಿಸ್ತದ ಆವರು ಇತ್ತಕಡೆ ಬರವವರು ಇದ್ದರು. ನೀನು ನಂಬು ಬಿಡು. ನಾ ಕಳಿಸಿಕೊಡತೀನಿ. ಮತ್ತೆ ಯಾಕ ಬರತೀರಿ ಅಂತ ಹೇಳಬಂದೀನಿ. ನೀನು ಹೋಗೇನಪ್ಪ.

ಚನ್ನಪ್ಪ—ಊನೆಪ್ಪ. ಓಗತೀನಿ. ಸಲಾಂ, ದಣೆ. ಸಲಾಂ, ರಾಮಣ್ಣೇರ. ಸಲಾಂರೀ ಮಾಸ್ತರ.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಈ ಮುದಕ ಅಂದರ ಸೀನಣ್ಣ! ತಪ್ಪಿ ಅಂತಿಜರೊಳಗ ಹುಟ್ಟ್ವಿನ ಆನಸ್ತದ. ಏನು ಅನುಭವ. ಎಷ್ಟು ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿ. ಜನರು ಎಷ್ಟು ದೂರದಿಂದಾರ ಬಂದಿರುವಲ್ಲರಾಕ, ಹಾವು ಕಡದದ್ದೂ ಅಂತ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರ ಸಾಕು, ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರಹಾಕಿಬರತಾನ. ಮಂತ್ರನಾರೂ ಎಂಥಾದು? ಅರ್ಘತಾಸಿ ನೋಗ್ಗ ಎಸ ಇಳಿದಬಿಡತದ್ದೂ. ಮಂತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಆ ತೋಪ್ಪ ಲಾನೂ ಹಂಗೇ ಆದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಹೌದ್ವೈದು. ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಆದರ ಇಂಥಾ ಗಾರುಡೀಗೆ ಗಾರುಡಿ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೇನಂತೀರಿ?

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ಹೌದು. ಇಂಥವನ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಪೇಚ ತರವರು ಎಂಥಾ ಕ್ರೂರರಾಗಿರಬೇಕು.

ರಾಮಣ್ಣ—ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಪೇಚ ತರತಾರ್ರೀ? ದೇವರ ಕೈಯಾಗಿ ನ ಮಾತು? ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ. ಅದು ಅವರವರ ದೈವ. ಈಗ ಯಾವನಿಗೋ ಹಾವು ಕಡೀತು. ಯಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಅದು?

ರಾಮಣ್ಣ—ಯಾರದು ಯಾರು ಕಸಗೋತಾರ ಸೀನಣ್ಣ? ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ, ಚನ್ನ ಸಾಲಾ ತೋಗೊಂಡ, ಖರೀದಿಗೆ ಹೋಲಾ ಬರಕೊಟ್ಟ. ಸಾಲಾ ತೀರಸಲಿಲ್ಲಾ ಹೋಲಾ ಹೋಯ್ತು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಪೇಚು ತರತಾರ ಅಂತೀದಿ! ಈಗ ಈ ಚನ್ನ ಪ್ಪನ ಹೋಲಾನ ಅವನಿಂದ ಕಸಕೊಳ್ಳೋ ಕುರಸ್ತಾನಾ ನಡೆದ ದಲ್ಲಾ, ಅದನ್ನ ಯಾರ ತಂದದ್ದು?

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಖರೀದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ? ಹೋಲಾ ಹೋಯ್ತು?

ರಾಮಣ್ಣ—ಹೌದು ಅಂದೆ. ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಇದೆಂಥ ಖರೀದಿಯೋ! ಯಾರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಆಗಬೇಕು ಇದರ ಮ್ಯಾಲೆ?

ರಾಮಣ್ಣ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿ. ಕಾಗದಪತ್ರ ಸುಳ್ಳೇನು? ಓಹೋ ಬಸ್ಸು ಬಂತು. (ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವನು.)

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಏನಿದೆಲ್ಲ ಅನಾಹುತ! ಆಗಲಿ ಮಾಸ್ತರ, ನೀವು ಸಾಯಂ ಕಾಲ ಬರ್ತೀರೆಲ್ಲ. ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕಾಣತೀನಿ. ಸಾಮಾನು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾಮಾನ ಮನೆಗೆ ತರಿಸಿಕೋ ಬೇಕು.

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ನಾನಾಗಲೇ ಡಾಕ್ಟರ ನೀಲಕಂಠರಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ. ಅವರು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಹುದು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ಆಗಲಿ. ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ. ನಮಸ್ಕಾರ. (ಹೋಗುವನು)

ಸದಾಶಿವಯ್ಯ—ನಮಸ್ಕಾರ (ಹೋಗುವನು.)

ಪ್ರವೇಶ ಎರಡು

[ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮನೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ. ಹಗಲು ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ವೆಂಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.]

ಕೃಷ್ಣರಾಯರು—ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ. ಈ ಸಾರೆ ರಾಮದೇವರ ಜಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪಾಠಶಾಲೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಡರಿ. ಏನು ಒಂದು ೨೦-೨೫ ರೂಪಾಯಿಯೊಳಗೆ ಮಾಡಿಬಿಡಿರಿ ಆಯ್ತು.

ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು—ಹಾಂ! ಅದೇ ಅಂತೀನಿ. ಈ ಮಂತ್ರ ಅಂದರ ಹೇಳತೀನಿ. ಈ ಹಾವಿನ ಮಂತ್ರ ಚೇಳಿನ ಮಂತ್ರ ಕೂಡ ನಾನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ದೂರ ಯಾಕೆ? ನಿಮ್ಮ ರಾಮಪುರದ ಚನ್ನಪ್ಪ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ.

ಕೃ—ಹೂಂ! ಅವನ ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಆ ಪವಿತ್ರ ವೇದಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ಯ? ಆ ನೀಚನ ಮಂತ್ರೇನು ಸುಟ್ಟಿತು? ಮಂದಿ ಮನೀ ಮುರಕನ ಮಂತ್ರ. ಉಂಡಮನಿ ಜಂತೆ ಎಣಸೊ ಜಾತಿ ಅವಂದು.

ವೆಂ—ನೀನು ಏನೇ ಅನ್ನು, ಈ ಕಡೆ ನಿನಗೆ ಅವನ ಮನಸಾ ಮನಸಾ ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದಾಗಲೀ; ಅವನು ಅನೇಕರಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಉಪಯೋಗ ಆಗ್ಯಾನ. ಮತ್ತೆ ಜನಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗ ಆಗೋ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದೇವರೂ ಪ್ರೀತನಾಗತಾನ.

ಕೃ—ಉಪಯೋಗ ಏನ ಸುಡತದ? ದುರುಪಯೋಗ ಆಗೇದ. ನೀವೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಬಿಡತೀರಿ. ಅಲ್ಲಾ, ರಾಮ ದೇವರ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಅಂತಿಜರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲ ವಿರೋಧಿಸಿ ನಿಂತಾಗ, ಅವಾ, ನಮ್ಮ ಸೀನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡು, ಆಗ ಇದ್ದ ತಾಲೂಕುದಾರರ ಆಡಿಗೆಯವನಿಗೆ ಹಾವು ಕಡದಾಗ ಮಂತ್ರಹಾಕಿದ್ದ ರಿಂದ, ಅವರ ಕಡಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಕಿಸಲಿಲ್ಲೇನು?

ನಾವೂ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಒಳಪ್ರಾಕಾರದೊಳಗ ಬರಗೊಟ್ಟಿವಿ ಅಂತ ಅನ್ನರಿ. ಆದರ ಅವಾ ತನ್ನ ಮಂತ್ರವನ್ನ ಸಾಕಷ್ಟು ದುರುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಾನ.

ವೆಂ—ಆದರೂ ಅವನು ಮಂತ್ರದ ದಶಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಕೃ—ಏನು ದೊಡ್ಡಮಾತು? ರೊಕ್ಕ ತೋಗೋತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಖರೆ ಆದರ ಆಮ್ಯಾಲೆ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಕಡಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಕೆಲಸ ಹ್ಯಾಂಗಿರತವ? ಆ ರೊಕ್ಕದಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರತವ. ಏನೋ! ನೀವೇ ಶ್ಲಾಘಿಸಬೇಕು ಆ ಮುಂಡೇಗಂಡನ್ನ.

ವೆಂ—ಅಂತೂ ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಜನರಿಗಂತೂ ಉಪಕಾರ ಆಗೇದ ಅವನ ಮಂತ್ರದಿಂದ. ಬಹಳಜನ, ತೀರ ಮರಣಾಂತಿಕರಾದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಂದು ಅವನ್ನ ಹಾಡಿ ಹುಸಿದ್ವಾರ.

ಕೃ—ಇತರರಿಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು ಆಚಾರ್ರೇ. ನನ್ನಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಸೂಳೇಮಗ ಸತ್ತಹಾಂಗಿ. ನನ್ನ ಅನ್ನ ಉಂಡು ನನ್ನ ಮನೀಸೇ ಮುರಿಬೇಕು ಅಂತಾನೆ.

ವೆಂ—ಅವನದೇನು ಯೋಗ್ಯತೆ. ಬಡರಂಡೇಗಂಡ.

ರಾಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಡಕಿ ಡಬ್ಬಿ ಈ ಕಡೆ ಕೊಡತೀರೇನು ?

ವೆಂ—(ಅಡಕಿಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ) ಉಟ ಆಯ್ತೇನು? ಅಡಗಿ ಏನಾಗಿತ್ತು?

ರಾಧಾ—(ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಅನ್ನ, ಸಾರು, ಪಲ್ಟಿ, ಮೂರೇ ಇವತ್ತು. (ಅಡಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಏನೋ ಬಡರಂಡೇಗಂಡ ಅಂತ ಅಂತಿದ್ದಿ ? ಯಾರ ಸುದ್ದಿ ?

ವೆಂ—ನಿಮ್ಮ ರಾಮಪುರದ ಚನ್ನನ ಸುದ್ದಿ. ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಅವನ ವಿಷಯ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನಾ ಅಂತು ಆಗೇದಲ್ಲಾ! ಅವಂದು ಏನೇ ಆಗಲಿ. ಪಾಪ! ನೀನಣ್ಣನ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವನ ದಶಿಯಿಂದ.....

ಕೃ—ಅಚಾರ್ತ! ಸಣ್ಣತನದಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮಾತಾಡತೀರಿ ಅಂದರ, ಉಪಾಯ ಇಲ್ಲ ಅದಕ್ಕ. ನೀನಗ ಬುದ್ಧಿ ಬರಬೇಕಾದರ, ಚೆನ್ನಗ ಭಂದಾಗಿ ಬಿಸಿ ಆಗಲಿಕ್ಕಬೇಕು. ಆ ನೀನನು ಏನು ಸಣ್ಣ ಕೂಸಲ್ಲ ಈಗ.

ರಾಧಾ—ಅವನಿಗೆ ಹಾಂಗ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೂ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಆಗತಿತ್ತು? (ಅಳುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸಣ್ಣತನದಾಗ ತಂದೀ ತಾಯೀನ್ನ ಕಳಕೊಂಡು ಪರದೇಶಿ ಆದ. ಈಗ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದೋರ ನೆರಳಿಗೆ ಎರವಾದ. ಮುಖ್ಯ ನನ್ನ ದೈವ ಬೊಟ್ಟು.

ಕೃ—ನೀನು ಮಾತು ಇದೆಲ್ಲ. ಅವನ್ನ ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಹಾಳು ಮಾಡ್ತಿ. ಕಡೀಗೆ ನನ್ನದು ಸಹಿತ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಲ್ಲದ್ದಾಂಗ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ತನಗ ಹಿತಚಿಂತಕರಾರು, ಕುತ್ತಿಗೆಕೊಯ್ಯೋರು ಯಾರು ಅನ್ನೋ ಜ್ಞಾನ ಸಹಿತ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಮದ ಎರಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ವೆಂ—ಹೌದು ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೆಡೋದುಂಟು. ಆದರ ಎಲ್ಲಾನ್ನೂ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಮನೆ ಯಜಮಾನಗ ಕಷ್ಟ ಆಗತದ. ಏನು ಮಾಡೋದು ವಿಧಿ ಇಲ್ಲ. ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆ ಬೇಕು.

ಕೃ—ಒಟ್ಟು ನಾನೇ ಮೂರ್ಖ ಅಂತ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಿಸಿ ಹೋಗೇದ. ಅವನ ಸೊಕ್ಕೆಷ್ಟು? ಬಿಂಕ ಎಷ್ಟು? ಬಿ.ಎ. ಪಾಸಾದ ಮ್ಯಾಲಂತೂ ಭೂಮಿಮ್ಯಾಲಿ ತನ್ನಹೊರತು ಎಲ್ಲಾರೂ ಮೂರ್ಖರಂತ ಅವನ ಕಲ್ಪನಾ ಆಗಿಹೋತು. ಅಪಾ, ವಕೀಲಿ ಪಾಸಾದರೂ ನನಗಂತೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಾಲಾಗ ಮಾಡೋದು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಗೆ ಹೋಗು ಅಂತ ಅಂದರ, “ಸುಡುಗಾಡು ಅದಕ್ಕಾರು ಹೋಗ್ತಾರ” ಅಂದ. ಊರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಹೊಲಾಮನಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಮಾಡು ಅಂದರ, ಆ ಹೊಲಿಸೂಳೇಮಕ್ಕಳನ್ನ ತಲೀಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಾಗ ಮರ್ಯಾದಿ ಹೋಗೋಹಾಂಗ ಮಾಡಿದ. ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು

ಅಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಂಕಮಾಡಿ ಸೆಟಗೊಂಡ ಹೋದರ ಇವು ಹೆಣಮಕ್ಕಳು
ಅತಗೋತ ಕೂತವು.

ರಾಧಾ—ಹೌದು ಮತ್ತೆ ! ಹೆಣಮಕ್ಕಳಿಂದ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನಾಗತದ ?
ಅವರ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಇರತದರೂ ಏನು ?

ಕೃ—ಏನು ಇರತದೂ ? ಹಟಮಾರಿತನ ಇರತದೂ. ಅವ ಹೋದರ ಹೋದ.
ಸುಮ್ಮನಿರು. ತಾನೇ ಬರತಾನ ಅಂದರ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಂದಿ
ಕಡಿಂದ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪನ ಕಡಿಂದ ಪತ್ರ ಹಾಕಿಸಿ
ದೆಲ್ಲ ? ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ರಂಭಾಟಕ್ಕೆ ರೂಪಾಯಿನೂ ಮನಿ ಆರ್ಡರ
ಮಾಡಿದೆ, ಆಚಾರ್. ಮನಿ ಆರ್ಡರು ವಾಪಸ್ ಬಂತು. ಈ
ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಂದಂತ್ಯ ಹೇಳಲ್ಯಾ : ರಾಮ
ಪುರದಾಗ ಹೊಲೇರ ಸಾಲಿ ಹಾಕಿ, ಆ ಚನ್ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಕಟಗೊಂಡಾ.
ಬ್ಯಾಡೋ ಅವರು ಬದುಕು ಮಾಡುವವರು ಅಲ್ಲ, ಹೊಲಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ರಿಗೆ ಕೊಡೋಣ ಅಂದರ ಹಟಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವನಿಗೆ
ಹೊಲಾ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಎದ್ದು ಹೋದ. ಆ ಚನ್ನನ ಸುದ್ದಿ ಏನು
ಹೇಳಲಿ. ಸಾಗೋಳಿ ರಕಮು ಕೊಡಬೇಕಾದರ ನಮಗ ಚಳ್ಳೀ
ಹಣ್ಣು ತಿನಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾನ. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆ ಸಣ್ಣ ಜಾತೀ
ಯವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಊರಾಗ ಮರ್ಯಾದಸ್ತರ ವಿರೋಧ ಕಟ್ಟಿ
ಕೊಳ್ಳೋ ಕಾರಸ್ಥಾನ ಬ್ಯಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಅವನು
ಹುಡುಗನೂ ನಿಮಗೆಲ್ಲ.

ರಾಧಾ—ಯೆಂಕಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ ! (ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ) ಈ ಸಾರೆ ಆತ
ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನಿಂದ ಬಂದಾಂದರ ನೀವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೀ ಮಾಡ
ಬೇಕು.

ಕೃ—ಏನ ಭೀ ಮಾಡ್ತೀದಿ ? ಒಂದು ಅಂದರ ನಾಕು ಉತ್ತರ ಹೇಳ
ತಾನ ಅವ. ಭೀ ಮಾಡಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವನೇನು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನ ?
ನನಗ ಗೊತ್ತದ ಅವನ ತಲಿ ಯಾರ ಕೆಡಸ್ತಾರ, ಅವರು ನಮ್ಮ
ಒಗಿತನ ಯಾಕ ಮುರೀಬೇಕಂತಾರ ಅಂಬೋದು ನನಗ ಗೊತ್ತದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂಬೋದು ನನಗ ಗೊತ್ತದ. ಕಾಲು ಬಿದ್ದುಕೊತ ಬಂದರಾತಲ್ಲ ಅಂವಾ. ಆಚಾರ್ಯ, ಅಂವಾ ಇಲ್ಲಿ ಆನಕ ಬರಿಲಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದರೂ ನೀವೇನು ಭೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡರಿ, ಭೂ ಮಾಡಬ್ಯಾಡರಿ. ಬಿಂಕಾಮಾಡಿ ಸೆಟು ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾನ, ಹೋಗಲಿ. ಯಾರ್ಯಾರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅವಗ ಮಾಡತಾರೋ ಅಂವಾ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾನೋ ತಿಳಿತದ.

ವೆಂ—ಭಗವಂತನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರ ಯಾವುದು ಏನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಆತನ ಇಚ್ಛಾ ಹ್ಯಾಗೋ ಹಾಗ. ನಾವು ಏನು ಅಂದಕೊಂಡರ ಏನು ಫಲ? ನೀನು ಹೇಳೋ ಹಾಗ ಆತಗ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನುಭವ ಬಂದ ಹೊರತು, ತನ್ನ ಹಿತಾಹಿತ ತಿಳಿಯೋದು ಕಷ್ಟ. (ಎಳುತ್ತ) ಆಗಲಿ, ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ. ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ರಾಮಾಯಣ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕೃ—ಒಳ್ಳೇದು ಕೊಡತೀನಂತ. ನೀವು ಈ ಬಿಸಿಲೊಳಗ ಮನಿಗಾದರೂ ಯಾಕ ಹೋಗ್ತೀರಿ? ಇಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಪುಸ್ತಕ ಪಾರಾಯಣ ಆಗಲಿ. ಸಂಜೆ ಮುಂದ ಬಿಸಿಲು ತಗ್ಗಿಸಿ ಹೋಗರಿ. ಮನಿಯೊಳಗ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸ ಏನಾದರೂ ಅದು ಏನು?

ವೆಂ—ಕೆಲಸ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರ ಆಗಬಹು ದಲ್ಲಂತ.

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯ, ಮತ್ತ ಹೋಗೋದು ಬರೋದು ಏನು? ಬಿಸಿಲು ತಗ್ಗಿಸಿ ಹೋಗರಿ.

ವೆಂ—ಆಗಲಿ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನ್ಯಾಕ ಹಟ ಮಾಡೋದು. (ರಾಯರು ಸಡಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವರು) ಸುಮಿತ್ರಾ ಎಲ್ಲಿ?

ರಾಧಾ—ನೀಲಕಂಠರಾಯನ ಮನೆಗೆ ಉಟಕ್ಕ ಹೋಗ್ಯಾಳ. ತೊಟ್ಟಲು ಇವತ್ತು ಅವರ ಮನ್ಯಾಗ.

ವೆಂ—ಸರಿ ಸರಿ, ನೀಲಕಂಠರಾಯನ ಮಗಳಿಗೆ ಪಾಪ, ಇನ್ನೂ ವರಾನೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಕಾಣಸ್ತದೆ. ವೊನ್ನೆ ಆ ಕಾಡಲೂರವರು ಯಾರೋ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಏನಾಯಿತೋ! ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತೇನು ಅವರಿಗೆ ?

ರಾಧಾ—ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದೆ ಏನು? ಹುಡುಗಿ ಭಂಗಾರ ಆಗೇದ. ವರ ದಕ್ಷಿಣೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕೇಳತಾರಂತ.

ವೆಂ—ಇವರು ಅಷ್ಟೇನು ಕೊಟ್ಟಾರು ಪಾಪ!

ರಾಧಾ—ಹೌದು, ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಕೊಡೋದು ಎಲ್ಲಿ ಆಗ್ತದೆ? ಎಂಥಾ ವರಕ್ಕೆ ಆದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡೋಹಾಂಗ ಅದನ್ನ ? ಒಂದನ್ನ ಹುಡುಗಿ. ನಮ್ಮ ಸೀನಪ್ಪ ಏನೋ ಆಕೆಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮನುಷ್ಯನೋಡಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾನಂತ.

ವೆಂ—ಹೌದು, ಪಾಪ! ಅಷ್ಟಾದರೂ ಬ್ಯಾಡ? ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗಳು ತಾನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ವರಾ ತಂದು ಕೊಡೋದು ಅಗತ್ಯ ಅಲ್ಲ? ಏನ್ನ ಅನ್ನಿ, ಒಳ್ಳೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗ. ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಹೃದಯ ಆತನದು.

ತೃ—(ಕೋಟು ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪುರಾಣ ಪುಸ್ತಕದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಹೌದರೀ ಆಚಾರ್ರ, ಅವಾ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ. ನೀಲಕಂಠರಾಯ, ಆತನ ಜನ ಎಲ್ಲಾರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು, ರೂಪವಂತರು, ನಾವೆಲ್ಲ ಅಸಂಸ್ಕೃತರು, ಕುರೂಪಿಗಳು. ಅಂತೇ ಅವಗ ನಾವೂ ಅಂದರ ಆಗೋ ದಿಲ್ಲ. ಆಯ್ತೇ?

ವೆಂ—ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಅಂದದ್ದು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನನಗಿರುವ ಆದರ, ಪ್ರೇಮ, ನಿಮ್ಮ ಮುಂದ ನಾನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳೋದದನ್ನ ? ಏನೋ, ನೀಲಕಂಠರಾಯನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾತು ಹೊರಟು ಆ ವಿಷಯ ಬಂತು. ಹೌದು, ನಾನು ಆ ಮಾತು ಆಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

ಕೃ—(ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು) ವಾಸ್ತವ ಆಚಾರ್ರ! ನೀವು ಆಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಈ ಮಾತು ಆಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಆದರ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರ ಎಲ್ಲರೂ ಅಡೇ ಆಡಬೇಕಾಗತದ. ನಾನು ಅಡಿದರ ನಿಮಗ ನಂಬಿಕೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೀನನ ತಲಿ ತಿರಿಗಿಸಿದೋರು ಅಂದರ ಆ ನೀಲ ಕಂಠರಾಯನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಗಳು, ಗೊತ್ತದನ್ನ? ಹೋಗಲಿ. ಯಾರ್ಯಾರು ಏನೇನು ಮಾಡತಾರೋ ನೋಡತೀನಿ. ಒಳ್ಳೇದು ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ, ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗೇದ. (ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಹೋಗುವರು. ಸುಮಿತ್ರಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು. “ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಚನ್ನಿ” ಗೊಣಗುತ್ತಿರುವಳು.)

ವೆಂ—ಡಬ್ಬಿ ಏನಮ್ಮಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ? ಬಿಸಿಲೋಳಗ್ಗ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ.

ರಾಧ—ಹೌದಲ್ಲ! ಬಿಸಿಲು ತಗ್ಗಿಸಿ ಬರಬಾರದಿತ್ತು. (ಸುಮಿತ್ರಾ “ಹೌದು” ಎನ್ನುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಪುರಾಣದ ಓಲೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಸುಮಿತ್ರಾ ಚರಕವನ್ನು ತಂದು ಇಟ್ಟು, ದೂಳು ಜಾಡಿಸಿ, ಸರಿಪಡಿಸಿ, ನೂಲಲು ಆರಂಭಿಸುವಳು. “ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಚನ್ನಿ” ಗೊಣಗುತ್ತಿರುವಳು)

ರಾಧ—ಇವೇನನ್ನ? ಈಗ ಯೇಳೆಂಟು ತಿಂಗಳಿಂದ ಕೈಲೇ ಹಿಡದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಯಾಕ ಹೊರಗ ಬಂತು.

ಸುಮಿತ್ರಾ—(ನೂಲುತ್ತು, ದಾರ ಸರಿಪಡಿಸಿ) ಹೌದು. (ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಚನ್ನಿ.)

ವೆಂ—(ಇತ್ತ ಲಕ್ಷಿಸಿ) ಉಟಕ್ಕೆ ಯಾರ್ಯಾರು ಬಂದಿದ್ದರಮ್ಮ?

ಸು—ಅಂ! ಹೂಂ! ಎಲ್ಲರೂ ಬರತಕ್ಕವರು.

ರಾಧ—ಅಡಗಿ ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದರು?

ಸು—ಉಂ. ಧೂ ಇದು ಹರದು ಹರದು ಹೋಗತದ ತಾಯೀ. ಅಂ ಅಡಿಗ್ಯ? ಅಡಿಗೀ. ಅದೇ ನಾಮಕರಣದ ದಿವಸ ಮಾಡೋದ್ದಿಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದು.

ರಾಧಾ—ಸುನೀತಾಗ ಬಂದ ವರಾ ಗಟ್ಟಿ ಆತ್ಯಂತ?

ಶ್ರೀ:—ಅತ್ತೆಮ್ಮ, ನನ್ನ ತಲೆ ಮ್ಯಾಲ ಕಲ್ಲುಹಾಕಿದರೂ ನಾನು ನುಂಗಿ ಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗೀನಿ. ನನ್ನ ದಶಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಂಬೋದು, ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರಾಮಪುರದ ಬ್ಯಾಗಾರ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯೋದು ಮಾಡಿದರ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಗಿನ ಕರಳು ಹೊರಗಬರತಾವ.

ವೆಂ—ಇವು ಕೇವಲ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಆಗತೀತವ. ಸಮಕ್ಷಮ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ದೂರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟಾಗಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಇಷ್ಟು ಒದರೊಡತಾನ ಹೊರತು ಆತನ ಸರಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದರ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—ಅದೇನೋರಿ. ನಿಮಗ ಗೊತ್ತು ಅವರ ಮಾತು. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡರಿ ಆಚಾರ. ಇಲ್ಲೇ ಎದರಿಗೆ ಕೂತಾರಲ್ಲ ಈ ನಿಮ್ಮ ರಾಮಣ್ಣ. ಈತನ್ನ ಕೇಳರಿ. ಆ ರಾಮಪುರದ ಚೆನ್ನನ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರಸ್ಥಾನ ಯಾಕ ನಡೆದದ? ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟಿದ್ದರ ನನಗ ದಂಡಿಸಲಿ.

ವೆಂ—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಸ್ಸೀಮ ಪ್ರೇಮವಿರೋದರಿಂದ ನಿನಗ ದಂಡಿಸೋದಿಲ್ಲ. ನಿನಗ ಯಾರು ಕೆಡಸತಾರಂತ ಅನುಮಾನ ಬರ ತೋರಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗತವ ಆ ಮನಸ್ಸು.

ಶ್ರೀ—ಇದೇನು ಪ್ರೇಮನೋ? ಅದೆಂಥ ಮನಸೋ? ನೀವೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು.

ವೆಂ—ಒಳ್ಳೇದು ರಾಮಣ್ಣ. ಚೆನ್ನನ ಸುದ್ದಿ ಏನು?

ರಾಮ—ಸುದ್ದಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ರಾಮದೇವರ ಹೊಲಾ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸೀನಣ್ಣನ ಹೊಲಾ ಈ ಸಾರೆ ಎರಡನೆ ಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೂ ಅಂತ. ಯಾಕಂದರ ಅವ ಸಾಗೋಳಿ ರಕಮು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡವಲ್ಲ. ಮತ್ತ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬದಕೂ ಮಾಡ ವಲ್ಲ. ಅದಕ ರಾಯರು ಅವಗ ಹೋದವರ್ಷನ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಾರ.

ವೆಂ—ಇಷ್ಟೇ ಹೌದಲ್ಲೇ? ನಾವು ಕೃಷ್ಣರಾಯಗ ಹೇಳಿ ಹೊಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡೋಹಾಂಗ ಮಾಡೋಣಂತ.

ಸು—ಅದು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಅದರೀ ಆಚಾರ್.

ವೆಂ—ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ.

ಸು—ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಕೆನ್ನೀ.

ರಾಟಲಿಲ್ಲೋ ಜಾಣ, ರಾಟಲಿಲ್ಲೋ ಜಾಣ.

ಮನಿಯಾಗಿನ ಬಂಡಿ ಮುರಿಸಿ, ಮನಿಯಾಗಿನ ಬಂಡಿ ಮುರಿಸಿ

ರಾಟಲ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ರಾಟಲ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ. || ೧ ||

ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಕೆನ್ನೀ. ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಕೆನ್ನೀ.

ಕದರು ಇಲ್ಲೋ ಜಾಣ ಕದರು ಇಲ್ಲೋ ಜಾಣ.

(ರಾಧಾಬಾಯಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ಕೈಯಾಗಿನ ಗುದ್ದಲಿ ಮುರಿಸಿ, ಕೈಯಾಗಿನ ಗುದ್ದಲಿ ಮುರಿಸಿ

ಕದರು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಕದರು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ || ೨ ||

ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಕೆನ್ನೀ. ನೂಲೋಲ್ಯಾಕ ಕೆನ್ನೀ.

(ನೇಪಥ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, “ ಅಯ್ಯಯ್ಯ ತಾಯ ” ಎಂದು ಒಳಗೆ ಓಡಿಹೋಗುವಳು.)

ವೆಂ—ಯಾಕಮ್ಮ ?

(ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರವೇಶ)

ಶ್ರೀ—ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ.

ವೆಂ---ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಮಸ್ತು, ಬಾರಣ್ಣ. ನಿನ್ನದೇ ಧ್ಯಾನ ನಡೆದದ ಇಲ್ಲಿ.

(ಎದ್ದು ನಿಂತು) ರಾಘವ್ವ, ರಾಘವ್ವ, ಬಾರಮ್ಮ ಹೊರಗ. ಯಾರ ಬಂದಾರ ನೋಡು ಇಲ್ಲಿ.

ರಾಧಾ—ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯಾರು. ಅಯ್ಯ ಸೀನನ (ದುಃಖಪೂರಿತ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಬಂದ್ಯಾ ಹಡೆದಪ್ಪ. ಎಷ್ಟು ಸೊರಗ್ಯಾನ. (ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು.)

ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು.) ಆಯುಷ್ಯವಂತನಾಗು. ಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗು.

ಭಡಾನ ಗಂಡಸವುಗನ ತಂದೆ ಆಗು. ಎಷ್ಟು ಸೊರಗೀದಿ. ಕೂಡು,

ಕೂಡ್ತಿ ಆಚಾರ.

ವೆಂ—ಏನಮ್ಮ. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನೋ ಇಲ್ಲೋ, ಸೀನಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರತಾನಂತ.

ಶ್ರೀ—ಅದು ಹೀಗಾತು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ರಾಮಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರೋದರೊಳಗ ಸೀಲಕಂಠರಾವ ಮಾಮಾನ ಮನಿಯೊಳಗ ನಾಮ ಕರಣದ ಊಟ ಆತ್ಯು. ಈಗ ಇತ್ತ ಕಡೇನ ಬಂದೆ.

ರಾಧಾ—ಒಳ್ಳೇದು. ನೀವಿಬ್ಬರು ಕೂತಿರಿ. ನಾನೀಗ ಬರತೀನಿ.
(ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ವೆಂ—ಕೃಷ್ಣರಾಯರನ್ನ ಕಂಡಿದ್ದೇನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗ?

ಶ್ರೀ—ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಹಾಗಿತ್ತು. ಜಾತ್ರೆಯ ಪಟ್ಟಿ ನಡವಂತೆ ತೋರಿತು.

ವೆಂ—ಹೌದು ಸೀನಣ್ಣ. ಜಾತ್ರಿ ತೀರ ಸಮೀಪ ಬಂದದ ವಾಸ! ಕೃಷ್ಣ ರಾಯ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ದುಡ್ಡೀತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಲ್ಲಿರೋ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನ ಯಾರಾದರೂ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೇ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವಾತ ಒಂಟಿಗನಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಂಥ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತೊಡಗಿರತಾನೆ. ಊರ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದು, ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾಗಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವೇ ಸರಿ.

ಶ್ರೀನಿ—ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಆ ಚಾತುರ್ಯಾನ ನಿಮ್ಮಂಥವರು—ಅವರ ಗೆಳೆಯರು—ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಮೆಚ್ಚೋದೂ ಉಚಿತನೇ ಅನ್ನಿರಿ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಬಹುಶಃ ಮಾವಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆ. ನಿಮಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಅನಿಸತದೋ ನಾನರಿಯೆ.

ವೆಂ—ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇನು ಬ್ಯಾರೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ತೃಪ್ತಿ ದೊರೆಯುವುದು ನಿಷ್ಕಾಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ.

ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀ—ಅದು ಹೇಗೆ?

ವೆಂ—ಮನುಷ್ಯ ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದು ಕರ್ತವ್ಯ ಅಂತ ತಿಳಿದು ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಫಲದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಮತ್ತೆ ಆ ಫಲವೆಲ್ಲ ದೇವರಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮ ಫಲಾರ್ಪಣೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮ ವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವದಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮೋಹ ಅಂಟಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೀರ್ತಿಯ ಆಶೆ ಕೂಡ ಆಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳತಾರ. ಆಗಲೇ ಶಾಂತಿಯ ದಾರಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ—ತಾವು ಹೇಳುವುದು ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು, ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೀವು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನಾಗಿದ್ದು ತದ್ವಾರಾ ಜನರಲ್ಲಿ, ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಂಥಾತನಿಗೆ ಶಾಂತಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಹೇಗೆ? ನೀವು ಹೇಳಿದ ತತ್ವವನ್ನು ಇಂಥಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಾಗ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕು ಅಂಬೋದನ್ನು ನಾನು ಬ್ಯಾರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಸೀನಣ್ಣ! ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸುಮಾರಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಲಿ. ಪಕ್ಷಪಾತವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಒಂದು ಅಂಶ. ಇದು ನೋಡು ಕೃಷ್ಣರಾಯ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ. ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಕನಿಕರ ನನಗೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪಕ್ಷಪಾತವೇನಲ್ಲ. ಇವೊತ್ತೇ ಆ ಮಾತು ಆತನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಬಂತು. ಮನಃಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನವಗ್ರಹ ಜಪಾನೂ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅಂತ ನಾವು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ ಕೂಡ.

ಶ್ರೀ—ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಆಚಾರ! ತಾವು ಹಿರಿಯರು. ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಉದ್ದುದ್ದ ಮಾತಾಡುವುದು ಅವಿನಯವೆಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳತೀನಿ.

ವೆಂ—ಅವಶ್ಯ ಹೇಳಪ್ಪ. ನನಗ ಇಂತಹ ಮಾತು ಉದ್ದವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಬೇಕು.

ಶ್ರೀ—ಈ ನವಗ್ರಹ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಮನಃಶಾಂತಿ ದೊರಕಲಾರದೆಂದೇ ನನ್ನ ಮತ. ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿನೇಕವೊಂದೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಒಬ್ಬ ಸಾಕ್ಷಿ ಅಂತ ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು ಬೇಕಾದರೂ ವಿನೇಕ, ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಾಗ, ಮನುಷ್ಯ ಒಳಗೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಬಗೆದು ಹೇಗಾದರೇನು ಕೀರ್ತಿ, ಅಧ್ಯತೆ, ಧನ ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಅಂತ ಹೊರಟೊಂದ್ರತಾನ. ಆಗ ಆ ವಿನೇಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸದಾ ಚುಚ್ಚಿ ಚುಚ್ಚಿ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಈ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಇಂಥ ಅಶಾಂತಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮದ್ದು ಒಂದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ವಿನೇಕಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೋಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ದುರಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಇವು ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳು. ಅವನ್ನು ಅಳಿಸದೇ ಯಾವ ನವಗ್ರಹ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ನೀನು ಹೇಳೋದು ಸರಿ ಅನ್ನು. ಆದರೂ ನವಗ್ರಹ ಪೂಜೆಯ ವಿಷಯ ಹೀಗಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆತನ ಗ್ರಹ ಗತಿಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ದುಷ್ಟ ಗ್ರಹಗಳ ಪರಿಣಾಮದ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ, ಕೆಲವೊಂದು ಪೂಜಾ ಜಪ ಮುಂತಾದವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೋತಿಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡು

ಶ್ರೀ—ನೀವು ಹೇಳೋದು ನನಗ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ. ಮತ್ತೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ತನಕ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗಾನೂ ನಡೆಸಿದೆ ನೆಲ್ಲ? ನೋಡಿರಿ ಈಗ ರಾಮಪುರದಲ್ಲಿರೋ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಊರಿಂದ ಎಷ್ಟು ದೂರಾಗಿದ್ದೇನೋ ಅಷ್ಟು ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿತು. ನನ್ನ ಇರವಿನಿಂದ ಊರ ಜನರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗಳು ಬಂದಾವ ಹೊರತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ.

(ರಾಮಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ)

ರಾಮಣ್ಣ—ನಮಸ್ಕಾರ ಯಂಕಣ್ಣಾಚಾರ! ಓಹೋ! ಸೀನಣ್ಣ ಮನಗೇ ಬಂದಾರಲ್ಲ! ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ ಕಡಿಂದ ನಮಗಿವತ್ತು ಮಿಠಾಯಿ ಸಿಗತಾವ.

ವೆಂ—ನಿನಗೇನಪ್ಪ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೈ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೇ!

ರಾಮ—ಅದು ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದರೇ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವರು ಕಡೇ ತನಕ ಇಷ್ಟು ನಡಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಂದರೆ, ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ನಾನು ಗೆದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆಂಟ, ಸೀನಣ್ಣ ಏನೋ ಅಂತಿದ್ದು. ಊರ ಜನರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ ಅಂತ. ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ಆಚಾರ, ನಮ್ಮ ಸೀನಣ್ಣಗ, ತಮ್ಮೂರು, ತಮ್ಮೂರು ಜನರು ಅಂದರೆ ಬಲು ಪ್ರೇಮ. ಆಲ್ಲ ನೋಡರಿ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಬಂದಾರೆ. ಬೆಳಗಾಗೋ ದರೊಳಗೆ ರಾಮಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಪಾಪ! ಊರ ಜನರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆಲ್ಲ. ಯಾಕರೇ ಸೀನಣ್ಣ?

ಶ್ರೀ—ನಾನು ಬಂದೀನಿ ಅಂತ.

ರಾಮ—ಅಯ್ಯೋ! ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಅಂತೀರಿ?

ಶ್ರೀ—ಅನ್ನೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡತೀರಿ ನೀವೆಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅಂದರೆ ಯಾಕ ಅಂತೀರಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಏನ ಹೇಳಬೇಕಪ್ಪ?

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ. ನೀವು ಅಂದದ್ದು ನನಗ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ. ನಾನಂತೂ ಹಾಂಗ ಅಂದಿಲ್ಲ. ರಾಮ ರಾಮ! ನೀವು ಬರಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ ಪ್ರಸ್ತ ಭಡಾನೇ ಆಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷೀ ಹಾಂಗ ನಿಮ್ಮ ಹಾದಿನೇ ನೋಡತಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀ—ನೀವು ಹೇಳೋದು ನನಗ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ. ಮತ್ತೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ತನಕ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗಾನೂ ನಡೆಸಿದೆ ನೆಲ್ಲ? ನೋಡಿರಿ ಈಗ ರಾಮಪುರದಲ್ಲಿರೋ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನ ಲಕ್ಷಿ ಸಿದರ. ನಾನು ಊರಿಂದ ಎಷ್ಟು ದೂರಾಗಿದ್ದೇನೋ ಅಷ್ಟು ಊರಿಗೆ ಹಿತವಾದೀತು. ನನ್ನ ಇರವಿನಿಂದ ಊರ ಜನರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗಳು ಬಂದಾವ ಹೊರತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ.

(ರಾಮಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ)

ರಾಮಣ್ಣ—ನಮಸ್ಕಾರ ಯಂಕಣ್ಣಾಚಾರ! ಓಹೋ! ಸೀನಣ್ಣ ಮನಗೇ ಬಂದಾರಲ್ಲ! ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ ಕಡಿಂದ ನಮಗಿವತ್ತು ಮಿಠಾಯಿ ಸಿಗತಾವ.

ವೆಂ—ನಿನಗೇನಪ್ಪ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೈ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೇ!

ರಾಮ—ಅದು ನಿಮ್ಮ ಅಶೀರ್ವಾದರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವರು ಕಡೇ ತನಕ ಇಷ್ಟು ನಡಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಂದರ, ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ನಾನು ಗೆದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆಂಕ, ಸೀನಣ್ಣ ಏನೋ ಅಂತಿದ್ದು. ಊರ ಜನರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ ಅಂತ. ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ಆಚಾರ, ನಮ್ಮ ಸೀನಣ್ಣಗ, ತಮ್ಮೂರು, ತಮ್ಮೂರು ಜನರು ಅಂದರ ಬಲು ಪ್ರೇಮ. ಅಲ್ಲ ನೋಡರಿ. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಬಂದಾರ. ಬೆಳಗಾಗೋ ದರೊಳಗೆ ರಾಮಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಪಾಪ! ಊರ ಜನರಿಗೆ ಸುಸಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆಲ್ಲ. ಯಾಕರಿ ಸೀನಣ್ಣ?

ಶ್ರೀ—ನಾನು ಬಂದೀನಿ ಅಂತ.

ರಾಮ—ಅಯ್ಯೋ! ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಅಂತೀರಿ?

ಶ್ರೀ—ಅನ್ನೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡತೀರಿ ನೀವೆಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಅಂದರ ಯಾಕ ಅಂತೀದಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದರ ಏನ ಹೇಳಬೇಕಪ್ಪ?

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ. ನೀವು ಅಂದದ್ದು ನನಗ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ. ನಾನಂತೂ ಹಾಂಗ ಅಂದಿಲ್ಲ. ರಾಮ ರಾಮ! ನೀವು ಬರಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ ಪ್ರಸ್ತ ಭಡಾನೇ ಆಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷೀ ಹಾಂಗ ನಿಮ್ಮ ಹಾದೀನೇ ನೋಡತಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀ—ನಾನೂ ಅದೇ ಅಂತೀನಿ. ನಿನಗ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂಥ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ' ಸೀನಣ್ಣ ' ಬೇಕಾಗೇನೂ ಹೊರತು ರಾಮಪುರದ ಜನರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಅವನೇನು ಬೇಕೆಲ್ಲ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ರಾಮ—ಹಿಹಿಹಿಹಿ ! ಸೀನಣ್ಣ, ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡೋದು ಹ್ಯಾಂಗಾದೀತು ?

ಶ್ರೀ—ಹ್ಯಾಂಗ ಆದೀತಪ್ಪ ರಾಮಣ್ಣ ! ಹುರುಡು ಬಯಲಿಗೆ ಬರೋ ಮಾತು ಆಡ ಬೇಕೆಂದರ ಯಾರ ಕಡಿಂದನೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.

ರಾಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ನೀನು ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ ರಾಮಣ್ಣ ? ಅಲ್ಲಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಾಮಪುರದ ಆ ಬ್ಯಾಗಾರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಂದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ ? ನಿನ್ನ ಕಛೇರಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಲಸದಾಗ ಮರತೇ ಬಿಡತೀದಿ.

ರಾಮ—ಇಲ್ಲ ಅಕ್ಕ, ಮುಂಜಾನೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಬಂದೀನಿ, ನಾಳೆಗೆ ಬರತಾರ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದೆ.

ರಾಧಾ—ಹೂಂ ! ಆಗಲಿ. ಸುಮಿತ್ರಾ ಪಾನಕಾ ಮಾಡತಿದ್ದಾಳ. ಸೋಸಿಗೊಂಡು ತಗೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳು. (ರಾಮಣ್ಣನು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ರಾಧಾ—ಹೂಂ ! ಮತ್ತಿದ್ದರ, ಹೇಳಿದರೇನು ಆಚಾರ, ಸೀನಪ್ಪಗ ?

ಶ್ರೀ—ಏನು ?

ವೆಂ—ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲಮ್ಮ. ಅವಸರ ಯಾಕ ? ಹೇಳಾಣಂತ.

ಶ್ರೀ—ಏನಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಮತ್ತೇನು ಸುದ್ದಿ ?

ವೆಂ—ಏನಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯಂದು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮ. ನೀನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅದು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದದ. ನೀನು ಅಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರೋದಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೂ ಅಂತ ಆತನ ಮನದಾಶೆ. ಅದನ್ನ ಸಾಧಿಸೋದಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೋ

ದಕ್ಕೂ ಆತ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡೋದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಇದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಅದರ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಹಕಾರ ಬೇಕೆಂಬೋ ಮಾತನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ರಾಧಕ್ಕನ ಬಯಕೆ.

ಶ್ರೀ—ನಾನಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ! ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರೋದ ರಿಂದ ಅಶಾಂತಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತೇ ವಿನಾ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದೇನು ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ ಅಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಮ್ಮಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಂದರೂ ಆತನ ಮಾವಂದರೂ ಆತನ, ನನಗ. ಆತನ ಸ್ವಭಾವ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತದ. ಆತನ ಈ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಇದ್ದ ವ್ಯವಹಾರ ಅಡ್ಡ ಹಾದಿ ಹಿಡಿತ ಬಂದದ್ದು. ನಡುವ ಈ ಸಿಪ್ಪಲಿಂಗವು, ರಾಮಣ್ಣ ಬ್ಯಾರೆ ಅಂಬಾರಿ ಉಣ್ಣೆ ಇದ್ದಾಂಗ. ಅವರ ಮಾತನು ಆತನ ವೇದವಾಕ್ಯ. ಮತ್ತೆ ಆತ ಇವರ ಸಂಗಡಕೂಡಿ ತಾನೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಡಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಕೆಲಸದಾಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೂಲಕ ಊರವರಿಂದ ತೊಂದರೆ ಬಂದೇ ಬರತಾನ. ಇದು ಅನುಭವದ ಮಾತು. ಅದಕ್ಕ ಕಾರಣ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅವ ಅಂತ ಅನ್ನರಿ. ಕೆಲವು ವರ್ಷ ನಾನು ಬ್ಯಾರೆ ಕಡೆ ಇರತೀನಿ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅಂತ ಅನಿಸಿ ದರ ಬಂದೇ ಬರತೇನಲ್ಲ (ರಾಮಣ್ಣನು ಎರಡು ವಾಟಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನಕವನ್ನು ತಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಎದುರಿಗೊಂದು ಇಟ್ಟು ತಾನೊಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಡಿಯ ಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗುವರು.)

ರಾಧಾ—ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗತದ. ಮಗಾ ಅಂದರೂ ನೀನೆ. ಅಳಿಯ ಅಂದರೂ ನೀನೆ. ಈಗ ಅವ ರಿಗೂ ಮೊದಲಿನ್ಮಾಂಗ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋದು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅವರಿಗಿಷ್ಟು ನೆರವಾಗಬೇಕೂ ಅಂತೀವಿ ನಾವೆಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—(ಪಾನಕ ಕುಡಿದು ವಾಟಗವನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಬಾಯಿ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು)

ಬೆಳತನಕ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳಿ ರಾಮಗ ಸೀತಾ ಏನ ಆಗ ಬೇಕಂತ ಕೇಳಿದರ ಏನ ಹೇಳತಾರ ?

ರಾಧಾ—ಮತ್ತು ಅಲ್ಲವು. ಹಂಗಾದರ ಅದ್ಯ ರಾಮಾಯಣನ ಬೆಳೆಸಿ ಕೋತ್ತು ಕೂಡಬೇಕೇನು ? ನೀನ ಹೇಳು. ನಾನು ನಿನಗೂ ಹೇಳೇನಿ. ಅವರಿಗೂ ಹೇಳತೀನಿ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು ಅಂತ.

ಶ್ರೀ—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೀ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಕೇಳ್ಯಾನೋ ಅಷ್ಟೇ ಮುಂದೂ ಕೇಳತಾನ.

ವೆಂ—ಸೀನಣ್ಣ, ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಿ !

(ರಾಮಣ್ಣನು ಅಡಿಕೆ ಡಬ್ಬಿ ತೆಗೆದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ಶ್ರೀ—(ಅಡಿಕೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಸಕೊಂಡು) ಆಗಲಿ.

ವೆಂ—ರಾಮಪೂರದ ನಿನ್ನ ಹೊಲಾ, ತೋಟ ಪಟ್ಟೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆನ್ನು, ಆ ಊರ ದೇವರೇಖೇನ್ನು ನಿನಕಡೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಗಡ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ರಾಮಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರ ಆಗದೇನು ? ಕೃಷ್ಣರಾಯ ತನ್ನ ಅಂಗಡಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಕೆಲಸ ಏನೋ, ತಾನೇನೋ ? ಊರ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರ ಲಾರದೆ ಇದ್ದರ ಆಯಿತಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—ಇವೆಲ್ಲ ಬಾಯಿಲಿಬ್ಬ.

ರಾಧಾ:—ಹಾಂಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉತಾವಳಿತನ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಸೀನು. ಎಂಕಪ್ಪಾ ಚಾರು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರ ಹೂಂ ಅಂತಾರ. ಮಹರಾಯ ! ದಯಮಾಡಿ ನೀನಿಷ್ಟು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಕೇಳು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ಹೊಳ್ಳಾಗ ಹುಣಿಸೆಣ್ಣು ತೋಳದ್ದಾಂಗ ಮಾಡಿಸಬೇಡ. ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರದು ವರ್ಷಾತು ನೀನು ಹೋಗಿ ಹೈದರಾಬಾದಿ ನಾಗ ಕೂತಿ. ಪತ್ರಇಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಬಂದೀದಿ, ಅದು ಇದು ಅನ್ನ ಬ್ಯಾಡ, ನನಕಡಿಗೆ ನೋಡು. ಏನು ಬಂದರೂ ನುಂಗಿಕೊ.

ಶ್ರೀ:—ಅತ್ತೆಮ್ಮ, ನನ್ನತಲೆ ಮ್ಯಾಲ ಕಲ್ಲುಹಾಕಿದರೂ ನಾನು ನುಂಗಿ ಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗೀನಿ. ನನ್ನ ದಲಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಂಬೋದು, ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರಾಮಪುರದ ಬ್ಯಾಗಾರ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯೋದುವೂದವರ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಗಿನ ಕರಳು ಹೊರಗಬರತಾವ.

ವೆಂ—ಇವು ಕೇವಲ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಆಗತಿರತವ. ಸಮಕ್ಷಮ ಎಲ್ಲ ಪಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ದೂರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟಾಗಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಇಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡತಾನ ಹೊರತು ಆತನ ಸರಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ತೀವರ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—ಅದೇನೋರಿ. ನಿಮಗ ಗೊತ್ತು ಅವರ ಮಾತು. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡರಿ ಆಚಾರ. ಇಲ್ಲೇ ಎದರಿಗೆ ಕೂತಾರಲ್ಲ ಈ ನಿಮ್ಮ ರಾಮಣ್ಣ. ಈತನ್ನ ಕೇಳರಿ. ಆ ರಾಮಪುರದ ಚೆನ್ನನ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರಸ್ಥಾನ ಯಾಕ ನಡದ್ತದ? ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟಿದ್ದರ ನನಗ ದಂಡಿಸಲಿ.

ವೆಂ—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಸ್ಸೀಮ ಪ್ರೇಮವಿರೋದರಿಂದ ನಿನಗ ದಂಡಿಸೋದಿಲ್ಲ. ನಿನಗ ಯಾರು ಕೆಡಸತಾರಂತ ಅನುಮಾನ ಬರ ತದೋ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗತದ ಆ ಮನಸ್ಸು.

ಶ್ರೀ—ಇದೇನು ಪ್ರೇಮನೋ? ಅದೆಂಥ ಮನಸೋ? ನೀವೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು.

ವೆಂ—ಒಳ್ಳೇದು ರಾಮಣ್ಣ. ಚೆನ್ನನ ಸುದ್ದಿವನು?

ರಾಮ—ಸುದ್ದಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆಕೊಟ್ಟ ರಾಮದೇವರ ಹೊಲಾ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸೀನಣ್ಣನ ಹೊಲಾ ಈ ಸಾರೆ ಎರಡನೆ ಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೂ ಆಂತ. ಯಾಕಂದರ ಅವ ಸಾಗೋಳಿ ರಕಮು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡವಲ್ಲ. ಮತ್ತ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬದಕೂ ಮಾಡ ವಲ್ಲ. ಅದಕ ರಾಯರು ಅವಗ ಹೋದವರ್ಷನ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಾರ.

ವೆಂ—ಇಷ್ಟೇ ಹೌದಲ್ಲೋ? ನಾವು ಕೃಷ್ಣರಾಯಗ ಹೇಳಿ ಹೊಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡೋಹಾಂಗ ಮಾಡೋಣಂತ.

ಶ್ರೀ—ಆಚಾರ! ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸುಲಭಾಗಿಲ್ಲ ಅದು. ರಾಮ ದೇವರ ಹೊಲಾ ಅಂದರ ನೀವು ಅದನ್ನ ಯಾರದು ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡೀರಿ?

ವೆಂ—ರಾಮದೇವರದೂ ಅಂತ.

ಶ್ರೀ—ಅದು ಹಾಗಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ. ಆ ಹೊಲಾ ಚನ್ನಂದು ಪಟ್ಟೀದ್ದದ. ಅದನ್ನ ರಾಮದೇವರು ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ದ್ವಾರಾ ಎತ್ತಿಹಾಕೋ ಕಾರಸ್ಥಾನ ನಡಿಸ್ತಾನ.

(ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವರು. ರಾಮಣ್ಣನು ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸುವನು)

ರಾಮ—ರಾಧಕ್ಕ, ಅಕ್ಕಿ ಹಳ್ಳ ಮಾಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಕೂಲಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳು ಅಂತ ಅಂದಿದ್ದು ರಾಯರು. ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟು ಮುಂಬಗೆಹೇಳಲಿ.

ರಾಧಕ್ಕ—ಇನ್ನ ಅಕ್ಕೀನೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಬಂದವ್ಯಾಲ ಹೇಳತೀನಿ.

ರಾಮ—ನಾನು ಹೋಗತೀನಿ ಹಂಗಾರ. ನಮಸ್ಕಾರ ಆಚಾರ.

(ಹೋಗುವನು)

ವೆಂ—ಒಳ್ಳೇದು, ಆದೇನೇನು ಅದನೊ. ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಕಡಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸರಿಪಡಿಸೋದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಸತೀನಿ. ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಹೊಲವಂತೂ ಅವನಿಗೇ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸ್ತೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ಆಗಲಿ. ನೀವಿಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರ ಬಡವನ ಉದ್ಧಾರ ಆದೀತು. ರಾಮದೇವರು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಗ ನಿಂತು ಮಾಡ ತಾನಂತ ನಾನು ತಿಳಕೊಂಡೀನಿ. ಯಾಕಂದರ ಅವಂದು ಮೊಡ ಕುಟುಂಬ. ನಮ್ಮ ಹೊಲಾ ಮತ್ತ ಅವಂದೊಂದು, ಇವೆರಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬ್ಯಾರಿ ಹೊಲಾನ ಇಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಅವಾ ನಾಳೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರತಾನ. ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತಃಕರಣ ಮಾಡರಿ.

ವೆಂ—ಹೌದು ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರತೀನಿ. ನೀನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ವಿಷಯಸಿರೂಪಣ ಮಾಡೋಣ. ದೇವರ ಆತನ ಸತ್ಪೀರಣೆ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡ್ಯನು!

ಶ್ರೀ—ಹಾಗೇ ರಾಮದೇವರ ಹೊಲಾ ಅನ್ನೋ ಚನ್ನನ ಹೊಲದ ಸಂಬಂಧ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಬೇಕು.

ಸಿ—ಆಗಲಪ್ಪ. ನೀನು ಅಷ್ಟು ಆತುರ ಪಡಬೇಡ. ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗ ತದ್ವ. ಬಡಸರಿಗೆ ದೇವರು ಎಂದೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಾ ಆದೀತೆ ಹೊರತು ಆತ ಅನಾಥರಕ್ಷಕನಪ್ಪ. ಸರಿ. ಒಳ್ಳೇದಮ್ಮ, ರಾಧಕ್ಕ. ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ ಇನ್ನ. ಹೊತ್ತಾ ಗೇದ. ವಾರಿಯೊಳಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹಾಗೇ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗತೀನಿ.

ರಾಧ—ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಿ. ಇನ್ನೇನು ಬರೋಹೊತ್ತು ಆಗೇದ.

ಶ್ರೀ—ಒಳ್ಳೇದು. ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ. ನಮಸ್ಕಾರ. ಆತ್ತೆಮ್ಮ, ನಾನು ಬರತೀನಿ.

ರಾಧ—ನೀನಿಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ನಿನ್ನ ಸಾಮಾನ ಎಲ್ಲವ ಹೇಳು. ರಾಮಣ್ಣ ಮನಿಗೆ ತರಿಸತಾನ.

ಶ್ರೀ—ನೋಡೋಣಂತ. (ಹೋಗುವನು)

(ರಾಧಾಬಾಯಿಯು ಅವನು ಹೋದ ಕಡೆಗೇಯೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ವೆಂ—(ಬಾಗಿಲಮುಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಸುಮಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಏನವ್ವ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬಾಯಿ, ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬಾಗಿಲಮರಿಗೆ ನಿಲ್ಲೋದು. ಹೊರಗ ಬಾ, ಚರಬಾ ಕರೀತದ.

ಸು—(ಮಿಲ್ಲಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಪಾನಕಾ ಕುಡೀಬೇಕು ಅಂತ ಕೂತವರು ನೀವು ಹೀಂಗ ಕೂತಿರಿ. ನಾವು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿವು.

(ರಾಧಾಬಾಯಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)

ವೆಂ—ಹೌದಮ್ಮ. ನೀವೆಲ್ಲ ಅದೃಷ್ಟವಂತರು. ಯಾವದಕ್ಕೂ ದೈವ ಇರಬೇಕೂ ಅಂತಾರಲ್ಲ. ಅದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಾವು ಅಂದುಕೊಂಡ ದ್ವಿಲ್ಲ ಪೂರೈಸುವುದು ನಮ್ಮಕ್ಕೆಯಾಗ ಇಲ್ಲ.

ಸು—(ಚರಬವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದಿಡುತ್ತ ಜಿಲ್ಲು ಹತ್ತಿ ಒಳಗೆಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತ) ನನಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ವೇದಾಂತದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ನಾನೇನ

ಕಲಿತಾಕೆಲ್ಲ. ಬಿ. ಎ. ಪಾಸಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲ್ಯಾ ?

ವೆಂ— ಏನಮ್ಮ, ಅನು ಕೇಳು.

ಸು— ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡೋದು, ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡೋದು ಅಂತಾರಲ್ಲ, ದೇವರು ತನಗ ಅಂಥಾದು ಬೇಕು ಅಂಥಾದು ಬೇಕು ಅಂತಾನೇನು ಆತ.

ವೆಂ— ಆತಗ ಏನ ಬೇಕಾಗಿದಮ್ಮ, ಸದಾ ತೃಪ್ತ. ಆತ ಬೇಡಾತಲ್ಲ. ಕೊಡತಕ್ಕಾತ.

ಸು— ಮತ್ತೆ ಅಂದಮ್ಮಾಲೆ ದೇವರ ದಶಿಂದ ಅದುಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ದಶಿಂದ ಇದು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ದೇವರಿಗುನೂ ನಮ್ಮ ಹಾಂಗ ವಸ್ತ, ವಡವಿ, ಹೊಲ, ಮಸಿ ಮಾಡತಾರಲ್ಲ! ಹೀಗ ದೇವರಿಗೇ ಅಂತ ಮಾಡೋದರ ಬದಲು ಬಡಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರ ದೇವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಆಗೋದಿಲ್ಲೇನು ?

ವೆಂ— ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಾತು. ಚಿಕ್ಕವಳಾದರೂ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಬಹಳ ಉಚ್ಚ ಅವ. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗ ಯಾವುದ ರಿಂದ ಆಗತದೋ ಅದರಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಆಗತದ. ನನು ಗೇನು ದೇವರು ಈ ಶರೀರ, ಅವಯವ ಕೊಟ್ಟಾನಲ್ಲ ಇವೇ ವಸ್ತ ವಡವಿ. ಇವನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರ ಆತನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದಹಾಂಗ.

ಸು— ಮತ್ತೀ ಹೊಲಾ ವಗೈರೆ ಯಾಕ ?

ವೆಂ— ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನ್ನೆಲ್ಲಮ್ಮ. ಆತಗ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯೋ ಹೊಲದಿಂದ ಬರೋಕಾಳು ಜನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪ ಯೋಗ ಆಗೋದು ಮುಖ್ಯ. ಅದರ ದುರುಪಯೋಗ ಆಗಬಾರದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಹೊಲದ ದತ್ತಿಯಿಂದ ಸಿಜವಾದ ದೇವರ ಪ್ರೀತಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಾರೆವು. ನಮ್ಮ ದೇಹವೇ ಒಂದು ಹೊಲಾ ಇದ್ದಾಂಗ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಕೃಷಿಮಾಡಿ, ಇದರ

ಫಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಜನರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಆಗ ದೇವರು ಸಂಪ್ರೀತನಾಗತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಪೂಜೆ.

ಸು—ಹೀಗೆ ಇದ್ದ ಮ್ಯಾಲ ಈ ಗುಡಿಗುಂಡಾರ ಸಿಂಗಾರ ಹೊಲಾ ಮುಂತಾದ್ದು ಯಾಕ ಮಾಡತಾರ ?

ವೆಂ—ಇದೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗೆ, ಜನಸೇವೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಾಹ್ಯ ವಾತಾವರಣನೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ.

ಸು—ಅನುಕೂಲದ ಬದಲು ಪ್ರತಿಕೂಲನೇ ಆಗೇದಲ್ಲರಿ ಈಗೆಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಹೀಗೆ ಆಗೋದು ಸಹಜ. ಆದ್ದ ರಿಂದ ಸದಾ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸತ್ಕರ್ಮಚರಣೆಯ ಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಈ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲ ಆಗತದೆ. ಇದಕ್ಕ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗಲೈಕ್ಕ, ನಾನು ಬರತೀನಿ. ದೇವರು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲಮಾಡತಾನೆ. ನಾನು ಹೊರಡತೀನಿ. ರಾಧಕ್ಕಗ ಹೇಳಿಬಿಡು.

— ತೆರೆ —

ಪ್ರವೇಶ ಮೂರು

ಊರಿನ ಬಂದು ಬಂದಿ. ಸಾಯಂಕಾಲ ೫ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ

(ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಶ್ರೀ—ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲೋದು ನೆಟ್ಟಗ. ಚನ್ನಪ್ಪ ಅಂತು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾನ. ಇದು ನಿನಗ ಖಾತ್ರಿಗೊತ್ತದ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂದವ್ಯಾಲ ಸಂತಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತು ದಾರಿನೋಡೋಣ. ಈ ಹಾದಿಯಿಂದನೂ ಅಲ್ಲ ಅವನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದರ! ಯಾಕಂದರ ಅವನಿ ಗಿಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಹೇಳಿ ಮಾವಯ್ಯನ ಹತ್ತರ ಕಳಿಸೋಣ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಡಾಕ್ಟರ ಮಾವಾನ ದವಾಯನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ್ನ ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ.

ಸದಾ—ಅಂತೂ ನೀವು ಯಂಕಪ್ಪಾಚಾರನ್ನ ಇದಕ್ಕ ಹಿಡದದ್ದು ನೆಟ್ಟಗ ಮಾಡಿದಿರಿ.

ಶ್ರೀ—ಪಾಪ! ಅವರು ಮತ್ತೇ ಇವೊತ್ತು ಮುಂಜಾನೆನೂ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾವಾನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಬಾ ಅಂತನೂ ಹೇಳಿದ ರಲ್ಲ!

ಸದಾ—ನಿಮ್ಮಾನಾ ಅವರೇ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಕರದುಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳ್ಕಾರೋ ಏನೋ ಅಂತೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ಆತೇನು ಹೇಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿದ್ದರಾದರೂ ಏನಾತು? ನೆಟ್ಟಗ ಆತು. ಆದರೂ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಬರಬಾರದು ಅಂತನೂಡೀನಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ಇದ್ದವ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು ಬಗೆಹರೀತದ. ನಾನಿದ್ದರ ಮತ್ತೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಮನಸ್ತಾಪಕ್ಕ ಕಾರಣ.

ಸದಾ—ಯಾಕ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಹೆದರತೀರಿ ಅಂತೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ಹೆದರಬೇಕು ಸದಾಶಿವಯ್ಯ! ಹೆದರಬೇಕು. ಹೆದರ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೆದರೇ ಹೆದರಬೇಕು. ಆಗಲಿ ನೋಡೋಣ. ಡಾಕ್ಟರ ಮಾವಾ

ಕೃ—ಕೂಡಲಿ. (ನೀಲಕಂಠರಾಯ ಸುಖಾಸೀನದಲ್ಲಿ, ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವರು. ಆಚಾರ್ಯ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಮೊದಲು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುವರು.) ಎ ಚೆನ್ನ! ಹೋಗು ನೀನು, ಜನ ಬಂದಾರ. ನಾನು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗೇದ.

ನೆಂ—ಅನಕಾ ಹೊರಗ ಕೂಡು ಚೆನ್ನಪ್ಪ (ಚನ್ನಪ್ಪನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು.) ವನು.) ಅದೇನು ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ?

ಸದಾ—ಹಳೆಯ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರ. ಆಚಾರ! ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ತರುಣ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಸಭಾ ಕೂಡುತ್ತ. ನಮ್ಮ ರಾಯರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರೋ ರಾಮದೇವರ ಜಾತ್ರೆಯ ಸದ್ಧರ್ಮದ ಕೆಲ ಸಾನ್ನ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರೋ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರ ಬೆಂಬಲಾ ಕೋರಿ, ರಾಯರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ತರುಣರು ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು ಅಂತ ಸಭಾ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸೇದ. ಅದನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ತಂದಿವಿ. (ಓಲೆಯೊಂದನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ರಾಯರು ಓದುತ್ತಿರುವರು. ನೀಲ ಕಂಠರಾಯರು ಆಚಾರ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಮುಗುಳಾದಗೆ ನಗುವರು.)

ನೆಂ—ಮತ್ತೆ ಆ ಹಳೇ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರವೇನು ?

ಕೃ—(ಅನಂದದಿಂದ) ತರುಣರು ಜಾತ್ರೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡೋ ದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿರೋಡು ಶುಭಸೂಚಕವೇ ಸರಿ. ಯಾಕರಿ ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ? ನನಗೂ ಅದೇಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತ್ರ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ನಾವು ಹಳೆಯ ಜನರು ಇರೋವರೆಗಂತೂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರಗೊಡಲಾರೆವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ವಾಗತ.

ನೆಂ—ಅದರೊಳಗ ಸಂದೇಹನ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿರುವ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಂದರೆ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನೊಳ ಗೊಂಡ ಒಂದೊಂದು ತತ್ವದ ದ್ಯೋತಕಗಳು.

ಮೂರು ಕಡಿಗೆ ಓಗಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಬ್ಬರದೂ ಬೆಟ್ಟ ಅಗಲಿಲ್ಲ. ದಾರ್ಯಗ ನಮ್ಮ ಬೀರಪ್ಪ ಕಂಡ. ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮನಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಓದ. ಅಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದೆ. ಈಗ ಸೆಂತ್ಯಾಗ ಓಗಿದ್ದೆ.

ಸದಾ—ಈಗ ಹೊರಟದ್ದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ?

ಚಿ—ದಣೇತಾಗ್ಗ ಹೊಂಟೇನಿ. ಮಲಗಿ ಎದ್ದಿರಬೇಕು ಇಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ. ಎಪ್ಪ, ಮತ್ತೆ ಆ ಎಂಕಪ್ಪ ಅಚಾರೇರು ಏನನ್ನ ಎಳ್ಳಾರ ಅಂತಲ್ಲ ನಿಮಗ

ಶ್ರೀ—ನೀನು ವೆಂಕಪ್ಪಚಾರನ್ನ ಯಾವಾಗ ಕಂಡಿದ್ದಿ ?

ಚಿ—ನಾನು ರಾಮಪುರದಿಂದ ಬರ ಮುಂದ ದಾರ್ಯಗ ಗುಡಿ ಮುಂದ ನಿಂತಿದ್ದರೆಪ್ಪ. ಮಾತಾಡಿಸಿದರು. 'ಚೆನ್ನ ನೀನು ಚೆಂಜ ಮುಂದ ದಣೇತಾಗ ಬಾ. ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಇರತೀನಿ. ಸೀನಣ್ಣಗೂ ಎಳೇನಿ.' ಅಂದರು. ಯಾಕ ಗದ್ದಲ ಮಾಡತೀರಿ. ಮತ್ತೆ ದಣೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಾದಾನು. ನಾಕ ಬೇದರ ನನಗೆ ಬೇತಾನ. ಮತ್ತೆ ಒಲಾ ಕೊಡತಾನ. ಎಲ್ಲಾರನ ಯಾಕ ನೆರಸ್ತೀರಿ ಅಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ನೀ ಏನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಓಗು' ಅಂತ ಎಳಿದರೆಪ್ಪ. ಅದಕ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಇಚಾರಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ—ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ, ಮಾಸ್ತರು, ಡಾಕ್ಟರು, ಮೂರೂ ಮೂರು ಮಂದಿ ಬರತೀವಿ. ಇಲ್ಲದ ಇದ್ದರ ಇದ್ದದ್ದೊಂದು ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟೇದ ಹೊಲಾ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದೀತು. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾತಾಡು ಏನಪ್ಪ. ನಿನಗೇನು ಮುದಕಾದಿ ! ಮುಂದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಕಾಳಜಿ ಬೇಕೋ ಬ್ಯಾಡ ನಿನಗ ?

ಚಿ—ಕೂಸು ತಾನು ಉಟ್ಟಿದಕಿಂತ ಮುಂಚ್ಯಾಕ, ತಾಯಿ ಒಟ್ಟುಗ ಆಲು ಇಟಗೊಂಡು ಬರತ್ತೇತೇನಪ್ಪ ? ಶಿವ ಕೊಡಾವ ಬ್ಯಾರೆ ಅದಾನ.

ಶ್ರೀ—ಅಡ್ಡ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದೆಲ್ಲವ್ವ ಮತ್ತೆ ನೀನು ! ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳತೀದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?

ಚಿ—ಕೇಳಿದೆ ಏನು ಎಪ್ಪ ?

ಸದಾ—ನೀನು ರಾಯರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳು. ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ತಿರಗಿ ಕೊಡಲಕ್ಕ ಬಂದೀತಂತ. ಹೊಲಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಕಸಗೋತಾರ.

ಚಿ—ಅಗಲರಿ. ದೇವರು ಏನು ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡತಾನೋ ಅದನ್ನ ಎಳತೀನಿ. ಎಂಕಪ್ಪ ಅಚಾರೇರು ಇದನ್ನ ಎಳ್ಳಾರ.

ಶ್ರೀ—ಒಳ್ಳೇದು ನೀನು ಹೋಗು. ನಾನು, ಮಾಸ್ತರನ್ನ, ಡಾಕ್ಟರ ಮಾಮನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರತೀವಿ.

ಚಿ—ಅಂಗ ಮಾಡೆಪ್ಪ. ಓಗತೀನಿ. (ಹೋಗುವನು)

ಶ್ರೀ—ನಡೇರಿ ಮಾಸ್ತರ ಹೋಗೋಣ. (ಚಿನ್ನಪ್ಪನು ಬಂದ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗುವರು)

— ತೆರೆ —

ಪ್ರವೇಶ ೪

(ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳ. ರಾಯರು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಸುಖಾಸನಗಳು, ಒಂದು ಬಾಕು ಇದೆ. ರಾಯರು ತೆಳ್ಳನ್ನ ಒಂದು ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಕವನ್ನಿಟ್ಟು ವೃತ್ತ-ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಕೃ—ರಾಮಣ್ಣ, ಏ ರಾಮಣ್ಣ. ವೆಂಕಪ್ಪ ಆಚಾರು ಏನು ಮಾಡತಾರ ಒಳಗ ಇನ್ನು. ಈಗ ಜ್ವರ ಎಷ್ಟು ಆವಂತ ನೋಡಿದರೇನು ?

ವೆಂ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಉತ್ಸ ರಾಮರಾಮ. ಈ ಸಾರೆ ಏನು ಕುದೀ ಅದ ಅಂತೀನಿ. ಈ ಬಿಸಲಿಗೆ ಸುಮ್ಮಕ್ಕುಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುತ್ತು ಆಗೇದ. ಅದೇನ ಮಾಡತದ.

ಕೃ—ಈ ಮಂದಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರೋದಿಲ್ಲರಿ. ಮಂದೀಮನೀ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೂ ಅಂದರ ಎದ್ದಗಾಲಲೇ ತಯಾರ ಆಗತಾರ. ಅದರಾಗ ಆ ನೀಲಕಂಠರಾಯನ ಮನೀಗೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ನಾ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಹೇಳ ತೀನಿ. ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು ನಮ್ಮ ಮಾತು ?

ವೆಂ—(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಗೆರೆದು) ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ. ಆಗಲಿ. ಆಗಲಿ. ಇಟ್ಟಂತೆ ಇರು, ಅದದ್ದಕ್ಕ ಒಪ್ಪು ಅಂತ ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೇನು ?

ಕೃ—ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳೋ ? ಯಾವುದು ಖರೇನೋ ? ನನಗೆ ತಿಳೀದ್ದ ಹಾಂಗ ಆಗೇದ. ರಾಮಣ್ಣ, ಆ ರಾಮಪುರದ ಚನ್ನ ಏನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನೀ ಅವಗ ಹೇಳಿ ಬಂದೀದ್ಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ರಾಯರ. ನಾನು ಹೇಳಿ ಬಂದೀನಿ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಹೇಳೋ ಮುಂದ ಸೀನಣ್ಣ (ಬಾಯಿಕಚ್ಚಿ) ಅಲ್ಲ ಸದಾ ಶಿವಯ್ಯ ಮಾಸ್ತರು ಇದ್ದರು.

ಕೃ—ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೇಳಿದ್ದರನೂ ಅವಾ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅಂದರ ಅವನ ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಮ್ಯಾಲ ಬಂದವ ಆನಬೇಕೋ ಏನು ?

జీ—(శ్రవేశి) సలాను దణి. సలామరి. అగలే బందిని ఎప్ప.
ఒక అంగళదాగ కూతిద్దే.

కృ—ఊం! అంతా బంది అన్న. కూడు. (జిన్న కూడువను)
ఒళ్ళీదు రామణ్ణ. నీను హేగు. ఇల్లి నోడు ఒళగే
హేగి దిప హజ్జిసికొండు తందిట్టు హేగు. (రామణ్ణ
హేగువను) జిన్న!

జీ—ఎప్ప.

కృ—హేద వర్ష నాను హేళిద్దు నేనపదనో ఇల్లొ?

జీ—యా సుద్ది ఎప్ప?

కృ—మత్తే యావ సుద్ది? ఎరడూ హేలా నీను ఈ సారే బిట్టు
బిడబేకు అంబేదు.

జీ—అంగాదర అంగ ఆగలప్ప సలవోత నీను. ఒలా బ్యాడ
అందర మత్తేల్లార దుడిసిగొండు ఒట్టేగ ఆకు.

కృ—నిన్న హేట్టేగ హాకూ గుత్తిగ నాను తగొండిల్లి. ఇంథా
అక్కరతద మాతు ఆడబ్యాడ. నాను ఆగలే బ్యాడర తిమ్మగ
కరిసి హేళిని. నాళే నాడదరాగ అంవా ఎరడూ హేలక్క
హరగలిక్క సురు మాడతాన. మత్త నీను తంటి గింటి
హేడిది అందర అదక్క నాను జిమ్మేదార అల్ల ఎనప్ప.

జీ—తిమ్మప్ప నమ్మారాగ ఇద్దు నన్న ఒట్టేమ్మాగ కల్లు యాక
ఆక్కాన ఎప్ప? ఆతగూ నన్నాంగ మక్కళుమరి అద్యావ.
నన్నాంగ ఆతనూ భూమితాయీ పదరిగే బిద్దాంవా.

కృ—అందరేను? నీను జగళ హేడబేకు అంత సంపూర్ణ
తయారి మాడిది అన్న.

జీ—నోడు నాన్యాక జగళా ఊడాక ఓగలి. ఇద్దవు ఎరడు
ఒలా కసగోబేకు, ననమ్మాగ కృ ఎత్తబేకు అంత మనసు

ನಾಡಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮುಂದ ಬಂದರೆ ನಾನು ಜಗಲಾ ಉಡಿದಂತೆ
ಆತೇನಪ್ಪ ? (ರಾಮಣ್ಣನು ಕಂದೀಲು ತಂದು ಇಟ್ಟು ಹೋಗುವನು)

ಕೃ—ನಿನಗ ಇನ್ನೂ ಸೊಕ್ಕು ಮುರದಿಲ್ಲೇ. ಭಿಕಾರಿ ನಾಯಿ ತಿರಗಿದ್ದಾಂಗ
ತಿರಗಿದೀ ಅಂದರೆ ತಿಳಿತದ ತಿಮ್ಮಾ ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ನಾಡ
ತಾನ ಅಂಬೋದನ್ನ ಮರೀಬ್ಯಾಡಾ. ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಅದೂ ಇದೂ
ಅನಬ್ಯಾಡಾ. ತಿಳೀತಿಲ್ಲ.

ಜೆ—ಇಲ್ಲ ಎಪ್ಪ ನಾನು ಯಾಕನ್ನಲಿ ? ನಿನ್ನತಾಗ ತಿರಕ ಆಗೇ ಬಂದೀನಿ.
(ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೀರು ತಂದು) ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ಉಪಾಸ ಬೀಳತಾವ.
ಬ್ಯಾರೆ ಒಲಾನೆ ಇಲ್ಲ. ಉರಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಓಗಬೇಕು ? ಈಗ
ಮನ್ಯಾಗ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕೂಲಿಗೆ ಓಗತಾರ ಈ ಸಾರೆ ಅರ್ವಕ್ಕಿಂತ
ಜಾಸ್ತಿ ಸಾಲದಾಗ ಓದವು. ಮೇವು ಮಾರಿ ಅಬತಿ ತುಂಬೀನಿ.
ದನಕ್ಕ ಮೇವು ಸುದ್ದಾ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಾ ಕಾಲದಾಗ ನೀನು
ಅಂತಕ್ಕರಣಾ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಇನ್ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ?

ನೆಂ—ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾಕ ತಂದುಕೊಂಡಿ ?

ಕೃ—ಲುಚ್ಯಾ ಇದ್ದಾನವಾ. ಏನಂತ ತಿಳಿದೀರಿ. ತನಗ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ
ಕೂಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಉರತುಂಬ ಜಂಬಾ ಕೊಚ್ಚಿಗೋತ ತಿರಗ
ತಾನ. ಒಬ್ಬರದೂ ಲಕ್ಷ್ಯನೂ ಇಲ್ಲ.

ಜೆ—ಪರಸಂಗ ಶಿವನ ತಂದಾನ ಆಚಾರೇರ ! ಈ ವರಸ ಒಲದ
ಸಾಗೋಳಿ ರಕಮು ಅಪ್ಪಗ ಕೊಡೋದಾಗಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣ ಮಡಿಕೆ
ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಏನ ಮಾಡಬೇಕು ? ನಮ್ಮ
ದೊಂದು ಚಲೋ ಎತ್ತು ಸತ್ತು ಓತು. ಮನಸು ಕಚ್ಚ ಅಸಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮಂದಿ ಕಡಿಂದ ಬದಲು ಎತ್ತುನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ನೆಂ—ಅಂದರೇನಾಯಿತು ? ಇಷ್ಟು ವರುಷದಿಂದ ಹೊಲಾವಾಡಿಕೊಂಡು
ಬಂದೀದಿ. ಈ ರಕಮು ಕೊಡೋ ತಗೊಳ್ಳೋದು ನಡದೂ ಅದ,
ಹೊಸಾದೇನಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಅನಾನುಕೂಲ ವ್ಯಾಳ್ಯದಾಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯ
ನಿನಗೆ ಸವಲತ್ತು ಕೊಟಗತನೂ ಬಂದಾನಂತ ಅನ್ನು ಅಂಥಾದ್ದು

ಈಗ ಆತ ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರ ಆಡೋ ಹಾಂಗ ನೀ ಏನು ಮಾಡಿದೀ ಹೇಳು ?

ಜಿ—(ಲಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕುಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಗದ್ದಡಿತ ಕಂಠನಾಗಿ) ಶಿವನತನ ಕೈ ಎತ್ತಿ ಏಳತೀನಿ ಎಪ್ಪ ! ಕನಸನ್ಯಾಗ ಮನಸನ್ಯಾಗ ಸುದ್ದಾ ನಾನು ನನ್ನ ದಣಿಗಾಗಲಿ, ಆತನ ಮಂದಿಗಾಗಲಿ ಎರಡನೇ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟ ಇಚ್ಛಾರಾ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ದಣಿ ನನಮ್ಯಾಗ ಸಿಟ್ಟು ಆಗಾಂಗ ಯಾಕ ದೇವರು ಮಾಡ್ಯನೋ ಶಿವಗ ಗೊತ್ತು ಮತ್ತೆ ಅಂಗ್ತ ಏನಾರ ಆಗಿದ್ದರ, ನೀವು ನಾಕಮಂದಿ ಚೇ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಏಳಿದರ, ಎಪ್ಪಾ, ನೀವು ಮಾಡಿದ ಶಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಾನು ತಯ್ಯಾರ ಆದೀನಿ.

ಕೃ—ಹೂಂ ! ನಿನ್ನ ಈ ನಾಟಕ ನನಗೇನು ಹೊಸದಲ್ಲೋ. ನಿಮ್ಮ ಜಾತೀನೇ ಅಂಥಾದು. ನಿಮಗ ಏನು ಮಾಡಿದರು ಅಷ್ಟೇ ಅದ. ನೀನು ಮಾಡೋ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೇವರ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೊಡತಾನ. ನಿನ್ನ ದಶಿಂದ ಇಲ್ಲೇನು ಪಂಚೇತಿ ನೆರಸಬೇಕಾದ್ದೇನು ಕಾರಣ ಇಲ್ಲ. ತಿಳೀತಿಲ್ಲೋ. ನಡೀ ಇನ್ನ, ತಿರಗಿ ಮುರಗಿ ಆಡಿದ್ದೇ ಆಡಿಕೋತ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೇನು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಜಿ—(ಆಂಗಲಾಚಿ) ಅಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಎಪ್ಪಾ. ಸೀನಪ್ಪ ದಣೀ ಒಲದ್ದ ಶಿಂದ ಆದರ ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾರ ಬರತೀನಿ ಅಂತ. ನನ್ನೊಲಾ ಅಟ್ಟು ನನಗೆ ಬಿಡು. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಗ ಆ ಒಲಕ್ಕೆ ಬರಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಏಳಿ ಬಿಡು ನನ್ನೊಡ್ಯಾ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ನಂದು ಚಾಕರಿನಾರ ಎಂಗ ನಡೀಬೇಕು ?

ಕೃ—ಹೂಂ ! ನಿಮ್ಮ ಸೀನಪ್ಪನ ಹೊಲದ ದಶಿಂದ ಮತ್ತೆ ಬರತೀದೇನು ? ಮತ್ತಾಕ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರೋದು ? ಅವನಲ್ಲೇ ಹೋಗು. ಚಾಕರಿಗೆ ನೀ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮುತ್ಯಾನಂತವರು ಸಿಗತಾರ. ಹೊಲದ ಸುದ್ದೀ ಮಾತಾಡಬ್ಯಾಡ. ಈ ಮಂದೀ ಮನಿ ಮುಣಗಸೋ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೇಳಿ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗೇದ.

ವೆಂ—ಅಲ್ಲ ! ಅವನ ಹೊಲದ ವಿಷಯ ಏನು ?

ಕೃ—ಎನು ? ಎನು ಅಂದರ ಎನ ಹೇಳಲಿ ? ನೀಚ ಇದ್ದಾನೆ ಆವಾ. ಕೊಡೋ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಉರೋಳಗ ನೋಡಿರಿ, ಎಲ್ಲಾರಕಿಂತ ಈ ಹೋಲೇರನ್ನ ಉಚ್ಚರೇನೋ ಅನ್ನೋ ಹಾಂಗ ಇವರ ವರ್ತನಿ. ಇದಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಈ ಹುಚ್ಚರಂಡೇದು ಸೀನ್ಯಾನ ಬೆಂಬಲ. ಮತ್ತೇನ ಅದ, ಕೋತೀಗೆ ಹೆಂಡಾ ಕುಡಿಸಿದಹಾಂಗ ಆಗೇದ. ಎ ಚೆನ್ನಾ ! ಹೋಗು ಇನ್ನು.

ಚೆ—(ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ) ಒಟ್ಟೇ ಮ್ಯಾಗ ಒದೀ ಬ್ಯಾಡ ಎಪ್ಪಾ ! ನಾನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ರೊಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಉಡುಗನ್ನು ಸಿನ ತಾಗ ದುಡ್ಡಾಕ ಇಡು ಅಂದರ ಇಡತೀನಿ ಅಂತ.

ವೆಂ—ಈಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಜಾತ್ರಿ ಗಡಿಬಿಡಿಯೊಳಗ ಇದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಜಾತ್ರಿ ಆದಮ್ಯಾಲ ಮತ್ತೆ ಬರೋದು ನೆಟ್ಟಗ ಅಂತ ಕಾಣಿಸತದ.

ಕೃ—ಅಚಾರ್ರ ! ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಿರಿ. ನಿಮಗ ಈ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾ, ಹೋಗೋ ನೀನು. ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ ?

(ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಎಳುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು. ಚನ್ನನು ಬೆದರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಸರಿಯುವನು. ಡಾ. ನೀಲಕಂಠರಾಯ, ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಡಾ. ನೀಲಕಂಠರಾನ —ನಮಸ್ಕಾರ
ಸದಾಶಿವಯ್ಯ

ವೆಂ —ನಮಸ್ಕಾರ
ಕೃ

ಕೃ—ಎನ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ?

ಸದಾ—ಎನಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಡೀಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆವು

ಕೃ—ಎನು ಸುದ್ದಿ ?

ಸದಾ—ಎನಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ರಿ ಸಮಾಪಕ್ಕ ಬಂದದ್ದು. ತಮ್ಮ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ಇಷ್ಟು ದಿನವದಿಂದ ನಡೆಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು. ತಮ್ಮ ಅಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತರುಣರೂ ಈ ಸತ್ತ್ವಾರ್ಯಕ್ಕ ನೆರವು ಕೊಡಬೇಕೂ ಅಂತ.

ಕೃ—ಕೂಡರಿ. (ನೀಲಕಂಠರಾಯ ಸುಖಾಸೀನದಲ್ಲಿ, ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವರು. ಆಚಾರ್ಯ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಮೊದಲು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುವರು.) ಎ ಚೆನ್ನ! ಹೋಗು ನೀನು, ಜನ ಬಂದಾರ. ನಾನು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗೇದ.

ವೆಂ—ಅನಕಾ ಹೊರಗ ಕೂಡು ಚೆನ್ನಪ್ಪ (ಚನ್ನಪ್ಪನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು.)
ವನು.) ಅದೇನು ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ?

ಸದಾ—ಹಳೆಯ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರ. ಆಚಾರ! ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ತರುಣ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಸಭಾ ಕೂಡುತ್ತ. ನಮ್ಮ ರಾಯರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರೋ ರಾಮದೇವರ ಜಾತ್ರೆಯ ಸದ್ಧರ್ಮದ ಕೆಲ ಸಾನ್ನ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರೋ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರ ಬೆಂಬಲಾ ಕೋರಿ, ರಾಯರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ತರುಣರು ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು ಅಂತ ಸಭಾ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸೇದ. ಅದನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ತಂದೀವಿ. (ಓಲೆಯೊಂದನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ರಾಯರು ಓದುತ್ತಿರುವರು. ನೀಲ ಕಂಠರಾಯರು ಆಚಾರ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಮುಗುಳುಬಗೆ ನಗುವರು.)

ವೆಂ—ಮತ್ತೆ ಆ ಹಳೇ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರವೇನು ?

ಕೃ—(ಅನಂದದಿಂದ) ತರುಣರು ಜಾತ್ರೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡೋ ದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿರೋದು ಶುಭಸೂಚಕವೇ ಸರಿ. ಯಾಕರಿ ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ? ನನಗೂ ಅದೇಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತ್ರ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ನಾವು ಹಳೆಯ ಜನರು ಇರೋವರೆಗಂತೂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರಗೊಡಲಾರೆವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ವಾಗತ.

ವೆಂ—ಅದೊಳಗ ಸಂದೇಹನ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿರುವ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಂದರೆ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದೊಂದು ತತ್ವದ ದ್ಯೋತಕಗಳು.

ನೀಲ—ಅದು ಖರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಕೊಂಡು, ದೇವಕಾಲ ಪರಿ
ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾವು ಕೂಡ ನಡೆದು, ಅವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಕಾದುಕೊಳ್ಳ
ಬೇಕು.

ಸದಾ—ಈ ಹಳೆಯ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರದೊಳಗ ರಾಯರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಉದಾ
ರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದಾನದ ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಕಟ ಆಗೇದ. ಈಗ ಎಂಟು
ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನದು.

ಕೃ—ಓಹೋ! ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ದೊರಕಿಸಿದಿರಿ ?

ಸದಾ—ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಘದವರು, ಆಗಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯ
ದಿಂದಲೇ ತರಿಸಿದ್ದೆವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯ ಜೊತೆಗೆ
ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ವರದಿಯ ಸಾರವೂ ಅದರೊಳಗೆ ಅಚ್ಚಾಗೇದ.

ವೆಂ—ಅದು ಸರಿ, ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಸುದ್ದಿ ಏನ ಅದ ಓದಿ ಹೇಳು.

ಸದಾ—ಹೂಂ. ಓದುವೆನು.

ಈ ದಿವಸ ಸಿರಿಪುರವು ಆನಂದೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್ವ
ಜನಿಕ ಮುಖಂಡರೂ ಆಸ್ತಿಕರೂ ಧರ್ಮಪರಾಯಣರೂ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ
ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಯ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಯರು
ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆ
ಯಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ,
ಆರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾವು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಣದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರನ್ನು
ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವರ
ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದ
ಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹಣವನ್ನು ವಿಸಿಯೋಗಿಸುವ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ ರಾಯರಿಗೆ
ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ರಾಯರ ಈ ಔದಾರ್ಯ ಅನುಕರಣೀಯ
ವಾಗಿದೆ.

ವೆಂ—ಹೌದು ರಾಮಣ್ಣ.

ರಾಮ—ಹೂಂ,....ಆಗಲಿ ರಾಯರ, ಚೆನ್ನ ಇನ್ನೂ ಹೊರಗೂ ಕೂತಾನ.

ಒಳ್ಳೇದು, ಕಾಗದಪತ್ರ ತಗೊಂಡು ಬರತೀನಿ.

(ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ವೆಂ—ಚೆನ್ನ ನಿಗೆ ಕತ್ತಲಾಗತದೇನೋ ಅವನ್ನ.....

ಕೃ—ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ. ಹಾಂ ! ಈ ಸಾರೆ ರಫೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಅವ್ವಲ್ ತಾಲೂಕುದಾರ ಸಾಬರೂ ಬರತೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸ್ತಾರೆ.

ಆ ವ್ಯಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಟ್ಟಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಇಡಬೇಕಾಗತದ.

ಸದಾ—ಹೌದು.ವತ್ತೆ ಜಾತ್ರಿ ಒಳಗಾಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪಂದೂ ಇಷ್ಟು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಆಗಬೇಕು.

ವೆಂ—ಚೆನ್ನಂದೇನು ವ್ಯವಸ್ಥಾ ?

ಸದಾ—ಅವನ್ನ ಒಳಗ ಕರಿಸಿ ಕೇಳಿದರ ತಿಳಿತದ.

ಕೃ—ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚೇತಿ ಹೂಡಲಕ್ಕೆ ಬಂದಹಾಂಗ ಕಾಣಸತದ. ಈ ಹುಡು ಗಾಟಕಿ ನನ್ನ ಮುಂದ ನಡೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನೀಲ—ಪಂಚಾಯತಿ ವಿನು ? ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಕೂತವರು ? ಜಾತ್ರಿಗೆ ಮತ್ತ ಚೆನ್ನಗ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದರ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸೊದರೊಳಗ ಅಭ್ಯಂತರೇನು ?

ಕೃ—ಜಾತ್ರೀಗೇನು ಸಂಬಂಧ ಆ ಹೊಲೆಯನದು ? ಮತ್ತೆ ಈ ಸಾರೆ ಹೊಲೇರ ಕಡಿಂದನ್ನ ರಫೋತ್ಸವ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ನೀವು ಅವನ್ನ ಮುಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ.

ವೆಂ—ಛೀ. ಛೀ. ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—ಏನು ಅಂಬೋದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ನೀವು ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ ಅನ ಬಹುದಲ್ಲ.

ನೀಲ—ಏನು ಅಂಬೋದು ಹೇಳಿಬಿಡಲ್ಲ !

ಕೃ—ಅವೇನೆ ವಿಷಯ ಇರವಲ್ಲವ್ಯಾಕ. ನನ್ನ ಮನಿಯೊಳಗ ಬ್ಯಾಡ ನೀಲಕಂಠರಾಯ ! ನಿನ್ನ ಮನೀ ಒಳಗ ವಿಚಾರಿಸಿಕೋ.

ವೆಂ—ಯಾರ ಮನೀ ಆದರೇನು. ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಮನೀ ಅವರು ಇದ್ದ ಹಾಂಗ ಇದ್ದೀವಿ. ಹೊರಗಿನವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ವಿಷಯ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದ ಮ್ಯಾಲ, ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ನಿನ ಗಾದರೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇರಬಾರದು. ಹಾಗ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲದ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗತದ. ಸಹಕಾರ ನೀಡೋ ದಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಬೇರೂರೋದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಅಂಬೋ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಬ್ಯಾರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಪ್ಪ, ಎ ಚೆನ್ನಪ್ಪ.

ಜೆ—(ಪ್ರಸೇಶಿಸಿ) ಎಪ್ಪಾ!

ನೀಲ—ಕೂಡು. (ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಕೂಡುವನು.)

ಕೃ—ಅಚಾರ್ರ! ಬಂದವರಿಗೆ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದಂತೆ ವರ್ತಿಸ ಬೇಕು ಅಂತ ನೀವು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತು ಹೇಳಿ, ಮಾರಿಮ್ಯಾಲೆ ಕೈ ಎಳೆದು ನನಗ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಬರುವ ಹಾಂಗ ವರ್ತಿಸ ತೀರಲ್ಲ? ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ವೆಂ—ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅದ. ನಿನ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಈ ವಿಷಯನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳೇ ಇದ್ದೀನಿ. ನನಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈಗ ಬಂದಿರೋ ತರುಣ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಶಯ, ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂಬೋದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರಿಗೂ ನಾನು ಹೇಳೀನಿ.

ಕೃ—ಅದು ಸರಿ. ಹೇಳೋದನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಯಾಕ ಹೇಳಬಾರದು ಅಂತ. ಈ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಯಾಕ?

ವೆಂ—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಂಗ ವಿಷಯ ಮಾರ್ಪ ಡೋದು ಸಹಜ. ಈಗ ಊರೂಳೊಗ ಜಿ ತ್ರಿ ಗಡಿಬಿಡಿ. ಅದ ರೊಳಗ ನಿನ್ನ ಮನಿಯೊಳಗ ಅದು ಹೆಚ್ಚು. ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನ. ತರುಣರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ಅದಕ್ಕೆ

ಅವರ ಆತುರ. ಅವರು ಹಿರಿಯರ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿ, ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿಕೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೇಮ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಅಂತ ನನ್ನ ಲವಲವಿಕೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮಾಧಾನ, ಶಾಂತಿ, ಒದಗಬೇಕು ಅಂತ ನನ್ನ ಬಯಕೆ.

ಕೃ—ತಿಳಿತರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರವಚನ ಉದ್ದ ಬೆಳಸೋದು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಏನು ಅಂಬೋದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿಬಿಡರಿ. ನೀವು ವಕಾಲತ್ತು ತಗೊಂಡು ಬಂದೀರಿ ಅಂಬೋದು ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ನೀಲ—ಇದರಲ್ಲಿ ವಕಾಲತ್ತು ಏನು ಬಂತು ?

ವೆಂ—ವಕೀಲಿ ಮಾಡೋ ಯೋಗ್ಯತೆ ನನಗ ಬಂದರ ಅದೂ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡೇನಂತ. ಆದರ ಈ ವಕೀಲಿಗೆ ಫೀಸು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ನೋಡು. (ರಾಮಣ್ಣನು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಮಣ್ಣನ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಬಗ್ಗಿ ಆ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಒವಣಿಸುವರು. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಗುಜುಗುಜು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಚನ್ನಪ್ಪ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ರಾಮಣ್ಣನು ವೆಂಕಪ್ಪಚಾರ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಗೆಲವಿನ ನಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವನು.)

ನೀಲ—ಇದರೊಳಗ ರಾಮದೇವರ ಹೊಲದ ಕಾಗದಪತ್ರ ಅವ ಏನು ?

ರಾಮ—ಅದು ಇದರಾಗ ಇಲ್ಲ.

ಕೃ—ಇವೆಲ್ಲ ವಸ್ತು ಒಡವಿ ಪಟ್ಟಿ, ರಸೀದಿ, ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಅದ. (ನೀಲಕಂಠರಾಯನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ನೋಡು. (ನೀಲಕಂಠರಾಯನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.)

ವೆಂ—ಹುಂ! ಸದಾಶಿವಯ್ಯ! ಚನ್ನಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಿಗೆ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಅನ್ನೋದನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಬೇಕಲ್ಲ!

ಸದಾ—ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸೋದೇನು ? ಸ್ಪಷ್ಟನೂ ಅದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ರಾಮದೇವರ ಹೆಸರಿನಮೇಲೆ ಅವನ ಪಟ್ಟೀದ ಹೊಲಾ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರೋ ವಿಷಯ.

ಕೃ—ಈ ಧರ್ಮಲಂಡ ಮಾತು ಕೇಳೋದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿಲ್ಲ ಆಚಾರ!
ನೀವು.....

ವೆಂ—ಚೆನ್ನಪ್ಪ! ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟೇದಾ ಹೊಲಾ ದೇವರಿಗೆ ಮಾರಿದೇನು?

ಕೃ—ನೀವು ಈ ಪಂಚಾಯತಿ ನಡಸೋ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಅದಾಲತ್ತಿ
ನೊಳಗ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆದೀತಂತ. ಇಲ್ಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ.

ಸದಾ—ದೇವರ ಹೊಲಾ ಅಂತ ಹೇಳತೀರೋ ಆ ಹೊಲಾ ಚೆನ್ನಪ್ಪನಿಂದ
ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ಅಂಬೋದು ಮೊದಲು ಸ್ಪಷ್ಟ
ವಾದರ ಮುಂದಿನ ವಿಷಯ ನಿರ್ಧಾರ ಆಗತದ.

ಕೃ—ಅದನ್ನ ನಾನು ಮೊದಲನ ಹೇಳೇನಿ. ದೇವರಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹಣ
ಕೊಟ್ಟು ಹೊಲಾ ತಗೊಂಡೀನಿ ಅಂತ.

ನೀಲ—ಅಂದರೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಕಡಿಂದ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆದಾನೆ ಅಂದ
ಹಾಗಾತು.

ರಾಮ—ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟನೂ ಅದ. ಯಾರು ಏನ ಹೇಳಬೇಕು?

ಚೆ—ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಎಲ್ಲಿರಿ? ರಾಮಣ್ಣ ಲೆಕ್ಕ ಪಾರಿತಾಗಿ ನೋಡರಿ.

ವೆಂ—ಕಾಗದಪತ್ರ ಇದ್ದಮ್ಯಾಲ ಅವನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳೋದು ಲೇಸಲ್ಲ?

ರಾಮ—ಅಂದರೆ ನನಕಿಂತ ಆ ಚೆನ್ನನ ಮಾತಿನಮ್ಯಾಲ ವಿಶ್ವಾಸ ಏನು?

ನೀಲ—ವಿಶ್ವಾಸ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಮ್ಯಾಲ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೃ—ಇದೋನೋ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ, ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಅವಿಶ್ವಾಸ
ಇಟ್ಟಗೊಂಡು ಬಂದೀರಿ ಅಂತ ಕಾಣಿಸತದ. (ತೇಷದಿಂದ) ಎ
ನೀಲಕಂಠರಾಯ, ನನಗೇನು ನಿನ್ನಂತೆ ಎರಡನೆಯವರ ಮನೀ
ಮುಣಿಸೋದು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ದೇವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ಕೊಟ್ಟಾನೆ. ಏನೂರು ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾ
ದರೂ ದಾನ ಕೊಟ್ಟೇನಂತ. (ನೀಲಕ. ತಾಯನು ಮೋರೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ
ಕೊಂಡು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಮಂಕು ಬಡಿದಂತೆ ಕೂಡುವನು.) ಆಚಾರ, ತಿಳಿದ
ಹಾಂಗ ಆತೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ಸ್ವರೂಪ. ನಾ ಹೇಳಿದರೂ ನೀವು

ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಕೆಸರಾಗ್ಗ ಕಲ್ಲಹಾಕಿ ಮಾರಿಗೆ ಕೆಸರು ಸಿಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಂಗ ಅದ, ಈ ಜನರ ಸಹವಾಸ.

ನೆಂ—ನೀನು ಅನ್ನೋದು ನಿಜ ಅಂತ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರ ಇರಬಾರದು ಅನ್ನು. ಆದರ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ ಕೂತರ ನಾನೆಲ್ಲ ಹದಕ್ಕೆ ತರತೀನಿ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಚೆನ್ನಪ್ಪ. ನಿನ್ನ ಲೆಖ್ಪದಿಂದ ಆ ಹೊಲದಮ್ಯಾಲೆ ಎಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಇಸ ಕೊಂಡದ್ದು?

ಜೆ—ಎಡ್ಡ ನೂರು ಎಪ್ಪ! ಅದರಾಗ ಎಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತಿರಗಿ ಕೊಟ್ಟೀನಿ.

ಕೃ—ಎರಡು ನೂರಂತೂ ನಾನು ಸ್ವತಃನೇ ಕೊಟ್ಟೀನಿ. ರಿಜಿಸ್ಟರಿ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡಿಂದ ಎರಡು ನೂರು ಕಳಸೀನಿ.

ರಾಮ—ಮತ್ತ ನಿನ್ನ ಹೊಲದ ಸಾಗವಳಿ ರಕಮಿನ ಪೈಕಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಾಕಿ. ಬಡ್ಡಿ ಅಂತೂ ಬ್ಯಾರೇನ ಅದ.

ಜೆ—ಟಾಂಪು ಬರೆಸಿಗೊಂಡಾಗ ರೂಪಾಯಿ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರ ಎಪ್ಪ?

ಕೃ—ಯಾಕೋ ರಾಮಣ್ಣ?

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ ರಾಯರ! ರಸೀದಿ ನಿಮಗ್ಗ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೇನಲ್ಲ! ಕಾಗದಪತ್ರ ಸಂಗಡ ನೀವು ಸ್ವತಃ ನಿಮ್ಮ ಕೈಲೇ ತಗದಿಟ್ಟೀರಿ.

ಸದಾ—ಅಂತೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಹಾಂಗ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ. ರಾಯರ ತಾವು ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದು. ಅವನು ಬಡವ. ಹಣ ರಾಮ ದೇವರದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ನೆಂ—ಈಗ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದರ ಏನು? ಹೊಲಾ ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ವಶದಾಗ ಅದ. ಅವಗ ನಿಜವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಣಾನ ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳೋ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬೋದನ್ನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ನೀವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರ ಸರಿಯಾಗ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೇನು?

ಕೃ—ಹಣ ಕೊಟ್ಟನ ನಾನು. ಇಸಗೊಂಡವ ಚೆನ್ನ. ಇದರೊಳಗ
ಯಾರೂ ತಲಿಹಾಕೋದು, ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗತನ ಮಾಡೋದು
ಬೇಕಿಲ್ಲ.

ನೀಲ—ಅಂದರೆ ಆ ಹೊಲ ದೇವರದು ಅಲ್ಲ ಅಂದ ಹಾಂಗ ಆತೇನು ?

ಸದಾ—ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾಯರು ರಾಮದೇವರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ೫೦೦ ಎಲ್ಲಿ
ಅವ, ಅಂಬೋ ವಿಷಯ ಹಾಗೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಕೃ—ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಈ ವಿಷಯ ಚರ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿಲ್ಲ

ಸದಾ—ಅಂತೂ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗಡಚಾಗೇದ. ರಾಯರು ತಾವು ದಾನ
ಕೊಟ್ಟ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಯಿಂದಲೂ ಆ ರಾಮದೇವರ ಹೊಲಾ
ಅನ್ನೋದನ್ನು ಕೊಂಡೀವಿ ಅಂತ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾರ. ಆದರೆ ಈಗ
ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಏನಾದರೂ ಇರಬಹುದಾದರೆ ಆ
ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೊಲಾ ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಆ ವಿಷಯ ಕೇಳೋದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ.
ಆ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಮಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ವೆಂ—ರಾಮಣ್ಣ ! ಕಾಗದಪತ್ರ ಈಗ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದಲ್ಲ !

ರಾಮ—ತೋರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ಈಗ ಮಾತು. ಅಲ್ಲ, ನೀವು ನಂಬಿರಿ
ಬಿಡರಿ. ನಮ್ಮವರು ನಮ್ಮವರು ಅಂತ ಬಾಯಲೆ ಅಂಬೋದು,
ಮ್ಯಾಲೆ ಈ ಅಪನಂಬಿಗೆ ಅಪಮಾನ ರಾಯರಿಗೆ ಮಾಡೋದು,
ಎಂಕಪ್ಪಾಚಾರ ! ನನಗಂತೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ.

ಕೃ—ರಾಮಣ್ಣ ಆಚಾರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ್ವುದ. ಈ ತುಂಬ ಸೂಳೇಮಗ
ಚೆನ್ನನ ಬದ್ಧಾಪಗಿರಿ ಇವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು ? ನೀಲಕಂಠರಾಯನ
ವಿಷಗಂಟಿಕತನ ನಾನೊಂದು ಎಪ್ಪತ್ತ ಸಾರೆ ಆಚಾರ ಮುಂದೆ
ಹೇಳಿವೆ. ಇಂಥವರು ಜಾತ್ರಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಮಾಡತಾರಂತ. ಹನಮನ
ಮುಂದ ಹಾರಲೆ ಗುಬ್ಬಿ ಅಂದರಂತ. ನನ್ನ ಮುಂದ ಇವೆಲ್ಲ ಆಟ

ನಡೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಈ ಆಚ್ಯಾರಿಗೆ ಅಂದರ ಧರ್ಮಶ್ರವಣ ಹೇಳಿ
ಬೋಸಿಗಿ ಹಾಕಬಹುದು.

ವೆಂ—ರಾಮಣ್ಣ ! ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿಲೆ ಆ ಕಾಗದಪತ್ರ ತೋರಿಸತಿದ್ವೊ
ಇಲ್ಲೊ ?

ಚಿ—ಎಪ್ಪಾ ! ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನ ರಸಕಸಿ ? ಒಲಾ ಕೊಟ್ಟರ ಕೊಡಲಿ.
ಬಿಟ್ಟರ ಬಿಡಲಿ. ಶಿವಾ ಎಲ್ಲಾರ ಒಟ್ಟೇಗ ಕೊಟ್ಟಾನಂತ.

ಕೃ—ಎಹೇಹೇ ಲುಚ್ಯಾ ! ಈ ಹಗರಣ ಬ್ಯಾರೆ ಸುರಸ್ತಾನ. ಮಚ್ಚೇಲೆ
ಹೊಡೀಬೇಕು ನಿನಗ. ನೀಚ ಜಾತಿ ಎಲ್ಲೋ !

ಚಿ—ಔದ ಎಪ್ಪ ! ನೀಚ ಜಾತಿ ಅಂತ ಮತ್ತೆ ಕೂಳಿಲ್ಲದ ಸಾಯಕೊಲ್ಲ
ತಾನ ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನ.

ಕೃ—ಹೂಂ ! ತಲೀಮ್ಯಾಲ ಕೋಡು ಮೂಡ್ಯಾವೋ ನಿನಗೀಗ. ಮಾತು
ನೋಡು ಎಂಥೆಂಥಾವ ಆಡತಾನ ? ಬಡ್ಡೀ ಮಗ. ಮನೆಮುರಕ
ಲಾಡೀ ಮಗ.

ಚಿ—(ಕೆರಳಿ) ಮತ್ತೆ ಏನಾರ ಅನ್ನು ಎಪ್ಪ. ಮನೆಮುರಕ ಅಂತ ಮಾತ್ರ
ಅನಬ್ಯಾಡ ದಣೆ. ನಾನು ಮನೆಮುರಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಾ ಈ ಜಲಮದಾ
ಗಂತೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಜಲಮದಾಗ ಏನಮಾಡಿದ್ನೋ
ಏನೋ, ಈಗ ನನ್ನ ಮನೀನ ಮುರಿದು ಮೂರಾಬಟ್ಟಿ ಆಗಾಕ
ಅತ್ತೆತಲ್ಲ ಅಂತ ಮಿಡಕತೀನಿ.

ಕೃ—(ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ನೀಚ ಸೂಳೀ ಮಗನೆ,
ತಿರತಿರಗಿ ಅಂತೀದ್ಯಾ ? (ಎದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಡೆಯ ಹೋಗುವನು.
ಮತ್ತೆ ಏನೋ ನೆನಪಾದಂತೆ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಆ ಚಡಿಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ
ಬೀಸಿ ಒಗೆಯುವನು. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಅಡ್ಡಬರುವನು. ಅದು ಅವನ
ಹುಬ್ಬಿಗೆ ಬಡಿದು ತುಸು ರಕ್ತ ಚಿಮ್ಮುವುದು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಬಂದಂತಾಗಿ
ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಎಲ್ಲರೂ ದಿಗ್ಗನೆ
ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು.)

ವೆಂ—ಅಯ್ಯೋ ! ಇದೇನು ಅನಾಹುತ ಆಯಿತು ?

ನೀಲ—(ಎದ್ದುನಿಂತು) ನಡೀ ಚೆನ್ನಪ್ಪ. ಮಾಸ್ತರನ್ನ ದವಾಖಾನಿಗೆ ಕರೆ
ಕೊಂಡ ನಡೀರಿ. ಕೊನಿಗೆ ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಆತು.
ಬರತೀನಿ. ನಮಸ್ಕಾರ ಆಚಾರ !

(ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವನು. ಸದಾಶಿವಯ್ಯನನ್ನು ಡಾಕ್ಟರು ಕುಳುಕಲ್ಲಿ
ಕೈಹಾಕೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ದಿಙ್ಮುಠನಾಗಿ
ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಕುಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವನು.)

ವೆಂ—(ರಾಮಣ್ಣನನ್ನು ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಕರೆದು) ನೀನು ಆ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು
ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ಇಷ್ಟು ರಂಧೀನೆ ಆಗತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ರಾಮ—ಅವು ಕಡೀಕೆ ಇಲ್ಲರಿ. ನೆಲಮನಿ ತಿಜೋರಿಯೊಳಗ ಇಟ್ಟಾರ
ರಾಯರು !

ಕೃ—(ಎಚ್ಚತ್ತವನ-ತೆ) ನೆಲಮನಿ ತಿಜೋರಿವಳಗ ಅವ ಏನು ! ನೀನು
ಆಗಲೇ ಯಾಕ ನೆನಪು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ?

ರಾಮ—(ರಾಯರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹೇಳುವನು) ಅಂದರ ಸರಿಹೋಗತದ.

ಕೃ—ಎಂಕಪ್ಪಾಚಾರ ! ಆ ಮಾಸ್ತರನ್ನ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಂಡು ಹೇಳರಿ.
ಜಾತ್ರಿ ಆದಮ್ಯಾಲ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ತೋರಿಸತದ ಅಂತ. ನಿಮಗಂತೂ
ಗೊತ್ತೂ ಆದ. ನೆಲಮನಿ ಬಾಗಿಲು ಪ್ರತಿಪದಾದ ಹೊರತು ತಗಿಯೋ
ಹಾಂಗಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಅಯ್ಯೋ ಹೌದಲ್ಲ ! ಈ ವಿಷಯ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರ.

ಕೃ—ಒಳ್ಳೇದು ಈಗೇನಾಯಿತು. ನೀವು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸರಿ.
ಜಾತ್ರಿಯೊಳಗ ಇಲ್ಲದ ರಸಕಸಿ ಗಡಿಬಿಡಿ ಆಗಬಾರದು. ಸ್ವಲ್ಪ
ನೀವು ಇತ್ತಕಡೆ ಕಾಳಜಿ ತಗೋಳರಿ.

ವೆಂ—ಆಗಲಿ. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತೀನಿ. ಈಶ ಇಚ್ಛೆ. ಏನೇ ಆದರೂ
ನೀನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಗುಣ ತಂದುಕೊಂಬೋದು
ಈಗಿನ ವ್ಯಾಳ್ಯಾದಾಗ ಅಗತ್ಯ ಆದ. ಒಳ್ಳೇದು ನಾನು ಹೋಗತೀನಿ.

ಕೃ—(ಎದ್ದುನಿಂತು) ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾಳೆಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರಿ. ಆಂ.

ವೆಂ—ನಮಸ್ಕಾರ. ಆಗಲಿ. (ಹೋಗುವರು.)

ರಾಮ—ಅಲ್ಲ! ಇವೊತ್ತು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಈ ಮಂದೀನ ಹೀಂಗ ಯಾಕ ನೆರಸ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ನನಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರ.....

ಕೃ—ನನಗಾರ ಎಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇವರೆಲ್ಲ ಈ ಹೊಲದ ದಶಿಂದ ಇಷ್ಟು ರಗಳೇ ಮಾಡತಾರಂತ. “ಸೀನಗ ಇಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡೋ ದಕ್ಕ, ಈ ಮಂದೀನ ಜಾತ್ರಿ ಕೆಲಸದಾಗ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಚನ್ನಗ ಬುದ್ಧಿಹೇಳೋಣ, ಇದರಿಂದ ಸೀನ ಸೆಟಗೊಂಡ ತಿರಗಾಡೋ ದಾದರೂ ಕಡಮಿ ಆದೀತು” ಅಂತ ಆಚಾರ್ಯ ಅಂದರು. ನಾನು ಅದಕ್ಕ ಹೊಂ ಅಂದಿದ್ದೆ.

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ. ಸೀನಣ್ಣ ಬಹಳ ಸರಳ ಮನುಷ್ಯ. ಆತಗ ಬೋಧನೆ ತುಂಬೋರು ಅಂದರ ಈ ಮಾಸ್ತರು, ಆ ಚೆನ್ನ.

ಕೃ—ಮತ್ತೆ ನೀಲಕಂಠರಾಯೇನು ಕಡಮಿ ಇದ್ದಾನ?

ರಾಮ—ಡಾಕ್ಟರು ಇಷ್ಟು ಮುಂದ ಹೋಗವರಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವರ ಚರ್ಯೆ ಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡತಾರ. ನೀವ ಏನ ಅನ್ನರಿ. ಚೆನ್ನಗ ನಾವು ಹೀಂಗೇ ಬಿಟ್ಟವಿ ಅಂದರ ಅವಾ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತಲಗೇರತಾನ. ಊರಾಗ ನಿಮ್ಮದು ನಮ್ಮದು ಏನೂ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಉಳಿಲಿಕ್ಕಲ್ಲ. ಇವೊತ್ತು ಅವಾ ಅಡಿದ ಮಾತು ನೋಡಿದಿರಿಲ್ಲೇ?

ಕೃ—ಹೌದು ಮಾಡಬೇಕೇನು?

ರಾಮ—ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ನಾನೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರತೀನಿ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಬರತಾರ. ಕೊನೇ ನಿರ್ಧಾರ ಆಮಾಳು ಮಾಡೋಣ. ನಾನು ಬರತೀನಿ. ನಮಸ್ಕಾರ. (ಹೋಗುವನು.)

ಜನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮನೆ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು
ಓಸುತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.)

ರಾಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಹಂಗಾರ ಅವಲಕ್ಕಿ ಮೇಲೆ ಮುಗಸತೀರ್ಯಾ?

ಕೃ—ಆಗಲಿ.

ರಾಧಾ—ಅಲ್ಲ. ಈ ಹೊಲದ ವಿಸಯ ಯಾಕ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ತಂದು
ಹಚ್ಚೋದು? ಮೊದಲೂ ಜನರೊಳಗ ಎಗ್ಗ ಆಗಿ ಕೂತೀವಿ. ಚನ್ನನ
ಹೊಲಾ ತಿರಗಿ ಕೊಟ್ಟರ ಆತೆಲ್ಲ.

ಕೃ—ಹೂಂ. ಹೂಂ! ನನಗೂ ತಿಳಿತದ. ಕಿವ್ಯಾಗ ತುತ್ತು ಇಡೋದಿಲ್ಲ
ನಾನು. ಏನಮಾಡಬೇಕಾಗೇದ ಅಂಬೋದನ್ನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಆಪ್ತಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೋ? ಏನು ನಮಗ ಬ್ಯಾಡ ಆದವರಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೆಳಗ ಇಳಿಯೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡ
ಬೇಕೋ, ನಿನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಅಳಿಯ?

ರಾಧಾ—ನೀವೇ ಕರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರ ನೆಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಕೃ—ಅವಗ? ಸಂಣತನದಿಂದ ವಿಷಾಕಾರತಿರೋ ಆ ನೀಲಕಂಠರಾಯ,
ಆ ಹೊಲೆಯ ಚೆನ್ನ, ಆ ರಾಮಪ್ಪರದ ಗಾಡ, ಅವರೇ ಅವಗ ಹಿತ
ಚಿಂತಕರಾಗ್ಯಾರ. ಇಂಥವರಾಗ ಅವನ್ನ ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದರ ಅವನ
ಕಡಿಂದ ನಾಕಮಾತು ಅಸಿಸಿಕೊಂಬೋದೇ ಆಗತದ ಹೊರತು
ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಬೇಕಾದರ ಕರಿಸಿಹೇಳು.

ರಾಧಾ—ನನ್ನ ಮಾತು ನಡಿಯೋ ಹಾಂಗ ಇದ್ದರ ಹೀಂಗ ಎಲ್ಲಿ ಆಗತಿತ್ತು.
ಮನಿಗೆ ಬಾ ಅಂತ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಆದರ ಅವಾ
ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಮಾಡೋದು ಒಂದು ನನ ಕೈಯಾಗ ಇಲ್ಲ ಮನೀಗೆ
ಬರೋದು ಬಿಟ್ಟೇನಿ ಅಂತ ನನವ್ಯಾಲಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿನೂ ಮರತೀನಿ
ಅಂತ ತಿಳಿಬ್ಯಾಡ, ಎಲ್ಲಾರ ಕೆಲಸಾ ಸಿಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಹರಕೆ

ಕೈಗೂಡಸತೀನಿ ಅಂತ ಖಂಡತುಂಡ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾ ಹೋದಾಗ.

ಕೃ—ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಅಂವಾ ಇನ್ನ ಈಗ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೋ ಸ್ಥಿತಿ ಯೊಳಗ ಇದ್ದಾನಂತೀದೇನು ?

ರಾಧಾ—ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅತಗ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರ.

ಕೃ—ಹೌದೇ! ಸಮಾಧಾನ, ಸಮಾಧಾನ. ಆ ಆಚಾರು ಅದೇ ಅಂತಾರ. ನೀನೂ ಅದನ್ನೂ ಪಾಠ ಮಾಡು. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗ ಇಲ್ಲವ ಸಮಾಧಾನ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನಿಲ್ಲೇ ಬರಬೇಕು ಅಂತೀರಿ ನೀವೆಲ್ಲಾ. ಅಲ್ಲ, ಅನಗ ಬುದ್ಧಿಮಾತು ಹೇಳಿದರ ವ.ನಿಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದುಹೋದ. ಈಗ ಬಂದಾವ ಮಂದಿ ಮನಿಯೊಳಗ ಸೇರಾನ. ಬಂದ ಮರುದಿವಸನ್ನ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದಿ ಹೋಗೋ ಹಂತಗ ಕಾರಸ್ಥಾನ ನಡಸ್ತಾನ. ಏನು? ಮನೀಗೆ ಬರೋದು ಬಿಟ್ಟುನು ಹೌದಲ್ಲೇ! ಸಮಾಧಾನ ನಗೊಬ್ಬ ಗಂಡಸನುಗ ಅಂತ ತಿಳಿದು ಮನಿಯೊಳಗ ಇಟುಕೊಂಡೇ ನಂತ. ಆ ಚಂಡಾಲನ ಕೈಯೊಳಗೇನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಲ್ಲ.

ರಾಧಾ—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಹಾಂಗ ಅನಬ್ಯಾಡರಿ. ನನ ಕೈಯಾ ಗಿನ ಒಂದು ಭಂಗಾರ ಬಳಿ ಅದರ ಕೊಡತೀನಿ ಅಂತ. ಅನನ ಹೊಲದ ರೂಪಾಯಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೊಲಾ ತಿರುಗಿಕೊಟ್ಟ ಬಿಡರಿ.

ಕೃ—ಓಹೋ! ಅಂದರ ನಾನು ಭಿಕಾರಿ ಆಗೀನಿ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ ಏನು? ಈ ನಿನ್ನ ಭಂಗಾರದ ಬಳಿ, ಹೋದ ಮರ್ಯಾದೀನ ತಂದು ಕೊಡಲಾರದು. ತಿಳಿತಿಲ್ಲೇ.

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯೋ ಮರ್ಯಾದೇ! ಹುಡುಗಿಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನದ?

ಕೃ—ನೀನು ಒಬ್ಬಾಕೇ ಹಡದೀದಿ ನೋಡು ಹುಡುಗೀನ್ನು! ನಾನು ಅಕಿಗೆ ತಂದೀನೇ ಅಲ್ಲ ಪಾಪ! ನನಗ ಅಂತಃಕರಣನೇ ಇಲ್ಲ!

ರಾಧಾ—ಅಲ್ಲ ಮತ್ತೆ

ಕೃ—ಏನು ಮತ್ತೆ! ಏನು ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಮಗದೊಂದಿಲ್ಲ ಆ ರಾಮಪೂರದ ಕುರುಬ, ಅವನು ಗೌಡಗ, ಆ ಮೊಲೆಯ ಚೆನ್ನಗ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗೇದ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಅಳಿಯನ ಕಣ್ಣು ತಗಿತವ.

ರಾಧಾ—(ಅನುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಷ್ಟು ಅಗೋದರೋಳಗಾಗಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಲ್ಲ ಆಗಿ, ಇಲ್ಲದ ಅಸಹಿತ ಆದೀತಲ್ಲ. ನಿಮಗ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ.

ಕೃ—ಅವನು ಕಲ್ಲ ಆದರ ನಂದು ವಜ್ರ ಆಗತದ.

ರಾಧಾ—(ಅನುಬಂಧಿ) ನಿಮಗ ಕಾಲ ಬಿಳತೀನಿ ಮಹಾರಾಯರ. ಹಾಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡರಿ ಚಾತ್ರಿ ಒಳಗಾಗಿ ಅದನ್ನಷ್ಟು ದಯಮಾಡಿ ಬಗಿ ದರಿಸಿದಿರಿ. ಚಾತ್ರಿ ವಳಗ ಇಷ್ಟು ನಕ್ಕೋತ ಕೆಲಕೋತ ಇರೋಣ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೀನಪ್ಪನ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಬಹುದು.

ಕೃ—(ನಿಟ್ಟು ಸಿರುಗರೆದು) ನಗೋದು ಕೆಲಿಯೋದು ನನ್ನ ಜೀವನದೋಳಗ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ, ತಿಳೇತು! ನಿನ್ನ ನಗೋದು ಕೆಲಿಯೋದಕ್ಕಿಂತ ಮರ್ಯಾದಿ ನನಗ ಹೆಚ್ಚು ಅದ. ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಳಕೊಂಡು ಬದಕಿ ಇದ್ದರೇನು, ಸತ್ತರೇನು?

ರಾಧಾ—ಅಂಥಾದೇನಾಗೇದ ಈಗ?

ಕೃ—ಇಕಾ, ನನ್ನ ಯಾಕ ರೇಗಿಸತೀರಿ? ಸುಮ್ಮನೆ ಒಳಗ ಹೋಗು. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನನ್ನ ಬಿಡು. (ಪ್ರೇಷದಿ ದಿ) ನನಗ ಗೊತ್ತದ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಂತ. ನನ್ನ ಜನರು ಅಂತ ಅನ್ನೋವರು ನನಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಡಿ ನಡಿ, ಯಾಕ ನಿಂತ.

ರಾಧಾ—(ನಿಷ್ಕಳಾಗಿ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ರಾಮ—(ಪ್ರಸೇಶಿಸಿ) ರಾಧಕ್ಕ, ಅಕ್ಕಿ ಹಸನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಲಿಯವರು ನಾಳಿಗೆ ಬರತಾರಂತ. (ರಾಧಾಬಾಯಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ಕೃ—ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಬಂದೆಲ್ಲೋ ರಾಮಣ್ಣ? ಸಾಯಕಲ್ಲ ವ್ಯಾಲೆ ಹೋಗಿ ದ್ದೇನು?

ರಾಮ—ಹೌದು, ರಾಯರ.....(ತಲೆ ತುರಿಸುತ್ತ) ರಾಮಪೂರದ ರುದ್ರ ಗೌಡನು ಇವತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾನ. ಹಕ್ಕೀಮರ ಹತ್ತಿರ ಕೂತಿದ್ದ.

ಕೃ—ಹೂಂ! ಅವಂದೇ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನು ಇದೆಲ್ಲಾ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ. ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಿ ನೋಡಕೋತ ಕೂಡಾವ ಅವ.

ರಾಮ—ರಾಯರ, ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ, ಈ ಜನರಿಗೆ ನಾವು ಅಂದರ ಏನೂ ಕಿಮ್ಮತ್ತ ಇಲ್ಲದ್ದಾಂಗ ಆಗಿಬಿಟ್ಟದ. ಆಲ್ಲರಿ ರಾಯರ, ಎಂಥೆಂಥಾ ಮಾತು ಅವಾ ಆಡೋವು, ಏನ ಕಥೆ? ಅದಕ್ಕ ಚನ್ನಗ ಇಷ್ಟು ಬಲ ಬಂದ್ತದ.

ಕೃ—ಏನು ಬೊಗಳತಾನೋ ಅವಾ?

ರಾಮ—ಬ್ಯಾಡಿರಿ, ಬಾಡಿರಿ ರಾಯರ. ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಅಂಥಾ ಮಾತು ಹೇಳಲಾರೆ.

ಕೃ—ಇರಲಿ ಹೇಳೋ, ಅಂಬೋದರ ಏನ ಅಂತಾನ?

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ನಾನೇ ತಮಗ ಹಚ್ಚತೀನಿ, ಚುಚ್ಚತೀನಿ ಅಂತ ಅಪಗೀರ್ತಿ ಬರತಾವರೀ. ಯಾಕಂತ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೋಗಲಿ.

ಕೃ—(ರೇಗಿ) ಅಲೇ ಇವನ! ನೀನು ಸಾಕುಮಾಡೋ ಈ ರಗಳೇನ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಬಾರದ.

ರಾಮ—ಅಲ್ಲ ರಾಯರ, ನಮ್ಮೂರ ರಾಮದೇವರ ಗುಡಿಯೊಳಗ ನಮ್ಮದ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಇರೋ ಮುಂದ, ಈ ಬಡ್ಡೀಮಕ್ಕಳು ಪಂಚೇತಿ ನೆರಸತಾ ರಂತ. ಹಾಂ! ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ. ಇವರಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರ ತದರೀ ಅಧಿಕಾರ? ಅದರಾಗ ರಾಮದೇವರು, ಈ ನಿಮ್ಮ ಮನಿ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ. ದೇವಸ್ಥಾನ ನಿಮ್ಮದು ಆಗಿರೋ ಮುಂದ.

ಕೃ—ಯಾರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಜಿಗರ ಅದನಪ್ಪ, ಪಂಚೇತಿ ನೆರಸೋದಕ್ಕ.

ರಾಮ—ನೀವು ನಂಬರಿ, ಬಿಡರಿ. ನಾನೂ ಅದ ಅಂತೀನಿ. ತಿರಗಿ ಮುರಗಿ ಆ ವಕೀಲ ವೆಂಕಟರಾಯನನ್ನ ಇವರಿಗೆ ಮುಂದಾಳು. ಅದರಾಗ ನಮ್ಮ ಸೀನಣ್ಣನ್ನೂ ಕರಿಸಿಕೊಂಡಾರಲ್ಲ.

ಕೃ—ಹಾಂ! ಸೀನನ್ನ, ಇದರ ದಶಿಂದನ್ನ ಕರಿಸ್ಕಾರೇನು?

ರಾಮ—ಆಲ್ಲ ರಾಯರ, ಮತ್ತೆ ಬ್ಯಾರೆ ಅರ್ಥ ಏನದ ಹೇಳರಿ. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾರೆ ಕೆಲಸಾದರೂ ಏನಿತ್ತರಿ?

ಕೃ—ಮಾಡಲಿ, ಮಾಡಲಿ. ನೋಡೋಣ. ಮಾಡತಾರೇನು? ರಾಮ ದೇವರಿಗೆ ದಾನಕೊಟ್ಟ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು ಅಂದಾರು ಹೌದಲ್ಲೋ? ನಾನು ಈ ಸಾರೆ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮುಡುವು ತಗದಿಟ್ಟೇನಿ. ದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರಾತ್ಯಂತ, ಅಲ್ಲಿಂದ ನೋಡೋಣ. ಈ ಬಡ್ಡೀ ಮಕ್ಕಳು ಚೆನ್ನನ ಹೊಲ ಹ್ಯಾಂಗ ಉಳಸತಾರ ತಿಳೀತದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಸೀನ ಮಾರಿ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದರಾತಿಲ್ಲೋ?

ರಾಮ—ಇವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಯಾಕ ಹೆದರೋದು?

ಕೃ—ಹೆದರಬೇಕು ಅಂತ ಯಾರಂದರು? ನಮ್ಮ ಬಂದೋಬಸ್ತಿ ನಾವು ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು.

ರಾಮ—(ಕೈ ತಟ್ಟುತ್ತ) ಹಾಂ! ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ. ನಾನೂ ಅದೇ ಅಂತೀನಿ. ಆದರೆ ರಾಯರನ್ನ ಸಾಲದ ರಕಮು ಕೊಡತದ, ಹೊಲಾ ಬಿಡಬೇಕು ಅಂತ ಅಂದರೆ.

ಕೃ—ಮುದಕ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿ, ಅಂದರೂ ನಿನಗ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲೋ! ಅಲ್ಲೋ! ಹೊಲಾ ಖರೀದಿ ಆಗಿಹೋಗೇದ. ಸಾಗೋಳಿ ಪತ್ರ ಆಗೇದ. ಸಾಲಾ ಅಂತ ಬೊಗಳತೀದ್ಯಲ್ಲ!

ರಾಮ—ಹಾಂ. ಹಾಂ. ನಾನೂ ಅದೇ ಅಂತೀನಿ ರಾಯರ. ಖರೀದಿ ಆದಮ್ಯಾಲ ಕಬ್ಬಾ

ವೆಂ—(ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಂದು ಕೂಡುವರು.)

ಕೃ—ಏನು ಆಚಾರ ಏನು ಸಮಾಚಾರ ನಿನ್ನೀದು ?

ವೆಂ—ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿನಿ. ಅದರೂ

ಕೃ—ಅದರೂ ಅವರು ಕೇಳಿಲ್ಲರು. ಜಾತ್ರಿ ವಳಗಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಜಾತ್ರಿ ದಿನಸು, ಪಂಚೀತಿ ನೆರಸತೀವಿ ಅಂತಾರ ಹೌದಲ್ಲೇ ?

ವೆಂ—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗರೆದು) ಶ್ರೀಹರಿ, ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಪ್ಪ.

ಕೃ—ಹೂಂ. ಅಂದರೆ ಏನ ಅಂತಾರ ? ತಂಟೆ ಹೂಡತಾರಂತೇನು ?

ವೆಂ—ಈ ವ್ಯವಹಾರಗಳೇನು ಹೊಸವು ಕೃಷ್ಣರಾಯ ನಿನಗೆ ? ನಿನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತದೆ ಅನ್ನು. ಏನೋ ನೀನು ಹೇಳಿದಿ ಅಂತ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಜಾತ್ರಿ ಒಳಗ ಗಡಿಬಿಡಿ, ರಸಕಸಿ ಆಗಬಾರದು ಅನ್ನೋದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ನಿನಗೆ ಆದ.

ಕೃ—ಗಡಿಬಿಡಿ ! ರಸಕಸಿ ! ನೋಡೋಣ. ನೋಡೋಣ, ಆಚಾರ. ಒಟ್ಟು ಆ ಜನ ಏನಂದರು ?

ವೆಂ—ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ, ಸಂಶಯ ದೂರಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ಅಂದ ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಅದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳಿತಾನು ನಡೆದದ್ದು. ನೆಲ ಮನಿಯೊಳಗ ಅವ, ಅಂಬೋದೇನು ? ಒಂದು ವ್ಯಾಳ್ಯ ಇದ್ದರೆ, ಜಾತ್ರಿ ಆದಮ್ಯಾಲೆ ಯಾಕ, ಈಗ ತೋರಿಸಲಿ. ಜಾತ್ರಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಾಗಲಿ. ಪ್ರತಿಪದಾನು ಅಂಬೋದೇನು ? ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲು ತಗಿಲಿ ಅಂತ ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನಾ ಆದ.

ರಾಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ನಾನೂ ಅದೇ ಅಂತೀನಿ. ನಾಳೆ ನಾಡದರಾಗ ಪೂಜಾಮಾಡಿ ಕಾಯ ಒಡದು ಬಾಗಿಲು ತಗದು ಕಾಗದಪತ್ರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರ ಆತೆಲ್ಲ ? ಯಾಕ ರಾಮಣ್ಣ ?

ರಾಮ—ಹೌದಕ್ಕ. ಅದರೂ ನೋಡು ಈ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಆದಷ್ಟು

ಕೃ—ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಅದರಾಗ ದೇವರ ಜಾತ್ರಿ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಗೊಂಡು ಆಗಬಾರದ ಅನಾಹುತ ಆದೀತು.

ರಾಧಾ—ಹಿಂದಕ ಮಾವನೋರ ಕಾಲಕ್ಕ ಹೀಂಗ ನಡನಡುವ ತಗದಿದ್ದಿಲ್ಲೇನು ?

ಕೃ—(ಅಣಕಿಸುತ್ತ) ತಗದಿದ್ದಿಲ್ಲೇನು ? ಇಂಥಾ ಪಂಚೇತಿ ನೆರಸೋದಕ್ಕ, ದೇವರ ದ್ರೋಹ ಮಾಡೋದಕ್ಕ ತಗದಿತ್ತೇನು ? ದೇವರ ಅಲಂಕಾರದ ವಸ್ತ್ರ ಒಡವಿ ತಕ್ಕೋಳ್ಳೋದಕ್ಕಂತ ತಗದಿತ್ತು. ಉದ್ದೇಶದ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರಬೇಕು.

ವೆಂ—ಅಂತೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಆದ. ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದು, ದೇವರು, ಧರ್ಮ ಅನ್ನೋ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಂಥ ಒಳ್ಳೇ ಅಳಿಯ ವಿಮುಖನಾಗಬಾರದು ಅನ್ನೋ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದು. ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ಕೃ—ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಮಾನಮರ್ಯಾದಿ.

ರಾಮ—ಖರೇ ಅದ. ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡಿರಿ. ಮಾನಮರ್ಯಾದಿ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲ ಏನು ಇದ್ದರೇನು ಬಿಟ್ಟರೇನು ?

ರಾಧಾ—ನಿನ ಮರ್ಯಾದಿ ಸುಟ್ಟಿತು. (ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ) ಮರ್ಯಾದಿ ಮರ್ಯಾದಿ ಅಂತ ಕರುಳು ಕುಯ್ಯೋ ಹಾಂಗ ಮಾಡಿದಿರಿ.

ಕೃ—ನೀನು ಮತ್ತಾಕ ಹೊರಗ ಬಂದಿ ?

ರಾಧಾ—(ಆಳುತ್ತ) ಯಾಕ ಬಂದಿ ? ಯಾಕ ಬಂದಿ ? ನನ್ನ ಜೀವ ಮಾನ ಇರೋತನಕ ನಿಮಗ ಅಡ್ಡ ಅಡ್ಡ ಬರತೀನಿ. ಆಮ್ಯಾಲ ಯಾರ ಬರತಾರ ?

ವೆಂ—ರಾಮರಾಮ ? ಯಾಕ ಮನಸಿಗೆ ತ್ರಾಸ ಮಾಡಕೋತಿರಿ. ಆಗೋ ಕಾಲಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಆಗತದ. ಅದೆಲ್ಲ ದೇವರ ಆಟ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನಿರಿ.

ರಾಧಾ—ಎಲ್ಲೇತನಕ ಸುಮ್ಮನಿರೋದರೀ. ಮನೀ ಒಳಗಿನವರ ಮಾತಿನ ಕಿಂತ ಹೆರವರ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೋತ ಹೋದರ, ಮನಿ ಮುರಿದು ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ ಆಗಿಹೋಗದ ಇನ್ನೇನು ?

ಕೃ—(ಒಬ್ಬರ) ಒಳಗ ಹೋಗು ನೀನು. ನನ್ನ ತಲಿ ಕಾಯಿಸಬ್ಯಾಡ.
ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಅಳಿಯ ಮಾತ್ರ ಮನಿಯವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಹಳ
ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿ ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾನ. (ತಲೆ ಜಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುವನು)

ರಾಮ—ರಾಯರ, ರಾಯರ, ಬ್ಯಾಡಿರಿ. ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ.

ಕೃ—ರಾಮಣ್ಣ, ಇದು ಮನಿ ಅಲ್ಲೋ ಮಸಣ ಆಗೇದ. ಮನಿ ಮಂದಿ
ಅಂತ ಇವರು !

ರಾಧಾ—(ಆಳುತ್ತಲೇ) ಮನಿ ಮಂದಿ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ, ಬಟ್ಟೆ ತುರಕಿ, ಬೆನ್ನ
ಮ್ಯಾಲ ಬರೀ ಎಳೇತಿದ್ದರ, ಮನಿ ಮಸಣ ಅಲ್ಲದ ಇನ್ನೇನು
ಆಗತದ.

ಕೃ—ಅಯ್ಯಯ್ಯೇ! ಇದು ನೋಡಿರಿ ಆಚಾರ. ಇಂಥಾದ್ರೊಳಗ ನೀವು
ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೋಬೇಕು ಅಂತ ಉಪದೇಶ ಮಾಡತೀರಿ.

ವೆಂ—ರಾಧಾಬಾಯಿ, ನೀನು ಒಳಗ ನಡಿಯಮ್ಮ. ನಡಿ, ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ
ಹತ್ತರ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ. ನಡೆಕ್ಕ. (ರಾಧಾಬಾಯಿ ಒಟಗುಟ್ಟುತ್ತ
ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಆಚಾರ್ಯರು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವರು.)

ಕೃ—(ಕೈ ಹಿಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ರಾಮಣ್ಣ. ನೋಡಿದಿಲ್ಲೋ. ಒಬ್ಬರಾದರೂ
— — ಒಬ್ಬರಾದರೂ — — ಒಬ್ಬರಿಗಾದರೂ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿ
ಕಲ್ಪನಾನೂ ಇಲ್ಲ — ವ್ಯವಹಾರ ಅಂದರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ರಾಮ—ರಾಯರ, ರಾಯರ, (ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೈನಿಡಿ)
ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಗೊಳ್ಳಿರಿ. ಮುಂಜಾನಿನಿಂದ ದಣುವ
ಆಗೇದ. (ಕನಿಕರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಿಮ್ಮ ಉಪ್ಪು ಉಂಡ ದೇಹ ಇದು.
ಇದು ಇರೋತನಕ ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೀಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರಗೊಡೋದಿಲ್ಲಂತ
.... ನೀವು ನಂಬರಿ ಬಿಡರಿ — ನಾನು ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ
ಸೇವಕ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪಣ ತೊಡತೀನಿ.

ಕೃ—ರಾಮರಾಮ! ನೀನೇ ಕಾಯಬೇಕು.

ಪ್ರವೇಶ ೬

[ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ. ಸಾಯಂಕಾಲ ೪-೩೦ ರ ಸಮಯ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮನೆಯ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಮಂಚದಮೇಲೆ ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಸುಮಿತ್ರಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ತಲೆ ಕೆದರಿದೆ. ಮೋರೆ ಒಣಗಿದೆಯಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹದ ಕಳೆ ಇವೆ. ಪಕ್ಕದ ಸ್ಥೂಲಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕ ಕಾಪಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದು ಪಾನು ತಿರುವಿ ನೋಡುವಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಪದಗಳ ಪಲ್ಲವಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅರ್ಧರ್ಧಕ್ಕೆ ಅನ್ನುತ್ತ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುವಳು.] †

ಸು—

ಕೇದಾರಗೌಳ ರಾಗ, ಝಂಪೆ ತಾಳ

ಕುಲಕುಲ ವೆನ್ನುತಿಹರೋ || ಪ ||

ಕುಲ ಯಾವುದು ಸತ್ಯಸುಖ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ || ಅ ಪ ||

ಕೆಸರೊಳು ತಾವರೆ ಪುಟ್ಟಲು ಅದೆ ತಂದು |

ಬಿಸಜನಾಭನಿಗರ್ಪಿಸಲ್ಲಲ್ಲಿವೇ ||

ಹಸುವಿನ ಮಾಂಸದೊಳುತ್ತತ್ತಿ ಪ್ರೀತವು

ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ಭೂಸುರರುಣಲಿಲ್ಲವೇ ||೧||

ಮೃಗಗಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದ ಕಸೂರಿ |

ತೆಗೆದು ಪೂಸುವರು ಭೂಸುರರೆಲ್ಲರೂ ||

ಬಗೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣನ್ಯಾವ ಕುಲದವನು |

ಅಗಡೆವಲ್ಲಭನ್ಯಾತರ ಕುಲದವನು ||೨||

ಆತ್ಮ ಯಾವ ಕುಲ ಜೀವ ಯಾವ ಕುಲ !

ತತ್ತ್ವ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಕುಲವಾವುದು ||

ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮ ನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವ |

ಆತನೊಲಿದಮ್ಯಾಲೆ ಯಾತರ ಕುಲವೋ ||೩||

(ಪುಸ್ತಕ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗುವಳು.)

ಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಹಣೆಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿ) ಮೈ ಬಿಸಿ ಆದಹಾಂಗ
ಆಗೇದಲ್ಲ ?

ಸು—ಏನು ಬಿಸಿ ಇಲ್ಲ, ಹಸಿ ಇಲ್ಲ. ಅವ್ವಾ, ಗುಡಿಗೆ ಯಾರ್ಯಾರು ಬಂದಾರ ?

ರಾಧಾ—ಎಲ್ಲಾರೂ ಬಂದಾರ.

ಸು—ಎಲ್ಲಾರೂ ಬಂದಾರಂದರೇನು ? ಸುನೀತಾ ಬಂದಾಳ ?

ರಾಧಾ—ಇಲ್ಲ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಎರಡನೇ ಪಂಜಿಗೆ ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗತೀನಿ.

ಸು—ಅದಕ್ಕಂತ ಬಂದೇನ?

ರಾಧಾ—ಇಲ್ಲವ್ವ. ಈ ಮಾರಾಯ ರಾಮಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ತನಕ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಹೊತ್ತು ಮುಣಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಎಲ್ಲಾ ನನಸುತ್ತ ಬಿದ್ದದ. ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗೇದ ಅಂತ. ಅದಕ ಕೀಲಿ ಕೈ ಕೊಟ್ಟಾರ ತೆಗೊಂಡು ಬಂದೀನಿ.

ಸು—ಈಗೇನ ರೂಪಾಯಿ ?

ರಾಧಾ—ಏನೋ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತ. ಉಟಕ್ಕ ಕೂಡೋದಕ್ಕ ಮುಂಚೆ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡತಾರಂತ.

ಸು—ಎಷ್ಟು ?

ರಾಧಾ—ಮುನ್ನೂರಾ ಒಂದು. ಮತ್ತ ಹಾಂಗ ಆ ಜೋಯಿಸರ ಮನ್ಯಾಗ ಮಾಲೀ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಾರಂತ. ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ದಶಿಂದ ಅದನ್ನೊಂದು ನಾನೇ ಇಸಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ನಾನದನ್ನ ಇಸಗೊಂಡು ಬರತೀನಿ. ಬರೋದರೊಳಗ ನೀನು ಆ ಮ್ಯಾಲ ಅದಲ್ಲ ಆ ಪೆಟಿಗ್ಯಾಗ ರೂಪಾಯಿ ಅವ. ಒಂದು ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಗತ ಇಡತೇದ್ಯಾ ಅಕ್ಕ ?

ಸು—ಈಗ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡೋದು ಯಾಕೋ ಏನೋ ?

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯ ! ನೀನೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಾಂಗ ಮಾಡತೀದೆಲ್ಲ ? ದೇವರ ದಶಿಂದ ಹಾಂಗ ಅನಬಾರದು.

ಸು—ದೇವರ ದಶಿಂದ. ದೇವರ ದಶಿಂದ. ಯಾಕ ದೇವರನ್ನ ಹರಲಿ ಮಾಡೋದೋ, ಏನೋ ?

ರಾಧಾ—ಇರಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರವ್ವ ಘೆಳಸವರು ಅವರು. ಖರ್ಚುಮಾಡವರು ಅವರು. ನಮಗ ಯಾಕ ? ನಾಹೋಗಲ್ಯಾ. ತಗದಿಡು ಏನು ?
(ಏಳುವಳು)

ಸು—ನಾ ಏಳಲಾರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮ. ರೂಪಾಯಿ ಉಸಾಬರಿ ನಮಗ ಯಾಕ ಅಂತ.

ರಾಧಾ—(ಸುಮಿತ್ರೆಯಗಲ್ಲ ಹಿಡಿದು) ಅಯ್ಯ ? ಸಿಟ್ಟಾದೇನು ? ನೀನ ಬ್ಯಾರೆ, ನಾವು ಬ್ಯಾರೆ ಏನ ಹಡದವ್ವ. ಹಾಂಗ ಸಿಟ್ಟಾಗಬಾರದಮ್ಮ. ಇವೊತ್ತ ಸಂಜೆಕೆ ತೇರ ಎಳ್ಳೋಮುಂದ ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ ತೀನಂತ.

ಸು.—ಈ ರೂಪಾಯಿನ ಬಡವರಿಗಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರ, ಇಲ್ಲ ಕನಿಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಿ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟರ ನೆಟ್ಟಗಾಗಲಿಕ್ಕಲ್ಲ ?

ರಾಧಾ—ನೀನೂ ಸೀನಪ್ಪನಹಾಂಗ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲ ? ನಮಗ ಹೆಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಉಸಾಬರಿ ಯಾಕವ್ವ ಅಂತೀನಿ. ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾಡೋಣ.

ಸು—ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಕೋತ ಬಂದದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ್ತದ.

ರಾಧಾ—ಏನಾಗೇದ ?

ಸು—ಇನ್ನೇನಾಗಬೇಕು (ಅಳು ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಮನಿಗೆ ಬರೋದು ಬಿಟ್ಟು ಮಂದಿ ಮನ್ಯಾಗ ಇರಬೇಕಾತು.

ರಾಧಾ—(ಮೈಮೇಲೆ ಕೈ ಅಡಿಸಿ) ಹೌದವ್ವ ಏನಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತೆ ? ನಾನು ಇವೊತ್ತ ರಾಮ ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೀನಿ. ನಮ್ಮ ಸೀನಪ್ಪ ಮನಿಗೆ ಬರಲಿ. ಪ್ರಸ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ನಿನಗ ಭಂಗಾರದ ನಾಮ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹರಕೆ ಹಾಕೇನಿ.

ಸು—ನೀನೂ ಅದನ್ನ ಬೇಡಿಕೊಂಡೇನು ?

ರಾಧಾ—ಯಾಕ ?

ಸು—ರಾಮಪೂರದ ಚೆನ್ನನ ಹೊಲಾ ತಿರಗಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ?

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯ ನಮ್ಮವ್ವ ! ನಿಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಚೆನ್ನನ ಎಲ್ಲಾರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ಯನ.

ಸು—ಬಡವರ ಗೋಣು ಮುರದು ಮುರದು ಗೋಳು ಕಟಗೊಂಡೇ ನಮಗ ಕೆಡಕು ತಂದಹಾಂಗ ಆಗೇದ.

ರಾಧಾ—ನೀನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ. ಜಾತ್ರಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಗಿ ಹರಿಸಾಣಂತ, ಆತ್ಯ. ಮತ್ತೆ ನಿನಗ ಆಯಾಸ ಆಗತದನೋ ಏನೋ ನಾನೇ ರೂಪಾಯಿ ತಗದು ಇಟಗೊಂಡು ಹೋಗಲ್ಯಾ ?

ಸು—ಇರಲಿ ಹೋಗವ್ವ ! ನಾನೆಲ್ಲ ತಗದಿಡತೇನಂತ.

ರಾಧಾ—ಇಗಾ ಕೀಲಿ ಕೈಸರಾ ಇಲ್ಲೇ ಅದ ನೋಡು. ಜ್ವಾಕಿ (ಸ್ವಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೀಲಿ ಕೈಸರ ಇಡುವಳು. ಮುಂದೆ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗಿ ಏನನ್ನೋ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ತುಸುಹೊತ್ತು ನಿಂತು) ಸುಮ್ಮಕ್ಕ, ಯಾರರ ಬಂದರ ನಾ ಬರೋತನಕ ಕೂಡು ಅಂತ ಹೇಳು.

ಸು—ಯಾರ್ಯಾರ ಯಾರ ಬರತಾರ !

ರಾಧಾ—ಅಲ್ಲ ಯಾರಾರ ಬಂದರ ಹೇಳೂ ಅಂದೆ. ಕೀಲಿಕೈ ಮಾತ್ರ ಜ್ವಾಕಿ (ಹೋಗುವಳು.)

ಸು—(ಕೀಲಿ ಕೈ ಸರವನ್ನು ತಿರುವುತ್ತಾ ತಿರುವುತ್ತಾ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು. ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ತನ್ನಸ್ವಕ್ಕೆ ತಾನೇ) ರೊಕ್ಕ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ರೊಕ್ಕಾನೇ ಮುಖ್ಯ ಆಗೇದ.

(ಪದದ ಕಾಪಿಯೊಂದನ್ನು ಅರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳುವಳು. ಬರುವಗುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವಳು.)

ಪಂತುರಾವಳಿ ರಾಗ. ಮಟ್ಟಿತಾಳ

ರೊಕ್ಕವೆರಡಕ್ಕೂ ದುಃಖ ಕಾಣಕ್ಕ ||ಪ||

ಮಕ್ಕಳ ಮರಿಗಳ ಮರಿಸೋದೆ ರೊಕ್ಕ

ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪವ ಸವಿಸೋದೆ ರೊಕ್ಕ ||

ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯ ಬಹು ಬಡಿಸೋದೆ ರೊಕ್ಕ

ಫಕ್ಕನೆ ಹೋದರೆ ಘಾತಕಾಣಕ್ಕ ||೧||

ನೆಂಟರ ಇಷ್ಟರ ಇರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ

ಕಂಟಕಗಳ ಪರಿಹರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ

ಗಂಟುಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ತುಂಟತನಗಳನು ಬಿಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ || ೨ ||

ಇಲ್ಲದ ಗುಣಗಳ ಬರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬಲ್ಲಿದನಿವನೆನಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸಲ್ಲದಮಾತನು ನುಡಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಇಲ್ಲದಿರಲು ಬಹು ದುಃಖ ಕಾಣಕ್ಕ || ೩ ||

ಉಂಟಾದ ಗುಣಗಳ ಮೆರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬಂಟಿರನೆಲ್ಲರ ಕರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬಂಟಿ ಕುದುರೆ ಆನೆ ತರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸೊಂಟಕಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ನಿಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ || ೪ ||

(ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಹಾಡುತ್ತಿರುವವನು ನೋಡಿ ಮರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವನು. ಸುಮಿತ್ರಾ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು)

ವಿದ್ಯೆಯ ಮನುಜರ ತರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಹೊಂದಿದ ಜನರನು ಬಿಡಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಮುದ್ದು ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಮರೆಸುವ
ಬಿದ್ದೋಗೋ ರೊಕ್ಕವ ಸುಡು ನೀನಕ್ಕ || ೫ ||

(ಕಾಪಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ' ಉಸ್ಸೆಪ್ಪ ' ಎಂದು ದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗುವಳು.)

ಶ್ರೀ—(ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಳಗಡೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅತ್ತೆಮ್ಮ.

ಸು—(ಎಚ್ಚತ್ತವಳಂತೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು) ಅಯ್ಯೋ! (ಕೆಳಗೆ ಬದುಸಿಂತು) ಆಕಿ
ಹೊರಗ ಹೋಗ್ಯಾಳ ಆ ಜೋಯಿಸರ ಮನಿಗೆ. ಬಂದರ ಕೂಡೂಂತ
ಹೇಳಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ. (ಎನ್ನುತ್ತ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಿದ್ದ ಕುರ್ಸಿಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಸರಿಸುವಳು. ತಾನೂ ಮಂಚದ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಅನಿ
ಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಶ್ರೀ—(ಕುರ್ಸಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದುಸಿಂತು) ಈಗ ಜ್ವರ ಬರತಾವ ಏನು ದಿನಾ?

ಸು—(ನಸು ನಾಚಿ, ಮುಖ ಕೆಳಗೆಮಾಡಿ, ಕೈಯಿಂದ ಮಂಚವನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಕ್ಕೆ)
ಈಗ ಎರಡು ದಿನಾ ಆತು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರ ತಲಿಶೂಲಿ ಮಾತ್ರ
ಆಗಾಗ ಇರತದ.

ಶ್ರೀ—ಮತ್ತ ತಲೆಶೂಲಿಗೆ ಈ ಹಾಡಿನ ಪುಸ್ತಕ ಕಾಪಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಔಷಧ ಇದ್ದಾಂಗ. (ಎಂದು ಸ್ಥೂಲಿನ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಂದೊಂದೇ ತೆಗೆದು ನೋಡುವನು. ಹೆಸರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವನು) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ, ಹರಿಭಕ್ತಿ ಸುಧೆ, ಚೇಳಿನ ಹಾಡು, ಹರಿಕಥಾವೃತ್ತಸಾರ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು. (ಕಾಪಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಕೀಲಿ ಕೈಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು. ಕಾಪಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಅವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಓಹೋ ಕೀಲಿ ಕೈಸರ!

ಸು—ಅವ್ವ ಇಟ್ಟು ಹೋಗ್ಯಾಳ.

ಶ್ರೀ—ಹೂಂ (ಕೀಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಂದೊಂದೇ ಸಂಶೀಲಿಸಿ) ನೆಲಮನಿ ತಿಜೋರಿ ಕೀಲಿ ಕೈ ಯಾವುದು?

ಸು—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ನೆಲಮನಿ ತಿಜೋರಿ ಕೀಲಿ ಕೈಯೆ?

ಶ್ರೀ—(ಬಂದು ಕೀಲಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ಹೌದು. ಇದೇ ಅಲ್ಲ?

ಸು—ಅದರ ಕೆಳಗಿಂದು.

ಶ್ರೀ—ಸರಿ. ನನಗಿಷ್ಟು ದೀಪ ಬೇಕು. ನೆಲಮನಿಗೆ ಹೋಗತೀನಿ.

ಸು—ಇವತ್ತು? ಛೇ ಛೇ!

ಶ್ರೀ—ಹೌದು ಇವತ್ತೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗೇದ ನನಗ.

ಸು—ಇವತ್ತು ಪ್ರತಿಪದಾ ಅಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—ಗೊತ್ತದ. ಅದರ ಚನ್ನನ ಹೊಲದ ಕಾಗದಾ ಪತ್ರ ಈಗಲೇ ಬೇಕಾಗೇವ.

ಸು—ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಒಳಗ ಅವ ಅಂತ ಯಾರು ಅಂದರು?

ಶ್ರೀ—ಮಾವಯ್ಯ, ರಾಮಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಹೇಳ್ಯಾರೆ.

ಸು—ಅಂದರೆ ಇನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಾ ತಡದರೆ ತಗದು ಕಳಿಸಿಕೊಡತೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ಇವೊತ್ತೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಘಾತ ಆಗತದ.

ಸು—ಯಾಕೋ ಬ್ಯಾಡ ಅನಸತದ. ಗಾಬರಿ ಆಗತದ.

ಶ್ರೀ—ಸರಿ. (ಮುಂದೆ ಹೋಗುವನು)

ಸು—(ಆಡ್ಡಬಂದು ನಿಂತು ತಡೆದು) ಅಯ್ಯೋ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರೆ.

ಶ್ರೀ—ಹಾದಿ ಬಿಡು.

ಸು—ಅಯ್ಯೋ! ನಾನ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಿಸಲಿ? ನೀವು ಹೋಗೋದು ಬ್ಯಾಡ.
ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೆಲಸಾ ಆಗಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡನೂ
ಇದ್ದೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ನನಗ ಬರೇ ಮಾತು ಬೇಕಿಲ್ಲ

ಸು—ಅವ್ವ ಬಂದಳಂದರ ?

ಶ್ರೀ—ಯಾರಬಂದರೂ ನನಗ ತಡೆಯಿಲ್ಲ.

ಸು—(ಏನೂ ತೋಚದ ತಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ) ಅಲ್ಲ! ಚನ್ನಗ ಆಗೋ ಉಪಕಾರ
ಮೊಳಗ ನನಗೂ ಇಷ್ಟು ಪಾಲು ಬ್ಯಾಡ?

ಶ್ರೀ—ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು.

ಸು—ನಾನೊಂದು ಹೇಳತೀನಿ. ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಆ ಕಾಗದ ಕೊಳವಿ
ತಗೊಂಡ ಬರತೀನಿ. ನೀವು ಇಲ್ಲೇ ಇರಿ. ಅವ್ವ ಬಂದರ ತಡದು
ನಿಂದರಸವಂತರಿ.

ಶ್ರೀ—ಬ್ಯಾಡ. ನಿನಗ ಮೈಯಾಗ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ.

ಸು—ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ. ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗೇದ. ನೀವು ಒಳಗ ಹೋದ
ಮ್ಯಾಲ ಅವ್ವ ಬಂದಳೂ ಅಂದರ ನನಗ ಕೀಲಿಕೈ ಕೇಳತಾಳ.
ಸಂಶಯ ಬರತದ. ಮತ್ತ ಗದ್ದಲ ಆಗತದ. ಅದಕ್ಕ.

ಶ್ರೀ—ಆಂ! (ಕೀಲಿ ಕೈಸರ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು.)

ಸು—ಹೌದು ತರಿ. (ಎಂದವಳೇ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೀಲಿ ಕೈ ಸರವನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವಳು. ಒಳಗೆ ಚಲಕ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಶ್ರೀ—(ಅನಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತು ಬಾಗಿಲ ಬಡಿಯುವನು.) ಅಯ್ಯೋ ಒಳ ಚಲಕಾನೇ
ಬಿತ್ತಲ್ಲ!

ನೆಂ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ರಾಧಕ್ಕ, ರಾಧಕ್ಕ !

ಶ್ರೀ—(ಚಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ) ನಮಸ್ಕಾರ ಆಚಾರ.

ನೆಂ—ಏನಪ್ಪ ಏನ ಸುದ್ದಿ? ನಮ್ಮ ರಾಧಕ್ಕೇಲ್ಲಿ?

ಶ್ರೀ—ಅತ್ತೆಮ್ಮನ? ಆಕೆ ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಗ ಹೋಗ್ತಾಳಂತ.

ನೆಂ—ಸುಮಿತ್ರಾ?

ಶ್ರೀ—(ಕುಶಲವಾದ ಬಾಗಿಲು ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಒಳಗ.

ವೆಂ—ಕೂಡಲ್ಲ. (ಇಬ್ಬರೂ ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕೂಡುವರು.) ರಾಧಕ್ಕ ಇನ್ನೂ ಬರದೇ ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಅಲ್ಲಿ ಗಡಿಬಿಡಿ ನಡಿಸ್ತಾನ.

ಶ್ರೀ—ಹೂಂ! ಮೊದಲನೇ ಪಂಕ್ತಿ ಆಯತೇನರಿ ?

ವೆಂ—ಆಯಿತಲ್ಲ! ಆದಮ್ಯಾಲ ನಾನು ಮನಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಹಾದೀ ಯೊಳಗೂ ರಾಧಕ್ಕಗ ಹೇಳಿಹೋಗರೀ ಅಂತ ಅಂದನೂ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯ ; ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ನೀನು ಎರಡನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ನಡಿಯಲ್ಲ ಊಟಕ್ಕ.

ಶ್ರೀ—ನೋಡೋಣ.

ವೆಂ—ಇವೊತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ರಫೋತ್ಸವಕ್ಕಾದರೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಬರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ—ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಆದಮ್ಯಾಲ ಅದಕ್ಕೆ ಎದುರಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೇವರ ಚಮತ್ಕಾರನೂ ಮಾಡತಾನ.

ವೆಂ—ಹೌದಪ್ಪ! ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲ ಚಮತ್ಕಾರನೇ ನಮಗೆಲ್ಲ. ಆತಗ ಅದು ಸಹಜ ಲೀಲೆ.

ಶ್ರೀ—ಅಲ್ಲ, ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮಗಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟಕೋ ಬೇಕಂತ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಅದು ನಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಡತಾ ಹೋಗತದ. ಅದೇ ನಾವು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಿಸದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊತ ನಡದಿದ್ದರ ಆ ಪದಾರ್ಥ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮದಾಗಿ ಬಿಡತದಲ್ಲ! ನಾನು ಹೇಳೋದು ಈ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು.

ವೆಂ—ಹೌದಪ್ಪ ಹೌದು ಹೀಗಾಗೋದುಂಟು. ಹೊತ್ತಾಯಿತು ನಾನು ಹೋಗತೀನಿ. ರಾಧಕ್ಕ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದರ ಇದಿಷ್ಟು ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿ ಬಿಡು ತೀರಿತು.

ಶ್ರೀ—ಛೇ! ಛೇ! ನಿಲ್ಲರಿ ಈಗ ಬಂದಾಳು.

ವೆಂ—ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿರಾಮ ತಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಗುಡೀ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲ ?

ಶ್ರೀ—ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಾಗ ಅತ್ತಿಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾವನ ಮನೀಗೆ ಸುನೀತಾನ್ನ ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

ವೆಂ—ಹಾಂ! ನಿನ್ನ ಕೇಳಬೇಕಂತ ಎಷ್ಟ ಸಾರೆ ನೆನಪಾದರೂ ಮರತೇ ಹೋಗತದ. ಆ ಸುನೀತಾಗ ವರ ನಿಶ್ಚೈಸಿದೆಂತಲ್ಲ. ಯಾವ ಊರವರು ?

ಶ್ರೀ—ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯ ಆಗೋದರೊಳಗ್ಗ ಮುರಿದುಹೋಯಿತು.

ವೆದ—ಮುರದು ಹೋಯತ ? ನೀನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ದಶಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀ ಅಂತ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆ.

ಶ್ರೀ—ಅದೇ ನಾನಾಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ! ನಾವು ಮಾಡೋದು ಒಂದು. ಆಗೋದು ಇನ್ನೊಂದು. ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಆದರ ಯಾಕ ಆ ಸಂಬಂಧ ಮುರಿತೊ ?

ಶ್ರೀ—ನಾನು ಆ ಹುಡುಗನ್ನ ರಾಜಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೆ. ಆದರ ಅವನ ತಂದೀಗೆ ಇವನು ಬರದರ ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಾವು ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮೀರಿ ಲಗ್ನ ಆದರ ನಾವು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಖಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಅವನ ಬರದಾರ.

ವೆಂ—ಅಯ್ಯೋ! ಹೀಗಾಯಿತೆ ? ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಇದೇ ಭೂತಾನೇ.

ಶ್ರೀ—ಒಟ್ಟು ಆಚಾರ ! ಮನುಷ್ಯಗ ರೊಕ್ಕನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭೂತ. ಅದರ ದಶಿಂದ ತಪ್ಪು, ಧರ್ಮ, ಧೈಯ ಇವಂತೂ ಇರಲಿ. ನಮ್ಮ ವರು ತಮ್ಮವರು ಅನ್ನೋ ಮುಲಾಜಿ ಸಹಿತ ಹೋಗಿ ಬಿಡತದ.

ವೆಂ—ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮುಖ್ಯ ತಡೆ ಅಲ್ಲ, ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ? ಈ ದ್ರವ್ಯದ ಲೋಭ ಬಹಾಳ ಕೆಟ್ಟದಪ್ಪ. ಈ ಲೋಭ, ಮತ್ತೆ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗೋ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದಾ ಅಂದರ ಆಯಿತು, ಭವಸಾಗರ ದಾಟಿದ್ದಾಂಗ.

ರಾಧಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಯ್ಯಯ್ಯ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾತೇನು? ನೀವು ಬಂದು?

ಶ್ರೀ—ಅಷ್ಟೇನು ಹೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಏನಕ್ಕ! ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಅಲ್ಲಿ ಗಡಬಿಡಿ ನಡಿಸ್ಸಾನ. ತೀವ್ರ ನಡಿ.

ರಾಧಾ—ಹೌದರಿ. ಆ ಜೋಯಿಸರ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. (ಬಾಗಿಲು ದಬ್ಬಿ) ಅಯ್ಯ! ಒಳಚಲಕ ಹಾಕೈಂಡದಲ್ಲ ತಾಯಿ ಈ ಹುಡಿಗಿ. ಸುಮ್ಮಕ್ಕ! ಸುಮ್ಮಕ್ಕ! ಸುಮಿತ್ರಾ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ನಾನು ಬಂದೀನಿ ಬಾಗಿಲು ತಗಿಯಮ್ಮ. (ಬಾಗಿಲು ಬದಿಯುವಳು) ಈ ಮಹಾರಾಯ ರಾಮಣ್ಣ ಇವತ್ತೂ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಕೂತಾ. ನನಗ ಫಜೀತಿ ಆಗೇದ.

ವೆಂ—ಅಂದಹಾಂಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾ ಈತ? ಇಲ್ಲೇ ಹೊಲಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಬರತೀನಿ ಅಂತ ನನ ಮುಂದ ಹೇಳಿದಾ ಮುಂಜಾನೆ.

ಶ್ರೀ—ಹೊಲಕ್ಕಂತ ಹೇಳಿದನ? ಯಾವ ಹೊಲಕ್ಕರಿ?

ವೆಂ—ಏನೋ ಅಪ್ಪ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಅವನು. ಅವಸರದಿಂದ ಹೋಗೇ ಬಿಟ್ಟ.

ಶ್ರೀ—ಚೆನ್ನ ಇವೊತ್ತು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ವೆಂ—ಹೀಗೇನು? ಏನೂ ತಿಳಿದು. ದೇವರ ಚಿತ್ತ.

(ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವುದು. ಸುಮಿತ್ರಾ ಬಾಗಿಲು ಬಳಿ ಧುಡನೆ ಬೀಳುವಳು. 'ಅಯ್ಯೋ' ಎಂದು ಚೀರುವಳು. ಕಾಗದದ ಕೊಳವಿ ಕಳಚಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು. ಉರುಳಿ ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಾಲ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಸುಮಿತ್ರಾ ತೀರ ನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.)

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯ ಸುಮ್ಮಕ್ಕ! ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ತಾಯಿ? (ಅವಳ ತಲೆಯತ್ತಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಹಕಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಆಚಾರ್ಯರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಾಧಾ—ಸುಮ್ಮಾ! ಏನಮ್ಮ! ಹೀಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಡತೀದಿ? ಏನಾತು?

ಸು—(ಚೀರುವಳು) ಅವ್ವಾ! ಹಾವು ಕಡೀತ ನನಗ. ಇಲ್ಲಿ ಬಲಗಾಲಿಗೆ.

ರಾಧಾ— } —ಹಾವು !
ವೆಂ— }

ಸು—ಹೌ....ದು.....ನೆಲಮು..... (ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವಳು. ರಾಧಾ ಬಾಯಿ ಹೊರಗೆ ದುಃಖಿಸುವಳು.)

ವೆಂ—(ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವರು. ಅವನು ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುವನು.)

ರಾಧಾ—ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ದೈವ. ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಲಿ? ಅದು ನಾಗರ ಹಾವು. ನನ್ನ ಕೂಸಿನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಿಪ್ಪ. ಚೆನ್ನನ್ನ ಕರೆಸರೋ! ಅವರಿಗೆ ಬಾ ಅಂತ ಕರಿಕಳಸರಿ.

ವೆಂ—ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಮ್ಮ. ನೀನು ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡಿದರ ಆ ಹುಡುಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಬರಿ ಆದಾಳು. ನಾನೆಲ್ಲರನ್ನ ಕರಸತೀನಿ.

ರಾಧಾ—ನೋಡರಿ ಆಚಾರ! ನೀವು ಇಷ್ಟು ಹ್ಯಾಗರಮಾಡಿ ಉಳಸರಿ. ಈಕಿ ಯಾಕ ನೆಲಮನಿಯೊಳಗ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದೀತು? ಆ ಬಡ ರಂಡೇಗಂಡಿ ಚೆನ್ನನ ಉಸರನ್ನ ಎಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಿತೋ ಏನೋ? ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರ ಏನ ಆದ?

ವೆಂ—ರಾಧಕ್ಕ ನೀನು ಘಾಬರಿ ಆಗಬ್ಯಾಡ. ಸೀನಣ್ಣ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಇರು. ನಾನು ಡಾಕ್ಟರ ನೀಲಕಂಠರಾಯರನ್ನ ಮೊದಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಆಮ್ಯಾಲ ಚೆನ್ನನ್ನ ಬಂದಾನೇನೋ ಕರಸಿಗೋತೀನಿ.

ಶ್ರೀ—(ತಡವರಿಸುತ್ತ) ಆಚಾರ, ನೀವೇ ಇರಿ. ನಾನೇ ಡಾಕ್ಟರ ಮಾಮನ್ನ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡತೀನಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸದಾಶಿವಯ್ಯನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಚೆನ್ನನ್ನ ಕರಸಿಗೋತೀನಿ. (ಕಾಗದ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಮೇಜಿನಮೇಲೆ ಒಗ್ಗದೆ ಹೋಗುವನು.)

ವೆಂ—ಆಗಲಿ ಹೋಗು. (ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು.)

2ನೆಯ ಪ್ರವೇಶ

(ಊರ ಜೀದಿ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಮಡಿ ಉಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಜಾಂಬನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವನು. ಹಿಂದಿನಿಂದ 'ಎಪ್ಪಾ ! ನನ್ನೊಡ್ಡಾ ! ಒಂತುಸಾ ನಂದಿರು' ಎನ್ನುವ ಕೂಗು ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಮಧ್ಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು. ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪನು ಬಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಅಳುತ್ತ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ)

ಚೆ— ಎಪ್ಪಾ ನನ್ನ ಕಳ್ಳು ಕೊರೀ ಬ್ಯಾಡ. ರಾಮಣ್ಣ ಮಾಡದೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನೆಪ್ಪ. (ಎಪ್ಪು ನಿಂತು) ನನ್ನ ಉಡುಗ ರಾಮಗ ಸಾಯಂಗ ಎಟು ಬಿದ್ದವ್ವ ಎಪ್ಪ ! ಈ ಊರ ದವಾಕಾನಿಗೆ ತಂದಾರ. ಏನಾ ಗ್ರೈತೋ ಏನೋ ? ಸಣ್ಣವನ್ನ ಅಮೀನ ಕಚೇರಿಗೆ ಒಯ್ದಾರ. ಎಪ್ಪಾ ಅವನ್ನಾರ ಈಟು ಉಳಿಸಿಗೋ ! ರಾಮಣ್ಣ ಇನ್ನ ಅಲ್ಲೇ ಕುಂತಾನ.

ಕೃ—ಆತ್ಮೆ ! ಸೊಕ್ಕು ಮುರೀತ ಈಗಾರ ನಿಂದು. ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿಲೆ ಹೇಳಿದರ ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಿ ? ಕಡೀಗ ಆತಿಲ್ಲೋ ಹಣೇಬಾರ. ಬ್ಯಾಡೋ ! ಆ ತಿಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ಬಡದಾಡಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಗಿಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಂಗ ಹೇಳಿದೆ. ನಾ ಏನು ಮಾಡಲೆಪ್ಪ ಈಗ ? ಉಣ್ಣು ಫಲ ಭೋಗಾನ.

ಚೆ—(ದೃಷ್ಟದಿಂದ) ಔದು ಎಪ್ಪ ! ನೀ ಎಳದ್ದಿ. ಅದರ ದೈವ ಕೊಟ್ಟಿ ಐತಿ. ಏನು ಮಾಡೋದು ? ನೀನಿಷ್ಟು ಅಂತಕ್ಕಣ್ಣಾ ಮಾಡು.

ಕೃ—ಈಗ ನಾನು ಮಡೀಲೆ ಇದ್ದೀನಿ. ನಂದು ಇನ್ನ ಊಟ ಸೈತ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ನೋಡಾಣಂತ. (ಹೊರಡಲನುವಾಗುವನು.)

ಚೆ—ಒಂದು ಚೀಟ್ಯಾನ ಬರಕೂಡು ಅಮೀನಗ. ಮನೀಗೆ ಬರತೀನಿ.

ಕೃ—ಮಡೀಲೆ ಇದ್ದೀನಿ. ನಾಳೆ ನೋಡೋಣ.

ಸದಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನು ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಇದು. (ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಹೋಗಿ ಬಿಡುವರು.)

ಚೆ—ಇದು ನನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ದೈವ ಎಪ್ಪ !

ಸದಾ—ಏನು ಏನು ? ಏನು ಸುದ್ದಿ ? ಯಾಕ ಇಷ್ಟು ಹೌಹಾರೀದಿ ?

ಚಿ—ರಾಮಣ್ಣ ಇನತ್ತು ಮುಂಜಾನೇ ಬಂದು ಆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಕಡಿಂದ ನಮ್ಮೊಲಕ್ಕೆ ಕುಂಟ ಕಟ್ಟಿಸಿದನಂತ. ನಮ್ಮ ಉಡುಗರು ಸುದ್ದಿಕೇಳಿ ಓಗ್ಯಾವ. ಒಡಿಸೆಟ್ಟು ಆಯಿತು. ನಾನು ತೊಪ್ಪಲಾ ತರಾಕ ಅಂತ ಓದಾವ ಆದ ಬಂದಗಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿಕೇಳಿ ಒಲಕ್ಕೆ ನಾದೆ. ಓಗವರಾಗ ನನ್ನ ಇರೇ ಉಡಗ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ತಿಮ್ಮನ ಆಳ ಮಗನ ತೆಲಿ ಒಡದು ರಕ್ತ ಪುಟಿತಿತ್ತು. ಪಂಚನಾಮಾ ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ದವಾಕಾನಿಗೆ ತಗಂಡ ಬಂದಾರ. ನನ್ನ ಸಣ್ಣ ಉಡಗನ್ನ ಅಮೀನ ಕಚೇರಿಗೆ ಒಯ್ಯಾರ ಎಪ್ಪ.

ಸದಾ—ಅಯ್ಯೋ ! ನಡೀ ಅಮೀನ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಾಣ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, ಡಾ. ನೀಲಕಂಠರಾಯರ ಹತ್ತಿರ ಇರಬಹುದು. (ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹೊರಡಲನುವಾದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯನು ಓಡುತ್ತ ಬರುವನು.)

ಶ್ರೀ—(ತೇಕುತ್ತ) ಚೆನ್ನಪ್ಪ. ನಡೆಪ್ಪ. ಹಾವು ಕಡದ್ದದ ಜೀವಲುಳಿಸು. ಚಿ—ಯಾರಿಗೆ ಎಪ್ಪ ?

ಸ—ಯಾರಿಗಿರಿ ?

ಶ್ರೀ—ಆಕೀಗೆ. ನೆಲಮನಿಯೊಳಗ, ನಾಗರಹಾವು. ತೀವ್ರ ನಡೀರಿ.

ಸದಾ—ಅಲ್ಲ. ಸರಿ. ಹೋಗೋಣ. ಆದರ ಈ ಚೆನ್ನಪ್ಪ.....

ಚಿ—(ಅನೇಕದಿಂದ) ಮಾಸ್ತರನ ಇದು ಒತ್ತಲ್ಲ ತಡದು ನಿಂದರೋದು. ನಡೀರಿ.

ಸದಾ—ಆಗಲಿ. ನಡೀರಿ. (ಹೋಗುವರು)

— ತೆರೆ —

ಪ್ರವೇಶ ಲ

(ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮನೆಯ ಸಡಸಾಲೆ. ವೆಂಕಪ್ಪಚಾರ್ಯರು ಕುರ್ಸಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಗದದ ಕೊಳವೆಯೊಳಗಿನ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಳಗಿನಿಂದ ಡಾಕ್ಟರ್ ನೀಲಕಂಠರಾಯರು ಬರುವರು.)

ವೆಂ—(ಅತ್ತನೋಡಿ) ಯಾಕ ನೀಲಕಂಠರಾಯ, ಹ್ಯಾಂಗ ಅದ ?

ನೀ—ಹ್ಯಾಂಗ ಏನು ? ನಾಗರ ಹಾವಿನ ವಿಷ. ಮೈಮೇಲೆ ಸ್ಮೃತಿ ಅಂತು ತಪ್ಪೇದ. ಮೈಯೆಲ್ಲ ವಿಷ ವ್ಯಾಪಿಸೇದ ಹೃದಯ ಇನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗೇ ಅದ. ಒಂದು ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟೇನಿ. ಕಡದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಔಷಧ ಹಚ್ಚಿದ್ದಲ್ಲದ ಮೂಗಿನೊಳಗೂ ಒಂದು ಔಷಧ ಹಾಕೇನಿ. ದೈವ ಪರೀಕ್ಷೆ!

ವೆಂ—ಸರಿಸರಿ. ರಾಧಕ್ಕುಗ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದಿಲ್ಲೋ ? ಚೆನ್ನ ಈಗ ಬರ ಬಹುದು.

ನೀಲ—ಓಹೋ ! ಅದರ ಕಾಳಜಿ ಬಿಡರಿ. ಧೈರ್ಯ ಹೇಳೇನಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿದು ಏನು ?

ವೆಂ—ಇದರ ಕಾಲಾಗಸ ಅಲ್ಲೇನಪ್ಪ ! ಸುಮಿತ್ರಾ ನೆಲಮನೀ ಒಳಗ ಹೋಗಿ ಹಾವು ಕಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು.

ನೀಲ—ಹಾಂ ಹಾಂ ! ಇದರೊಳಗ ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ಹೊಲದ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಅವಸ್ಥ ಏನು ?

ವೆಂ—ಅದಲ್ಲ ! ಸುಮಿತ್ರಾನ ಹೆಸರಲೇನ ಹೊಲಾ ಖರೀದಿ ಆಗೇದ.

ನೀಲ—ಓಹೋ ! ಹಾಗಾದರ ಚೆನ್ನ ಗ ಹೊಲಾ ತಿರಗಿ ಸಿಗತದ.

ವೆಂ—ಹಾಂ ! ಅದು ಆಗತದ ಅನ್ನು. (ಕಾಗದದ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿಡುತ್ತ) ಅಂತೂ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಂಡಾಂತರ ಕೃಷ್ಣರಾಯಗ.

ಕೃ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮತ್ತೇನು ಗಂಡಾಂತರ ? ನೀವೂ ಬಂದು ಇಲ್ಲೇ ಕೂತ ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ! ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾಳಜೀ ಇಲ್ಲ. ನೀಲಕಂಠರಾಯ ಯಾಕ ಬಂದಾನ ?

ವೆಂ—ಸುಮ್ಮಕ್ಕುಗ ಹಾವು ಕಡದ್ದದ.

ಕೃ—ಹಾವೆ ? ! ಅಯ್ಯೋ ರಾಮ ರಾಮ. ಎಲ್ಲಿ ಹಾಳೆ ? (ಎಂದವನೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು. ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಸದಾ ಶಿಸಯ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಸದಾ—ಯಾಕರೀ ಡಾಕ್ಟರ, ಹ್ಯಾಂಗ ಅದ್ದ ಈಗ ?

ನೀಲ—ನಾ ಮಾಡೋ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೀನಿ.

ಶ್ರೀ—ಚೆನ್ನನ ಹೊರತು ಬಗೀಹರೋದಿಲ್ಲ.

ನೀಲ—ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಬಂದಾನ. ಆತ ಏನಂತಾನ ಕೇಳೋಣ.

ಶ್ರೀ—ಆದರ ಚೆನ್ನ ಹೊರಗ ಬಂದು ನಿಂತಾನ.

ಸದಾ—ಅದು ಸರಿ. ಆದರ ವೆಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು ಒಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ, ಕಾಣ ಸತ್ಯದ (ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ) ಆಚಾರ ! ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ಬರಿ.

ವೆಂ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ಪತ್ತೆ ಆಯಿತೇ ?

ಶ್ರೀ—ಬಂದು ಹೊರಗ ನಿಂತಾನ.

ಕೃ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ದುಃಖಿತನಾಗಿ) ರಾಮರಾಮ ! ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ತಂದೆಪ್ಪ ! ನನ್ನ ವೈರಿಗೂ ಬರಬಾರದು ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ! ಆಚಾರ !

ವೆಂ—ಈಗ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರು. ನೀನು ಯಜಮಾನ ಕೂತುಕೊಂಡು ಗಾಬರಿ ಆದರ ಹ್ಯಾಗೆ ? ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ಕುರ್ಸಿ ಮ್ಯಾಲ ಕೂಡು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಉಪವಾಸ ಬೇರೆ. ಸಾಕಷ್ಟ ದಣಿವಾಗೇದ ಇವತ್ತು ನಿನಗ. (ಆತನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕುರ್ಸಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸುವರು) ಹಾಂ ! ಚನ್ನಪ್ಪ ಬಂದಾನ ಮಾಸ್ತರ ? ಸುಮ್ಮಕ್ಕನ ಹೊರಗ ಕರ ಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ, ಹ್ಯಾಂಗಪ್ಪ ನೀಲಕಂಠರಾಯ ?

ನೀಲ—ಗಾಳಿ ಬಹಳ, ಅಲ್ಲದೇ ಆಕೆನ್ನ ಈಗ ಅಲುಗಾಡಿಸಬಾರದು. ಚನ್ನಪ್ಪನ ಇಲ್ಲೇ ಕರಸರಿ ಒಳಗ.

ವೆಂ—ಆಂ ! ಒಳಗ ?

ಸದಾ—ಹೌದ್ದೈದು. ಚನ್ನಪ್ಪಾ ಬಾ.

(ಚನ್ನಪ್ಪ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಅಂಜುತ್ತ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವನು).

ನೆಂ—ಏನು ಚನ್ನಪ್ಪ, ನಿನ ಕಡಿಂದ ಇವತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಾ ಆಗಬೇಕಾ ಗೇದ.

ಜೆ—ಎಪ್ಪಾ ! ದೇವರು ದೊಡ್ಡಾವ ಅದಾನ. ಒಂದು ಚೆರಿಗಿ ನೀರು ತರ ಬೇಕಲ್ಲ. ಮಾತಾಡಲಾರದ್ದ ?

ಸದಾ—ನಾನು ತರತೀನಿ, ನೆರಮನಿ ವಾಸಣ್ಣನ ಬಾವಿಯಿಂದ (ಹೋಗುವನು)

ನೆಂ—ಮತ್ತೇನು ಬೇಕು ?

ಜೆ—ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲಪ್ಪ ನೀರು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡತೀನಿ. ಅಷ್ಟನ ತೆಲಿಮ್ಯಾಗ ಆಕಿಬಿಡರಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂತುಸಾ ನೀರು ತಗೊಂಡು ಕಡದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಆಕಿದರಾತ್ಯು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಓಗಿ ತೊಪ್ಪಲ ತಂದು ಕೊಡತೀನಿ. ಮೂಗಿನಾಗ ಇಂಡಬೇಕು.

ಕೃ—ಆಚಾರ, ದೇವರು ನಮಗ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾಕ ತರತಾನ ?

ನೆಂ—ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ, ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪ ಅದು.

ಕೃ—ಈಕಿಗೆ ಹಾವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಕಡೀತು ?

ನೆಂ—ಬಂತು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ! ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಯಗ ಒಂದು ಹಣ್ಣಿನೊಳಗಿಂದ ಬರಲಿಲ್ಲ ? ಅದು ಏನು ? ದೇವರ ಇಚ್ಛಾಕ್ಕೆ ಬಂದಮ್ಯಾಲೆ.

ಕೃ—ಅಲ್ಲಾ ಮೊದಲೇ ಜ್ವರದ ಹುಡುಗಿ. ಅದರಾಗ ಹಾವು ಕಡೀಬೇ ಕಂದರ.

ನೆಂ—ಸುಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಯಾವಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ! ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಡತಾನ ಪರಮಾತ್ಮ.

ನೀಲ—ಅದರೂ ನೆಲಮನಿ ಒಳಗ ಹೋಗಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

ಕೃ—ನೆಲಮನಿ ಒಳಗ ?

ನೆಂ—ಏನಾದರೊಂದು ನೆನ ಬೇಕಲ್ಲ ದೇವರಿಗೆ ? ತನಮ್ಯಾಲ ಯಾವುದೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ.

ಕೃ—ರಾಮರಾಮ! ನೆಲಮನೀಗೆ ಆಕೀನೇ ಹೋಗಬೇಕಾತ್ಯ. ಚೆನ್ನ, ಸುಮಿತ್ರಾ ನಿನದರಿಂದ ಹಾವು ಕಡಿಸಿಕೊಂಡಾಳ. ನಿನಕ್ಕೈಯಿಂದ ಆಕೀನ ಉಳಿಸಿಕೋ.

ಜೆ—ಯಾರ ಕೈಯಾಗೇನೈತಿ? ದೇವರು ದೊಡ್ಡವ ಅದಾನೆಪ್ಪ. (ಸವಾ ಶಿವಯ್ಯನು ನೀರಿನ ತಂದಿಗೆಯನ್ನು ತರುವನು.) ಮಾಸ್ತರ! ನೀವು ಅಂಗೇ ಕೈಯಾಗ ಇಡಕೊಂಡು ನಿಂತಿರಿ. ಮಂತ್ರಸತೀನಿ. (ಮಾಸ್ತರು ತಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವರು. ಚೆನ್ನಪ್ಪನು ಮಂತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಒಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು.)

ರಾಮ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗಡಿದಿಡಿಯಿಂದ) ರಾಯರಗ ಹೊಲದ ಕಬ್ಬಾ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲ ಸೊಕ್ಕು ಮುರೀತು. ಅವಾ ಚೆನ್ನನ ಹಿರೇಮಗಾ ದವಾ ಖಾನ್ಯಾಗ ತೀರಿಕೊಂಡ. (ಎಲ್ಲರೂ ಉದ್ವಾಗ ತೆಗೆಯುವರು)

ಸದಾ—ಅಯ್ಯೋ ರಾಮರಾಮ, ಬಡವರಿಗೆ ದೇವರು ಎಷ್ಟಕಷ್ಟ ಕೊಡತಾನ.

ನೆಂ—ಶ್ರೀಹರಿ ಇದೇನಾಯಿತು!

ಚೆನ್ನ—ಇನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಮ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತು ರಾಮಣ್ಣ?

ರಾಮ—ಇನ್ಯಾಕ ತಡೆಯೋದು? ಕಬ್ಬಾ ತಗೊಂಡಮ್ಯಾಲ.

ಕೃ—ರಾಮಣ್ಣ! ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಗ ಹೋಗು ಅನಕಾ.

ರಾಮ—(ಸರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ ಏನು ತಿಳಿಯದೆ) ಅಯ್ಯ, ಯಾಕರಿ?

ನೆಂ—ಚೆನ್ನಪ್ಪ!

ಜೆ—(ಗದ್ದದಿತನಾಗಿ) ಎವ್ವಾ! ಸೂತಕದಾಗ ಮಂತ್ರ ಬರಾಕಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ—(ಸ್ವಗತ) ರಾಮ, ನಾರಾಯಣ, ಇದೇನಾಯಿತು? ಈ ದೇವರ ಹೊಲಾ ಇಲ್ಲೂ ಕಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪನ ಮಗನಿಗೂ ಕಟ್ಟಿತು. ಅಯ್ಯೋ ದೇವರ ಹೊಲನೆ! (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುವನು.)

ಕೃ—ಇದು ದೇವರ ದ್ರೋಹ! ನಮ್ಮ ದುರ್ವೈ.

ನೆಂ—ಚೆನ್ನಪ್ಪ! ನಿನ ಕೆಲಸಾ ನೀನು ಮಾಡಿಬಿಡು. ಮುಂದಿನದು ದೇವರ ಕೈಯಾಗಿನದು.

ಜೆ—ಆದರೆ ನಾನೇ ನನ್ನ ಆಗತೀನಿ. (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸೀನಣ್ಣ ಹ್ವಾದ ನಲ್ಲ! (ತುಸು ತಡೆದು) ಆಗಲಿ. ಆದದ್ದು ಆಗಲಿ ಅಚಾರೇರ. ಮಂತ್ರ ಆಕತೀನಿ. (ನೀರನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಒಲ್ಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದೇ, ಬಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕುತ್ತ ಹೋಗುವನು. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು.)

(ಕೃಷ್ಣರಾಯ ತಲೆಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಣ್ಣ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೀಲಕಂಠರಾಯ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏನನ್ನೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.)

ವೆಂ—(ಸ್ವಗತ) ದೇವರ ಹೊಲಾ! ದೇವರಿಗೆ ಹೊಲಾ! ಹೋ ಹೂ (ನಿಟ್ಟುಸಿರು) ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ! ಎಂಥ ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಮಾತು ಕೇಳಿದೆ! (ಎಚ್ಚತ್ತವರಂತೆ) ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಹೋದನ?

(ಅವೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಳಕ್ಕೆ 'ಸುಮಿತ್ರಾ ಕೈಬಿಟ್ಟಳೆವ್ವೋ' ಎಂಬ ರೋದನ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ತಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವುದು.)

ಸಿದ್ಧವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರ ಮನಮೋಹಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ

ವರ್ಧಾ ಯಾತ್ರೆ (3ನೆ ಮುದ್ರಣ)	2—8—0
ಪರ್ಣಕುಟಿ (5ನೆ ಮುದ್ರಣ)	4—0—0
ಗೀತಾ ಪ್ರವಚನ	4—0—0
ದೀಪಮಾಲೆ (3ನೆ ಮುದ್ರಣ)	2—8—0
ಗಾಂಧೀ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಪುಟ ೧)	5—0—0
ಜಗತ್ಕಥಾವಲ್ಲರಿ (, ೧)	3—8—0

ಕನ್ನಡ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ,

ಇಸಾಮಿಯಾ ಬಜಾರ್,

ಹೈದರಾಬಾದ್-ದಕ್ಷಿಣ.

*** ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ**

ಶಾಲೋಪಯೋಗಿ

ಕಾದಂಬರಿ

ಸಣ್ಣ ಕತೆ

ಕವಿತೆ-ವಿಮರ್ಶೆ

ನಾಟಕ-ಪ್ರಬಂಧ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂದೇ ಬರೆಯಿರಿ.

ಕನ್ನಡ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ

ಇಸಾಮಿಯಾ ಬಜಾರ್,

ಹೈದರಾಬಾದ್-ದಕ್ಷಿಣ.

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದು ದಣಿದಮೇಲೆ ಮುಂಬರುವ
ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದರೆ, ಆಯಾಸ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು
ತ್ತದೆ. ಮುಂಬರುವ ಆ ಕಷ್ಟದ ಕಾಲವನ್ನು ಸುಖ
ಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮಿಂದ ವಿವರ
ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ.

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್
ಇನ್‌ಷೂರೆನ್ಸ್ ಸೊಸೈಟಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್.

ಬಷೀರ್ ಬಾಗ್ ರೋಡ್,

ಹೈದರಾಬಾದ್-ದಕ್ಷಿಣ.

ರ ಕ್ಷೋಜ

(ಅಯುರ್ವೇದ ತತ್ವಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ)

ಇದು

- ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
- ದೃಢವಾದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿ, ಯಕ್ಕತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ರಕ್ತವು ತೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಪಾಂಡುರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ. ರಕ್ತೋಜವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ರಕ್ತದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿಗಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹುರುಪನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ವಾಸ ಸ್ವತಿಕ ಗುಣಗಳು ರಕ್ತದ ರೋಗಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವು.

ತಯಾರಿಸುವವರು

ದಕ್ಷನ್ ಆಯುರ್ವೇದಾಶ್ರಮ ಫಾರ್ಮಸಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್
ಕಾಚೀಗೂಡಾ ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡ್, ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಶಾಖೆಗಳು :—ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಲಾತೂರು.

ಎಜೆಂಟರು :—ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೆ.

